

Saarijärven lukion opetussuunnitelma 2021

Nimi	Saarijärven lukion opetussuunnitelma 2021
Kunta	Saarijärvi
Koulu	Saarijärven lukio
Hyväksymispäivämäärä	20.4.2021
Pdf luotu	29.4.2021

Muutos 23.6.2022 (OPH:n määräys OPH-1103-2022 lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 muuttamisesta, voimaan 1.8.2022).

Muutos, hyväksytty siv. ltk 20.5.2025 (OPH:n määräys OPH-719-2025 lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 muuttamisesta, voimaan 1.8.2025)

Muutos 7.1.2026 (OPH:n määräys OPH-7806-2025, tekninen muutos alalukuun 5.5, voimaan 1.1.2026)

SISÄLTÖ

1.	<i>Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö</i>	1
1.1.	<i>Opetussuunnitelman laatiminen</i>	1
1.2.	<i>Opetussuunnitelman sisältö</i>	2
2.	<i>Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta</i>	4
2.1.	<i>Lukiokoulutuksen tehtävä</i>	4
2.2.	<i>Arvoperusta</i>	5
3.	<i>Opetuksen toteuttaminen</i>	7
3.1.	<i>Opintojen rakenne</i>	8
3.2.	<i>Oppimiskäsitys</i>	8
3.3.	<i>Opiskeluympäristöt ja - menetelmät</i>	10
3.4.	<i>Toimintakulttuuri</i>	11
3.5.	<i>Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö</i>	16
3.6.	<i>Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys</i>	17
4.	<i>Opiskelijan ohjaus ja tukeminen</i>	20
4.1.	<i>Ohjaus</i>	20
4.2.	<i>Oppimisen tuki ja erityisopetus</i>	26
	4.2.1. <i>Oppimisen tuki</i>	26
	4.2.2. <i>Erityisopetus</i>	28
	4.2.3. <i>Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut</i>	29
	4.2.4. <i>Paikallisesti päätettävät asiat</i>	29
4.3.	<i>Opiskeluhoolto</i>	30
	4.3.1. <i>Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet</i>	31
	4.3.2. <i>Opiskeluhoollon suunnitelmat ja niiden laatiminen</i>	33
4.4.	<i>Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä</i>	54
4.5.	<i>Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä</i>	60
5.	<i>Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi</i>	63
5.1.	<i>Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa</i>	63
5.2.	<i>Opintojakson arviointi</i>	64
	5.2.1. <i>Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät</i>	65
	5.2.2. <i>Itsenäisesti suoritettavat opinnot</i>	66

5.2.3.	<i>Suullisen kielitaidon arviointi</i>	66
5.2.4.	<i>Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä</i>	66
5.2.5.	<i>Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen</i>	67
5.2.6.	<i>Laaja-alaisen osaamisen arviointi</i>	68
5.3.	<i>Oppiaineen oppimäärän arviointi</i>	68
5.4.	<i>Lukion oppimäärän suoritus</i>	70
5.5.	<i>Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen</i>	70
5.6.	<i>Todistukset ja niihin merkittävät tiedot</i>	71
5.7.	<i>Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat</i>	73
6.	<i>Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt</i>	74
6.1.	<i>Opetuksen yleiset tavoitteet</i>	74
6.2.	<i>Laaja-alainen osaaminen</i>	76
7.	<i>Oppiaineet</i>	82
7.1.	<i>Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)</i>	82
7.1.1.	<i>Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)</i>	83
7.2.	<i>Biologia (BI)</i>	97
	<i>Ihminen ja evoluutio, 2 op (Bi1)</i>	100
	<i>Ekologian perusteet, 2 op (Bi2-3)</i>	101
	<i>Solu ja perinnöllisyys, 2 op (Bi4)</i>	102
	<i>Ihmisen biologia, 2 op (Bi5)</i>	103
	<i>Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (Bi6)</i>	105
	<i>Abikertaus, 1 op (Bi7)</i>	106
	<i>Linnut harrastuksena, 2 op (Bi8)</i>	106
	<i>Muulla suoritettu opintontojakso, 2 op (Bi20)</i>	107
7.3.	<i>Elämäkatsomustieto (ET)</i>	107
	<i>Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)</i>	109
	<i>Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)</i>	110
	<i>Kulttuurit, 2 op (ET3)</i>	112
	<i>Katsomukset, 2 op (ET4)</i>	113
	<i>Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)</i>	115
	<i>Tulevaisuus, 2 op (ET6)</i>	116
	<i>Abikertaus, 1 op (ET7)</i>	118

<i>Muualla suoritettu opintojakso, 2 op (ET20)</i>	118
7.4. <i>Filosofia (FI)</i>	118
<i>Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)</i>	120
<i>Etiikka, 2 op (FI2)</i>	122
<i>Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)</i>	123
<i>Totuus, 2 op (FI4)</i>	124
<i>Abikertaus, 1 op (FI5)</i>	125
<i>Muualla suoritettu opintojakso, 2 op (FI20)</i>	125
7.5. <i>Fysiikka (FY)</i>	125
<i>Fysiikkaa ympärillämme, 2 op (FY1-2)</i>	127
<i>Energia ja lämpö, 2 op (FY3)</i>	128
<i>Voima ja liike, 2 op (FY4)</i>	129
<i>Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)</i>	130
<i>Sähkö, 2 op (FY6)</i>	130
<i>Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)</i>	131
<i>Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)</i>	132
<i>Abikertaus, 1 op (FY9)</i>	132
<i>HiukkASFysiikka, 2 op (FY10)</i>	133
<i>Muualla suoritettu opintojakso, 2 op (FY20)</i>	133
7.6. <i>Maantiede (GE)</i>	133
<i>Maaailma muutoksessa, 2 op (Ge1)</i>	136
<i>Sininen planeetta, 2 op (Ge2)</i>	137
<i>Yhteinen maailma, 2 op (Ge3)</i>	138
<i>Geomedia, 2 op (Ge4)</i>	140
<i>Abikertaus, 1 op (Ge05)</i>	141
<i>Maantieteen kenttäkurssi, 2 op (Ge06)</i>	141
<i>Muualla suoritettu opintojakso, 2 op (Ge20)</i>	142
7.7. <i>Historia (HI)</i>	142
<i>Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)</i>	145
<i>Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)</i>	147
<i>Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)</i>	149
<i>Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)</i>	150
<i>Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)</i>	151

<i>Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)</i>	154
<i>Historiakulttuuri ja historiatietoisuus, 2 op (HI7)</i>	154
<i>Abikertaus, 1 op (HI8)</i>	155
<i>Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (HI20)</i>	156
7.8. <i>Kemia (KE)</i>	156
<i>Kemiaa kaikkialla, 2 op (KE1-2)</i>	159
<i>Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)</i>	160
<i>Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)</i>	161
<i>Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)</i>	162
<i>Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)</i>	163
<i>Abikertaus, 1 op (KE7)</i>	164
<i>Työkurssi 1, 1 op (KE8)</i>	165
<i>Työkurssi 2, 1 op (KE9)</i>	165
<i>Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (KE20)</i>	165
7.9. <i>Uskonto (KT)</i>	166
7.9.1. <i>Evangelisluterilainen uskonto (KT1)</i>	168
7.9.2. <i>Ortodoksinen uskonto (KT2)</i>	178
7.9.3. <i>Katolinen uskonto (KT3)</i>	182
7.9.4. <i>Islamin uskonto (KT4)</i>	186
7.9.5. <i>Juutalainen uskonto (KT5)</i>	190
7.9.6. <i>Bahá'í-uskonto</i>	195
7.9.7. <i>Buddhalainen uskonto</i>	198
7.9.8. <i>Krishna-uskonto</i>	201
7.9.9. <i>Muut uskonnot</i>	204
7.10. <i>Kuvataide (KU)</i>	205
<i>Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)</i>	207
<i>Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)</i>	209
<i>Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)</i>	211
<i>Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)</i>	213
<i>Taideprojekti - nykytaiteen monet muodot, 2 op (KU5)</i>	215
<i>Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (KU6)</i>	216
7.11. <i>Lukiadiplomit (LD)</i>	217
<i>Kuvataiteen lukiadiplomi, 2 op (KULDI)</i>	218

<i>Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)</i>	219
<i>Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)</i>	219
<i>Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1)</i>	220
7.12. <i>Liikunta (LI)</i>	221
<i>Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)</i>	223
<i>Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)</i>	224
<i>Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)</i>	226
<i>Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)</i>	227
<i>Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)</i>	228
<i>Maila- ja pallopelit, 2 op (LI6)</i>	229
<i>Itsenäisesti treenaten, 2 op (LI7)</i>	230
<i>Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (LI20)</i>	231
7.13. <i>Matematiikka (MA)</i>	231
7.13.1. <i>Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)</i>	233
7.13.2. <i>Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)</i>	234
7.13.3. <i>Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)</i>	245
7.14. <i>Musiikki (MU)</i>	252
<i>Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)</i>	254
<i>Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)</i>	256
<i>Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)</i>	257
<i>Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)</i>	258
<i>Paikallinen valinnainen opintojakso : Projekti, 2 op (MU5)</i>	259
<i>Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (MU20)</i>	261
7.15. <i>Opinto-ohjaus (OP)</i>	261
<i>Minä opiskelijana, 2 op (OP1)</i>	262
<i>Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)</i>	263
<i>Minä ja työelämä, 2 op (OP3)</i>	265
<i>Kurkistus jatko-opintoihin, 2 op (OP4)</i>	265
<i>Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (OPO20)</i>	266
7.16. <i>Psykologia (PS)</i>	266
<i>Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)</i>	268
<i>Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)</i>	270
<i>Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)</i>	272

<i>Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)</i>	275
<i>Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)</i>	277
<i>Tutkimuskurssi, 2 op (PS6)</i>	279
<i>Rohkeasti omana itsenä ryhmässä toimien, 2 op (PS7)</i>	281
<i>Abikertaus, 1 op (PS8)</i>	281
<i>Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (PS20)</i>	282
7.17. <i>Terveystieto (TE)</i>	282
<i>Terveys voimavarana, 2 op (TE1)</i>	284
<i>Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)</i>	286
<i>Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)</i>	287
<i>Abikertaus, 1 op (TE4)</i>	289
<i>Muulla suoritettu opintotojakso, 2 op (TE20)</i>	290
7.18. <i>Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)</i>	290
7.18.1. <i>Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)</i>	294
7.19. <i>Temaattiset opinnot (TO)</i>	302
<i>Hyvinvointi 1, 2 op (TOHY1)</i>	302
<i>Hyvinvointi 2, 2 op (TOHY2)</i>	304
<i>Hyvinvointi 3, 2 op (TOHY3)</i>	305
<i>European Green Deal, 2 op (TOEG4)</i>	306
<i>Eurooppalainen kulttuuri, 2 op (TOEK5)</i>	307
<i>Euroscola, 2 op (TOES6)</i>	308
7.20. <i>Vieraat kielet (VK)</i>	308
7.20.1. <i>Espanjan alkeet (ESP)</i>	313
7.20.2. <i>Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)</i>	315
7.20.3. <i>Ranska (RAB2)</i>	322
7.20.4. <i>Ranska (RAB3)</i>	326
7.20.5. <i>Saksa (SAB2)</i>	332
<i>Perustaso 1, 2 op (SAB22)</i>	333
<i>Perustaso 2, 2 op (SAB23)</i>	334
<i>Perustaso 3, 2 op (SAB24)</i>	335
<i>Perustaso 4, 2 op (SAB25)</i>	336
<i>Perustaso 5, 2 op (SAB26)</i>	336
<i>Saksan abikertaus, 1 op (SAB27)</i>	337

<i>Valinnainen kieliharjoittelu saksan kielisessä maassa., 1 op (SAB28)</i>	338
<i>Muulla suoritettu opintojakso, 1 op (SAB220)</i>	338
7.20.6. <i>Saksa (SAB3)</i>	339
<i>Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)</i>	339
<i>Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)</i>	340
<i>Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)</i>	341
<i>Perustaso 1, 2 op (SAB34)</i>	342
<i>Perustaso 2, 2 op (SAB35)</i>	343
<i>Perustaso 3, 2 op (SAB36)</i>	344
<i>Perustaso 4, 2 op (SAB37)</i>	346
<i>Perustaso 5, 2 op (SAB38)</i>	346
<i>Saksan abikertaus, 1 op (SAB39)</i>	347
<i>Valinnainen kieliharjoittelu saksan kielisessä maassa., 1 op (SAB310)</i>	348
<i>Muulla suoritettu opintojakso, 1 op (SAB320)</i>	348
7.20.7. <i>Venäjä (VEB2)</i>	349
<i>Perustaso 1, 2 op (VEB22)</i>	349
<i>Perustaso 2, 2 op (VEB23)</i>	350
<i>Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21)</i>	351
<i>Perustaso 3, 2 op (VEB24)</i>	351
<i>Perustaso 4, 2 op (VEB25)</i>	352
<i>Perustaso 5, 2 op (VEB26)</i>	353
<i>Abikertaus, 1 op (VEB27)</i>	353
<i>Valinnainen kieliharjoittelu venäjän kielisessä maassa., 1 op (VEB28)</i>	354
<i>Muulla suoritettu opintojakso, 1 op (VEB220)</i>	355
7.20.8. <i>Venäjä (VEB3)</i>	355
<i>Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)</i>	355
<i>Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)</i>	356
<i>Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)</i>	356
<i>Perustaso 1, 2 op (VEB34)</i>	357
<i>Perustaso 2, 2 op (VEB35)</i>	357
7.21. <i>Yhteiskuntaoppi (YH)</i>	360
<i>Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)</i>	362
<i>Taloustieto, 2 op (YH2)</i>	364

<i>Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)</i>	365
<i>Lakitieto, 2 op (YH4)</i>	366
<i>Abikertaus, 1 op (YH5)</i>	367
<i>Muulla suoritettu opintopakso, 2 op (YH20)</i>	368
7.22. <i>Tietotekniikka (TVT)</i>	368
<i>Tietotekniikan perustyökäkalut lukiolaiselle, 2 op (TVT1)</i>	369
<i>Ohjelmoinnin perusteet, 2 op (TVT2)</i>	369
7.23. <i>E-urheilu (E-U)</i>	370
<i>E-urheilu 1, 2 op (EU1)</i>	370
<i>E-urheilu 2, 2 op (EU2)</i>	371
<i>E-urheilu 3, 2 op (EU3)</i>	371
<i>E-urheilu 4, 2 op (EU4)</i>	371
7.24. <i>Liikuntalinja (LIL)</i>	372
<i>Liikuntalinja 1, 2 op (LIL1)</i>	372
<i>Liikuntalinja 2, 2 op (LIL2)</i>	373
<i>Liikuntalinja 3, 2 op (LIL3)</i>	373
<i>Liikuntalinja 4, 2 op (LIL4)</i>	374
<i>Liikuntalinja 5, 2 op (LIL5)</i>	374
<i>Liikuntalinja 6, 2 op (LIL6)</i>	375
7.25. <i>Kotitalous (KOL)</i>	375
<i>Makumatka maailman ympäri, ruokaa meillä ja muulla., 2 op</i>	376
<i>Opiskelijan elämää, 2 op (KOL2)</i>	377
<i>Muulla suoritettu opintopakso, 2 op (KOL20)</i>	378
7.26. <i>Aktiivinen lukiolainen (ALU)</i>	378
<i>Aktiivinen vaikuttaja, 2 op (ALUAV)</i>	379
<i>Ensiapukurssi 1, 1 op (ALUEA1)</i>	379
<i>Ensiapukurssi 2, 1 op (ALUEA2)</i>	380
<i>Harrastusryhmien ohjaaminen, 2 op (ALUHO)</i>	380
<i>Hygieniapassi, 1 op (ALUHY)</i>	381
<i>Aktiivinen opiskelijakuntalainen, 2 op (ALUOP)</i>	381
<i>Palokuntatoiminta, 2 op (ALUPA)</i>	381
<i>Muu aktiivinen toiminta, 2 op (ALU20)</i>	382
7.27. <i>Yrittäjyyskasvatus (YRKA)</i>	382

<i>Työelämä, yrittäjyys ja muuttuva maailma, 2 op (YRKA1)</i>	383
<i>Ideasta toteutukseen, 2 op (YRKA2)</i>	385
<i>Kirjapiste Oy, 2 op (YRKA3)</i>	385
8. Liitteet	387
8.1. <i>Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta</i>	387
8.2. <i>Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko</i>	387
8.3. <i>Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi</i>	396
8.3.1. <i>Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi</i>	397
8.4. <i>Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi</i>	402
8.4.1. <i>Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi</i>	402
8.5. <i>Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi</i>	407
8.5.1. <i>Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi</i>	408

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Saarijärven koulu- ja kulttuurikeskus 2021

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä voi laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Saarijärven lukion opetussuunnitelma on laadittu valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019) yhteistyönä opettajien, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Opiskelijat ovat olleet mukana laatimassa Saarijärven lukion arvoperustaa, toiminta- ja arviointikulttuuria. Huoltajat osallistuivat lukion toimintakulttuurin työstämiseen, sekä heille järjestettiin kysely koulun ja kodinvälisestä yhteistyöstä.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen

- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhoito
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoito toteutetaan, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

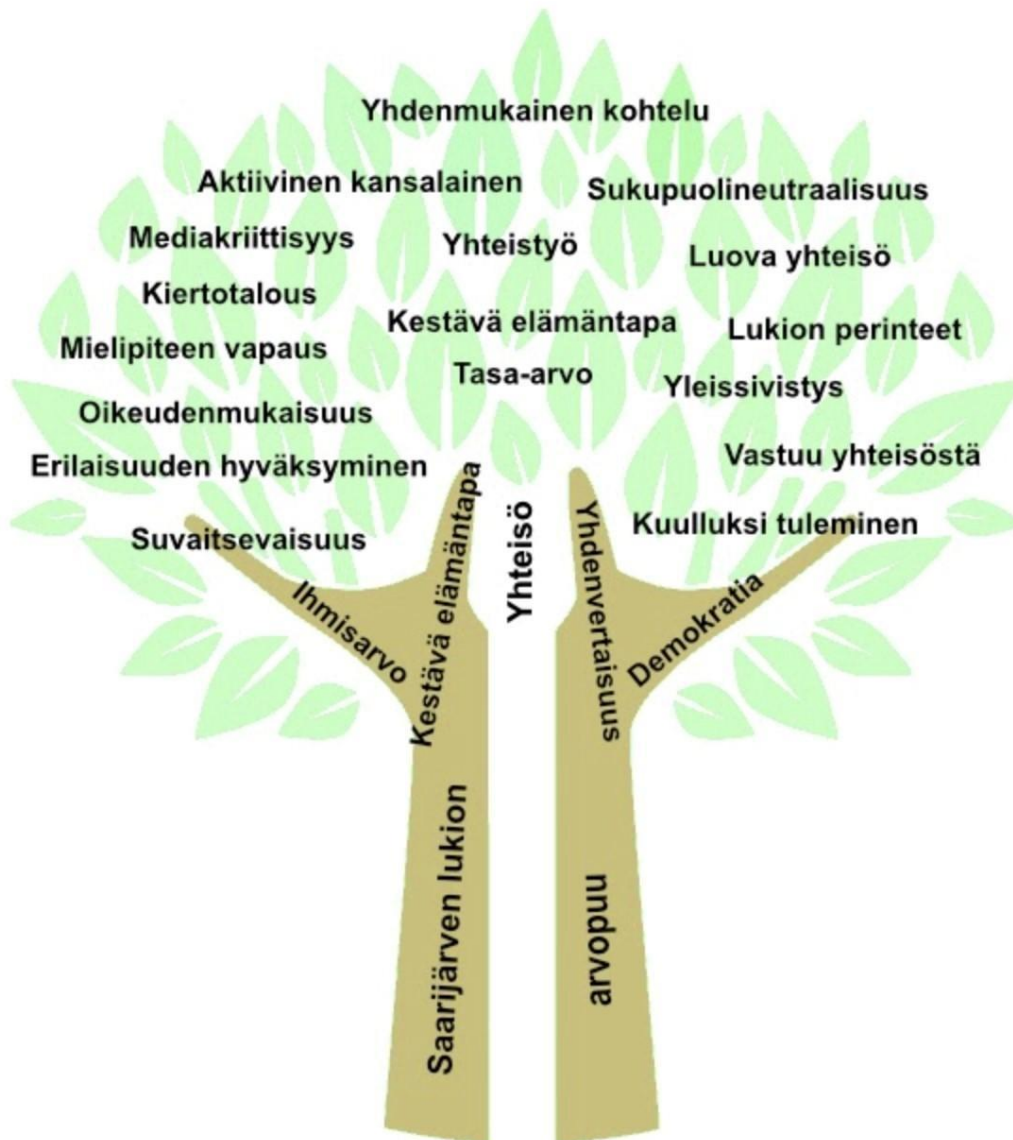
Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Opetussuunnitelman liitteeksi on laadittu seuraavat suunnitelmat:

1. Suunnitelma opiskelijakunnan toiminnasta (luku 3.4)
2. Opiskeluhoitosuunnitelma (luku 4.3)
3. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (luku 4.3))
4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä (luku 4.4)
5. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (luku 4.3.)

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksessa otetaan huomioon alle 18-vuotiaita opiskelijoita koskien lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä (lukiolaki 714/2018, 2 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022).

Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Saarijärven lukio tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden kehittyä aktiiviseksi ja vastuulliseksi nuoreksi aikuiseksi. Opiskelija pystyy syventymään osana lukio-opintojaan yrittäjyyteen, kansainvälisyyteen, liikkuvaan elämäntapaan ja ympäristötietoisuuteen. Lukiossamme noudatetaan liikkuvan opiskelun ja vihreän lipun periaatteita.

Saarijärven lukiossa opiskelijan on mahdollista kehittää valmiuksiaan jatko-opiskeluun ja työelämään. Olemme mukana järjestämässä koulutus- ja työelämämessuja ja osallistumme Keski-Suomen korkeakouluviikkoon sekä järjestämme tutustumiskäyntejä esim. Jyväskylän yliopistoon ja ammattikorkeakouluun.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsenyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä

kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Saarijärven lukio tarjoaa mahdollisuuksia kohdata erilaisia ihmisiä ja ajattelutapoja omassa yhteisössämme, kotimaisissa ja kansainvälisissä kontakteissamme. Korostamme inhimillistä ihmiskäsitystä, johon kuuluvat tasa-arvo, suvaitsevaisuus ja erilaisuuden ymmärtäminen. Ohjaamme eettiseen dialogiin, ihmisoikeuksien edistämiseen, mediakriittisyyteen ja mielipiteenvapauden kunnioittamiseen. Hyvillä käytöstavoilla, positiivisuudella ja kannustamisella lisäämme hyvinvointia yhteisössämme.

Kannustamme kestävän kehityksen huomioiviin toimintatapoihin. Pyrimme kaikessa toiminnassamme ottamaan huomioon kiertotalouden periaatteet. Kestävä kehitys näkyy koulumme arjessa ja on mukana päätöksissä ja valinnoissa. Kasvattaminen aktiivisiksi kansalaisiksi on Saarijärven lukion tärkeä tehtävä.

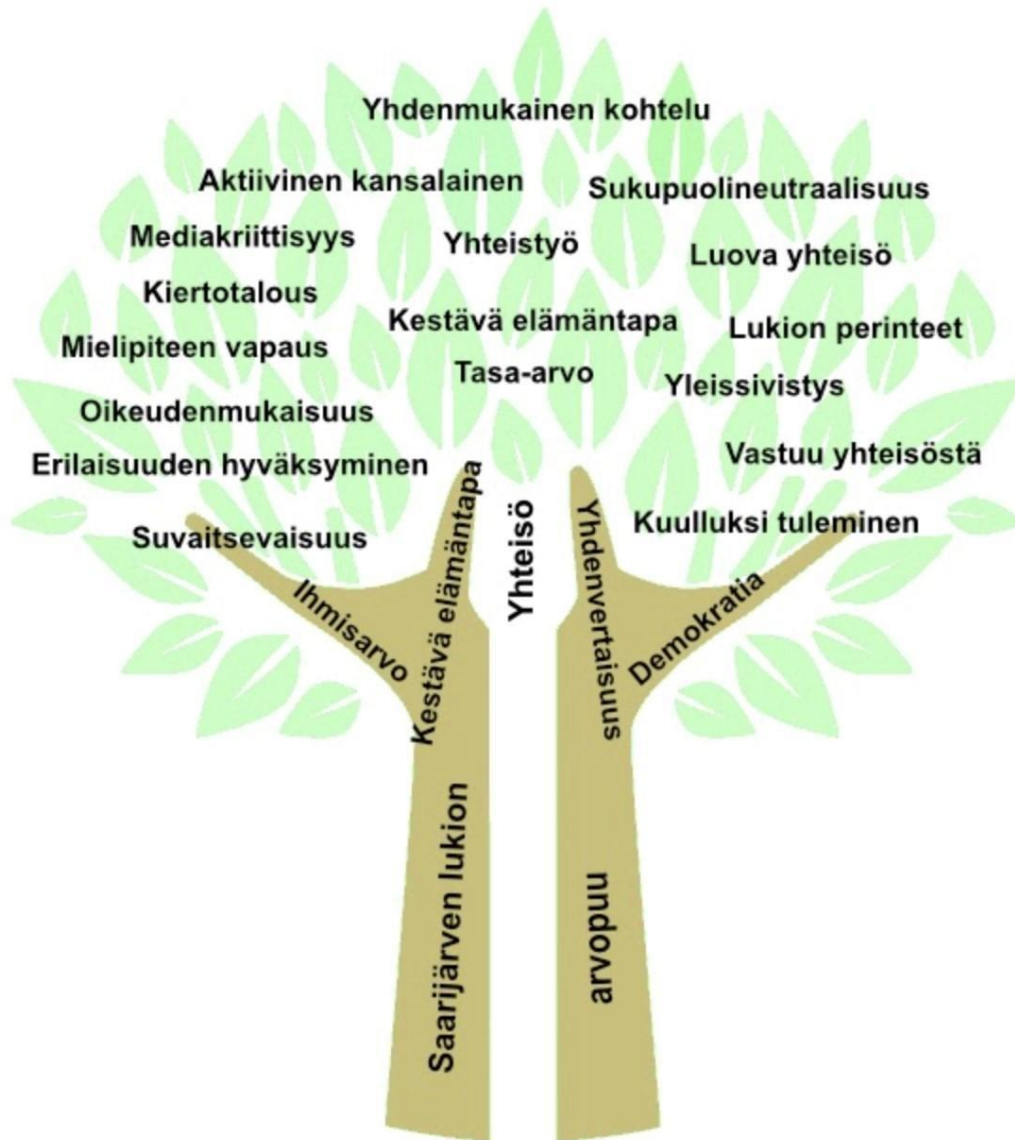
Lukion arjessa noudatetaan Vihreä Lippu -ohjelman periaatteita, joita ovat:

- Osallisuus: Lapset ja nuoret ovat aktiivisia toimijoita projektien suunnittelussa, toteutuksessa ja tulosten arvioinnissa
- Ympäristökuormituksen vähentäminen
- Kestävän kehityksen kasvatus
- Jatkuva parantaminen: pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen kehitys
- Yhteistyö ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Saarijärven lukio on yhteisö, jossa toteutuu yhdenvertainen kohtelu, sukupuolineutraali käyttäytyminen ja jossa kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin.

Saarijärven lukio on luova, elävä ja muuttuva yhteisö, jossa toimimme yhteisten arvojen pohjalta. Kannustamme ideoiden esiintuomiseen, vastuullisuuteen ja yhdessä tekemiseen. Pidämme yhteyttä lukiomme alumneihin, jotka omalta osaltaan auttavat meitä ymmärtämään yhteisömme merkityksellisyyden.

Kaikilla yhteisömme jäsenillä on mahdollisuus vaikuttaa Saarijärven lukion toimintaan. Lukion johtavana toimintaperiaatteina ovat yleissivistyksen korostaminen, demokraattisuus ja yhteistyö. Kaikkia yhteisömme jäseniä kohdellaan oikeudenmukaisesti, tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Opiskelijoita kannustetaan tuomaan esiin omia perusteltuja mielipiteitään.

3. Opetuksen toteuttaminen

Saarijärven lukio on näkyvä osa paikallista yhteisöä ja mukana luomassa uskoa tulevaisuuteen.

Saarijärven lukio on luova yhteisö - elävä ja muuttuva - jossa kannustetaan ideoiden esiintuomiseen ja toteuttamiseen. Ohjaamme opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa ja käyttämään niitä oppimisensa edistämiseen. Saarijärven lukiossa panostetaan opetus- ja opiskelumenetelmiin, jotka edistävät opiskelijan aktiivista osallistumista oman opiskelun suunnitteluun, itsearviointiin ja yhteistyötaitojen kehittämiseen. Kannustamme opiskelijoita osallistumaan kansainväliseen toimintaan ja opiskelemaan valinnaisia kieliä. Lukio tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa niin opiskelussa kuin itseilmaisun kehittämisessä. Saarijärven lukion korkeakoulu-yhteistyön tavoitteena on, että opiskelija tutustuu mahdollisimman laajasti korkeakouluopintoihin jo lukioaikanaan.

Penkkarit 2020

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten opintojen lisäksi Saarijärven lukiossa tarjotaan mahdollisuuksien mukaan koulukohtaisia opintokokonaisuuksia.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija

tulkitsi, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat iteluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, keuhollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosessistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Yhdessä!

Saarijärven lukiolla on yhteistyötä paikallisten yhdistysten ja yritysten sekä eri hankkeiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteistyön tavoitteena on luoda opiskelijoille hyvä oppimisyhteisö sekä olla omalta osaltaan lisäämässä Saarijärven elinvoimaa. Yhteistyötahoja ovat mm.

- Saarijärven kaupungin eri osastot mm. kirjasto, museo, Aarresaari
- Paikalliset oppilaitokset: Viitasalo-opisto, Poke, JAMK/ Biotalousinstituutti
- Paikalliset yhdistykset mm. Saarijärven Pullistus, SPR, Kehrä kumppanit ry, Saarijärven Latu, Saarijärven teatteri
- Paikallisia yritykset mm. Sampo-lehti, Liikelataamo
- Saarijärven seurakunta
- Nuorisokeskus Piispala
- Keski-Suomen lukioverkosto, Jyväskylän yliopisto
- K-S:n Pelastuslaitos
- Metsänhoitoyhdistys Keski-Suomi

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestäväen kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetuksen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytetyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

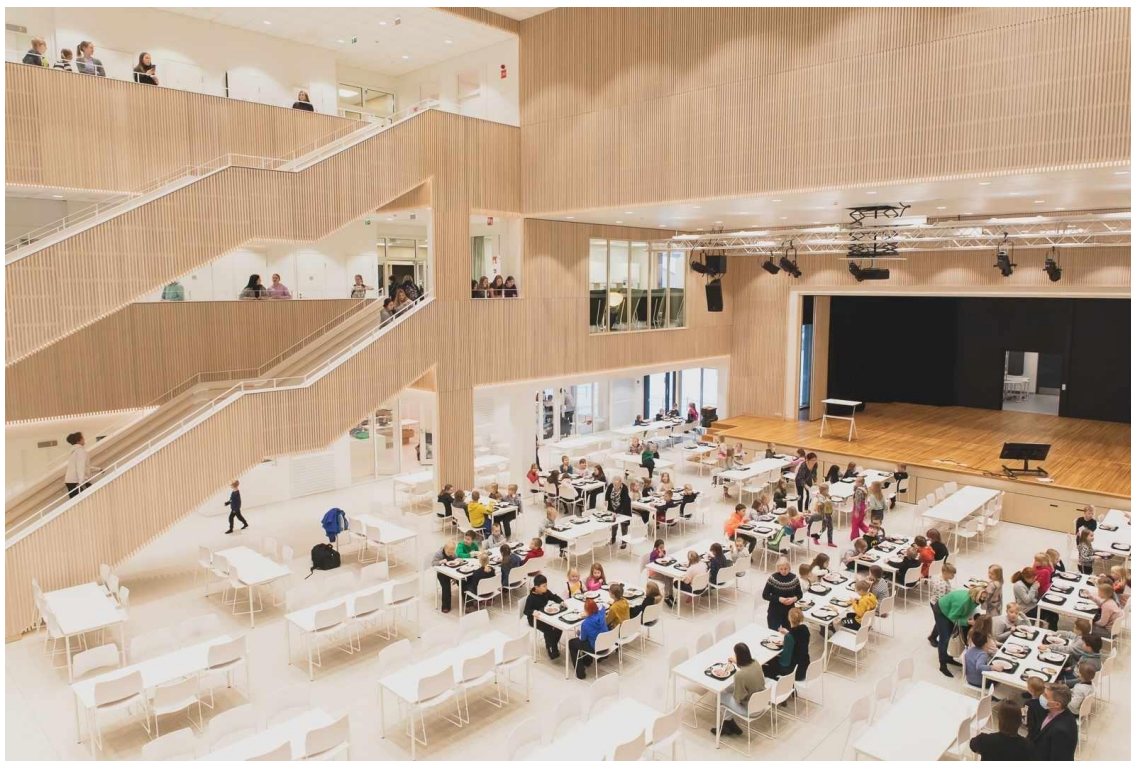
Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaiseen opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Saarijärven lukiossa tarjotaan opiskelijalle mahdollisuus monipuoliseen opiskeluympäristöön niin lähiopetuksessa, itsenäisessä verkko-opiskelussa kuin oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvassa opiskelussa. Lähiopetuksessa hyödynnetään 2021 valmistuneen koulukeskuksen mahdollisuuksia.

Lukiossamme on monipuoliset mahdollisuudet opiskella myös verkkovälitteisesti ja sisällyttää opintoihin muiden lukiodien, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tarjoamia verkkokursseja ja muita opintoja. Opiskelijan on mahdollista hyödyntää paikallisten yritysten ja järjestöjen tarjoamia oppimismahdollisuuksia mm. teemaopintojen muodossa.

Saarijärven lukiossa panostetaan opetus- ja opiskelumenetelmiin, jotka edistävät opiskelijan aktiivista osallistumista oman opiskelun suunnitteluun, itsearviointiin ja yhteistyötaitojen kehittämiseen, mm. opo1-kurssin avulla. Lukiomme tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa niin opiskelussa kuin itseilmaisun kehittämisessä.

Koulu- ja kulttuurikeskus 2021

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävästä tulevaisuudesta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävä tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja

opiskeluhoito ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallista ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Kasvien tunnistusta Runebergin puistossa.

Lukiossamme korostuu yleissivistävän lukion traditio

“Oppiva yhteisö on sellainen, jossa kaikilla on hyvä olla ja kaikkia kuunnellaan.” (Opiskelijan kommentti)

Lukiomme toimintakulttuuri pohjautuu vahvaan paikalliseen kulttuuriperintöön, joka näkyy opiskelijoidemme monipuolisena kulttuurin harrastamisena. Ohjaamme opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa ja käyttämään niitä oppimisensa edistämiseen.

Opetuksessa panostamme sellaisiin pedagogisiin ratkaisuihin, jotka tukevat yhteistyö-, tiimi- ja metakognitiivisten taitojen (ajanhallinta, oman oppimisen ohjaaminen) sekä elämänhallintataitojen kehittymistä. Opiskelija oppii refleктоimaan omaa toimintaansa kiinnittäen huomiota omien voimavarojensa riittävyteen ja ylläpitämiseen.

Tavoitteenamme on tukea opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Liikkuvan opiskelun periaatteet otamme huomioon ajankäytössä, järjestämällä tarpeelliset tauotukset ja muuntautuvat työskentelypisteet sekä rentoutumismahdollisuuksia. Saarijärven lukiossa tarjoamme opiskelijoille mahdollisuuksia liikkumiseen ja yhteiseen tekemiseen niin väli- kuin hyppytunneillakin.

“Pieni lukio mahdollistaa tiiviimmän yhteisön ja helpottaa opiskelijoiden mielipiteiden kuuntelemista.” (Opiskelijan kommentti)

Saarijärven lukiossa kaikilla on mahdollisuus tulla kuulluksi. Yhteisössämme korostuvat vastuullisuus ja yhdessä tekeminen. Opiskelijakunnan hallitus ja tutorit toimivat aktiivisesti yhteisöemme hyvinvointia vahvistaen, ja samalla he saavat kokemuksia vaikuttamisen mahdollisuuksista. Kaikilla opiskelijoilla on opiskelijakunnan jäsenenä mahdollisuus vaikuttaa lukiomme toimintaan.

Lukiomme muodostaa yhteisön, jonka jäsenten osallisuutta vahvistamme erilaisin yhteisin tapahtumin. Uudet opiskelijat otamme mukaan yhteisöömme tutustuttamalla heidät lukioomme ja lukio-opiskelun käytänteisiin ensimmäisessä jaksossa järjestettävällä lukio-opintoihin orientoivalla moduulilla sekä tutoreiden järjestämällä tuparijuhalla. Muita lukion yhteisiä tapahtumia ovat retket, projektit, juhlat, teemaviikot ja -jaksot sekä kansainväliset vierailut. Yhteisöömme kuuluvat myös huoltajat ja lukion alumnit, lukion entiset opiskelijat, joita kutsumme säännöllisesti mukaan lukion järjestämiin juhliin ja tapahtumiin.

“Saarijärven lukiossa on rento ilmapiiri, mikä on vain vahvistanut yhteistä henkeä.” (Opiskelijan kommentti)

Yhteisöemme hyvinvointiin pyrimme vaikuttamaan hyvillä käytöstavoilla, toistemme positiivisella kannustuksella ja kunnioituksella. Sosiaalinen media on osa oppimisympäristöämme, jossa mediakriittisyys ja omien mielipiteiden ilmaisemisen vapaus ja vastuu korostuvat. Tavoitteenamme on työympäristö, jossa on hyvä ilmapiiri.

Yhteistyöllä eri toimijoiden ja lukiomme kumppaneiden kanssa tuemme opiskelijoita heidän suunnitellussa tulevaisuuttaan. Jatko-opintomahdollisuuksia esittelevät opettajat, alumnit ja vierailijat eri oppiaineissa. Eri opiskelualoihin opiskelijat pääsevät tutustumaan koulutus-, työelämä- ja yrittäjyysmessuilla, lukion järjestämällä korkeakouluvierailuilla sekä osallistumalla työelämä tutuksi -päivään. Kirjapiste Oy:n toiminnassa mukana olevat opiskelijat saavat käytännön kokemusta yrittäjyydestä. Jokaisen opiskelijan sisäistä yrittäjyyttä tuemme ohjaamalla vastuun ottamiseen omasta opiskelusta ja kannustamalla osallistumaan yhteiseen toimintaan.

”Opettajat ovat kiinnostuneet opiskelijoiden ajatuksista ja ovat valmiina kuuntelemaan uusia ideoita.” (Opiskelijan kommentti)

Hyvinvointia tukee opiskelijoiden ja opettajien yhteistyö, jossa keskeisinä työvälineinä ovat opiskelijoiden keskustelut aineenopettajien, ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajan kanssa. Opiskelijaa kuuntelemme, tuemme ja autamme hänen omien tarpeidensa mukaan ja hänen yksilöllisyyttään kunnioittaen. Saarijärven lukiossa kohtelemme kaikkia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti sekä sukupuolineutraalisti, ja lukiomme tilaisuudet ovat tunnustuksettomia. Toimintamallistamme on laadittu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma (opetussuunnitelman luku 4.3.).

Saarijärven lukiossa toimimme kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti, jotka otamme huomioon opetuksessa ja oppimateriaalivalinnoissa sekä muussa lukiomme toiminnassa. Opiskelijoita ohjaamme vaikuttamaan omaan ympäristöönsä aktiivisen kansalaisen toimintamallilla. Sosiaalisen kestävän kehityksen ymmärrämme toisten kunnioittamisena ja tasa-arvoisena kohteluna. Kannustamme kaikkia toimimaan yhteistyössä toistemme kanssa. Erinomainen mahdollisuus tähän tarjoutuu mm. kansainvälisyysprojekteihin osallistumalla. Ne tarjoavat mahdollisuuksia kohdata erilaisia ihmisiä ja ajattelutapoja, mikä omalta osaltaan edistää erilaisuuden ymmärtämistä ja hyväksymistä sekä mahdollistaa eettisen dialogin.

Kestävän kehityksen ja osallisuuden tavoitteita toteutetaan lukiossamme noudattamalla Vihreä lippu -ohjelman periaatteita. Periaatteet muodostuvat seuraavista osa-alueista: osallisuus (lapset ja nuoret ovat aktiivisia toimijoita projektien suunnittelussa, toteutuksessa ja tulosten arvioinnissa), ympäristökuormituksen vähentäminen, kestävän kehityksen kasvatus osana jokapäiväistä arkea, jatkuva parantaminen (pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen kehitys) ja yhteistyö ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Monikulttuurisen, yleissivistävän ja monimuotoisen lukion perusta on vahva monikielinen osaaminen. Jokaisessa oppiaineessa harjoitellaan kyseessä olevan tieteenalan kielen ja käsitteiden hallintaa, mikä mahdollistaa tieteellisen tekstin ymmärtämisen ja myös hyvän monilukutaidon. Se on keskeinen tulevaisuustaito, jota tukevat vahva yleissivistys, hyvä suomen kielen hallinta sekä laaja vieraiden kielten ja kulttuurien tuntemus. Saarijärven lukiossa tarjoamme opiskelijoille hyvät lähtökohdat rakentaa omaa tulevaisuuttaan.

Saarijärven lukion alumni esittelee aurinkoenergian käyttöä.

Opiskelijakuntatoimintamme

Saarijärven lukiossa opiskelijat kuuluvat lukion opiskelijakuntaan, joka järjestäytyy syyslukukauden alussa valiten uudet hallituksen jäsenet ja puheenjohtajan. Opiskelijakunnan hallitus edustaa opiskelijoita, ja sen keskeisenä tehtävänä on vaikuttaa lukion toimintaan niin, että opiskelijoiden mielipiteet tulevat huomioiduiksi kaikissa lukion toimintaan liittyvissä ratkaisuisissa. Opiskelijakunta osallistuu lukiomme kehittämiseen keräämällä opiskelijoiden mielipiteitä mm. kyselyiden ja gallupien muodossa.

Opiskelijakunnan hallituksen toimintamuotoja ovat vaikuttaminen opettajainkokouksissa, joissa heidän edustajalla/edustajilla on puhe ja läsnäolo-oikeus muulloin paitsi opiskelija-asoiden käsittelyn aikana. Opiskelijakunta järjestää vuosittain hyvinvointikyselyn, jonka kautta opiskelijoiden mielipiteet ja kokemukset välittyvät lukion hallintoon ja toimintaan.

Opiskelijakunnan hallitus pyrkii olemaan aktiivinen vaikuttaja myös suhteessa kaupungin hallintoon, esimerkiksi nuorisovaltuuston kautta. Maakunnalliseen ja valtakunnalliseen nuorten asioihin vaikuttamiseen opiskelijoilla on mahdollisuus Suomen lukiolaisten liiton kautta.

Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan esimerkiksi lukiolaisten liiton Water-koulutuksiin ja muihin tapaamisiin.

Opiskelijakunnan hallitus järjestää myös opiskelijoille toimintaa mahdollisuuksien ja innostuksen mukaan. Opiskelijakunnan järjestämät tapahtumat vaihtelevat vuosittain. Opiskelijakunta on järjestänyt mm. Ensilumen hiihdot ja Säbäturnauksen.

Tutortoiminta on kiinteä osa opiskelijakunnan toimintaa. Tutoriksi pääsee oman kiinnostuksen ja innokkuuden perusteella. Tutoreita on kaikilta luokka-asteilta. Tutorit ovat vaikuttamassa lukiolaisten hyvinvointiin ja viihtymiseen. Lukion opiskelijat saavat aina kysyä ja pyytää apua tutoreilta.

Tutorit suunnittelevat ja järjestävät erilaisia tapahtumia tutorvetoisesti tai hallituksen ja muiden tahojen kanssa yhteistyössä. Tutorit järjestävät mm. lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille Amazing lukio race -tapahtuman ja Tuparit-juhlan sekä esittelevät lukiota perusopetuksen oppilaille.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta.

Lukioyhteisöömme kuuluvat opiskelijat, huoltajat ja opettajat sekä muu henkilökunta. Tavoitteenamme on yhteisö, jossa opiskelijoiden on hyvä kasvaa ja kehittyä. Olemme kiinnostuneita hyödyntämään huoltajien osaamista lukiomme kehittämisessä. Kodin ja koulun yhteistyöllä kannustamme opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja kasvamaan itsenäiseksi aikuiseksi.

Huoltajat otetaan lukioyhteisöömme jäseniksi samalla, kun opiskelija ottaa vastaan opiskelupaikan lukiossamme. Ensimmäisen lukuvuoden syksyllä järjestetään Lukio tutuksi -tapaaminen, johon kutsutaan sekä opiskelijat että heidän huoltajansa. Järjestämme tapaamisia myös toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden huoltajille. Toisena opiskeluvuonna teemana on ylioppilaskirjoitukset ja kolmantena jatko-opiskelumahdollisuudet. Tapaamisten lisäksi teemme säännöllisesti kyselyitä opiskelijoiden ja huoltajien näkemyksistä lukiomme toiminnasta ja kehittämistarpeista.

Huoltajat saavat tietoa opiskelijan edistymisestä ja lukiomme ajankohtaisista asioista pääsääntöisesti Wilman välityksellä. Muita tiedonvälityskanaviamme ovat mm. lukion kotisivut, Peda.net -sivut, Facebook,

Instagram sekä kaupungin verkkosivut. Tavoitteenamme on, että kodin ja koulun välinen vuorovaikutus toimii molempiin suuntiin.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjäyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytetään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista

monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektovat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseksi.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävässä toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai

virtuaalitekniikan avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien löytöjen ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Saarijärven lukion korkeakoulu yhteistyön tavoitteena on, että opiskelija tutustuu mahdollisimman laajasti korkeakouluopintoihin jo lukioaikanaan. Lukiollemme kutsutaan vierailijoita eri korkeakouluista. Tietoa korkeakouluista tarjoamme opiskelijoille monipuolisesti koko lukio-opiskelun ajan. Yhteistyötahojamme ovat mm. Jyväskylän yliopisto, JAMK ja Tampereen korkeakoulut. Teemme yhteistyötä myös muiden Keski-Suomen lukioiden kanssa, esimerkiksi erilaisten projektien ja hankkeiden myötä.

Saarijärven lukiossa ohjaamme opiskelijoita eri korkeakoulujen kurstuksille mahdollisuuksien mukaan. Näissä opinnoissa opiskelijat pääsevät tutustumaan korkeakouluopintoihin ja eri aloihin. Kannustamme ja ohjaamme opiskelijoita löytämään itselleen sopivia opintoaloja. Tavoitteenamme on, että jokainen opiskelija suorittaa yhden ammattikorkeakoulun ja yhden yliopiston kurssin lukio-opintojensa aikana.

Saarijärven lukion työelämäyhteistyön tavoitteena on olla näkyvä osa paikallista yhteisöä. Pyrimme luomaan uskoa tulevaisuuteen olemalla aktiivinen toimija Saarijärvellä ja sen ympäristössä ja omalta osaltamme lisäämme Saarijärven elinvoimaisuutta kasvattamalla aktiivisia ja osaavia kansalaisia. Toimimme vahvasti yhteisön jäsenenä, osana elinvoimaista Saarijärveä ja järjestämme erilaisia tempauksia ja tapahtumia.

Opinto-ohjauksen tunneilla, eri oppiaineissa sekä eri tilaisuuksissa käyvät vierailijat kertovat omasta opintopolustaan ja työurastaan. Tämän lisäksi opiskelijamme tutustuvat korkeakoulutusta vaativaan ammattiin/työhön lukio-tetin aikana. Saarijärven lukio on aktiivisesti yhteistyössä paikallisten yrittäjien ja tahojen kanssa, joita ovat mm. Saarijärven kaupunki, Sampolehti, Kaupunginkirjasto, Saarijärven museo, Saarijärven seurakunta, Nuorisokeskus Piispala, Saarijärven Pullistus, Metsänhoitoyhdistys, K-S:n Pelastuslaitos, SPR, Kehä kumppanit ry., Saarijärven Latu, Liikelataamo ja Saarijärven teatteri.

Kolmen vuoden välein olemme mukana järjestämässä koulutus-, työelämä- ja yrittäjyysmessuja, jotka myös tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden tutustua korkeakouluihin, muihin toisen asteen oppilaitoksiin ja kolmannen sektorin toimijoihin sekä kurkistaa ammattiesittelyjen kautta työelämään ja yrittäjyyteen.

Saarijärven lukiossa toimii Saarijärven kirjapiste Oy, jonka toiminnassa mukana olevat opiskelijat tutustuvat yrittämiseen ja työelämään esimerkiksi tutustumisretkillä ja asiantuntijatapaamisissa. Opiskelijoilla on mahdollisuus luoda kontakteja ja verkostoitua näissä tapaamisissa.

Saarijärven lukion kansainvälisyystoiminnassa kannustamme opiskelijoita osallistumaan kansainväliseen toimintaan tarjoamalla erilaisia projekteja ja tilaisuuksia lähteä vaihtoon eri kouluihin Euroopassa ja muualla maailmassa. Kansainvälisten vierailijoiden avulla tarjoamme opiskelijoille mahdollisuuden kohdata eri kulttuurien edustajia Saarijärvellä. Kannustamme opiskelijoitamme opiskelemaan valinnaisia kieliä.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Saarijärven lukiossa ohjaustoiminta muodostaa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutustaan ja tulevaisuuttaan koskevia valintoja ja ratkaisuja.

Apua ja tukea tarjolla!

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempina yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena,

henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa • ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

- 1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
- opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Ohjauksella pyrimme

- vahvistamaan lukiolaisten aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta
- tukemaan opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä
- tukemaan lukiolaisia tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa sekä löytämään ja käyttämään heille soveltuvia elinikäistä oppimista tukevia tapoja oppia
- tukemaan opiskelijaa ymmärtämään lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa
- tukemaan opiskelijaa kehittämään valmiuksiaan elämänsuunnittelun ja koulutusta koskevien valintojen tekemisessä.

Ohjaus on kaikkien Saarijärven lukiossa työskentelevien yhteistä työtä. Ohjaus on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa opiskelijan oppimisen, kasvun ja kehityksen tueksi koskien sekä lukio-opintoja että tulevaisuuden suunnittelua. Ohjauksen merkitys korostuu erilaisissa nivel- ja siirtymävaiheissa. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN, TOIMIJAT JA TYÖNJAKO

Rehtorin ohjaukselliset tehtävät

Rehtorin tehtävänä on luoda edellytykset opiskelijoiden ohjaukselle koko lukiopolun ajaksi sekä järjestää yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa ohjaukselle riittävät toimintamahdollisuudet ja resurssit. Rehtori tukee koulun henkilöstön keskinäistä yhteistyötä sekä ohjaustoiminnan suunnittelua koko lukioyhteisön yhteisenä tehtävänä. Rehtorin tehtäviä:

- hallinnolliset päätökset ja todistukset
- opintojaksotarjonta ja -tarjottimen laatiminen, muualla suoritettujen opintojen korvaavuudet
- yo-kirjoituksista tiedottaminen, ohjeistus, yo-ilmoittautumiset ja kirjoitusoikeudet, erityisjärjestelyt, oikaisuvaatimukset
- kokopäivän mittaiset poissaolot tai muut erityisjärjestelyt

Opinto-ohjaajan ohjaukselliset tehtävät

- on päävastuussa ohjauksen järjestämisestä, ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta
- vastaa ohjaussuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä
- ohjaa ja tukee elämänsuunnittelun taidoissa sekä päätöksenteossa
- pitää luokkamuotoista ohjausta opetussuunnitelman sisältöjen mukaisesti
- ohjaa jatko-opintoihin hakeutumisessa sekä ammatinvalinnassa
- ohjaa lukio-opintojen suunnittelussa ja suunnitelmien muutostilanteissa
- seuraa opiskelijoiden lukio-opintojen edistymistä yhteistyössä ryhmäohjaajien kanssa
- ohjaa ylioppilaskirjoitusten suunnittelussa ja yo-kirjoitussuunnitelman laadinnassa
- ohjaa työelämään ja yrittäjyyteen
- koordinoi tutustumiskäyntejä oppilaitoksiin ja työelämäkohteisiin tarvittaessa yhteistyössä muun lukion henkilökunnan kanssa
- osallistuu moniammatilliseen opiskeluhuoltotyöhön ja on oppilaitoksen yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän jäsen
- tekee yhteistyötä perusopetuksen, ammatillisen toisen asteen oppilaitosten, korkea-asteen oppilaitosten, yritysten, TE-toimiston, KELAn, etsivän nuorisotyön ja muiden ohjaukseen liittyvien tahojen kanssa
- suunnittelee OP1-opintojakson (=ns. metodiopintojen kokonaisuus) yhteistyössä muiden opettajien ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa
- on vastuussa OP2-opintojakson suunnittelusta ja toteutuksesta
- osallistuu lukion markkinointiin yhteistyössä rehtorin ja tutor-opiskelijoiden kanssa
- vastaa lukion osalta nivelvaiheesta perusopetuksesta lukioon siirryttäessä
- on aloitteellinen opiskeluhuoltoon liittyvissä asioissa huolen herätessä

Erityisopettajan ohjaukselliset tehtävät

- järjestää lukiseulatestin ensimmäisen vuosiluokan alussa (ellei ole toteutettu jo 9.-luokalla)
- tekee lukiseulatestin perusteella tarvittavat opiskelijoiden yksilötestit
- tunnistaa yhteistyössä aineenopettajien kanssa opiskelijat, joilla on oppimisen vaikeutta
- suunnittelee opiskelijan tarvitsemat tukitoimet yhdessä rehtorin ja aineenopettajien kanssa
- konsultoi ja tukee aineenopettajia
- osallistuu opiskelutaitojen opettamiseen ja jaksamisen tukemiseen
- ohjaa opiskelijaa ylioppilaskokeiden erityisjärjestelyjen hakemisessa sekä tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja laatimisessa ylioppilastutkintolautakunnalle

Ryhmäohjaajan ohjaukselliset tehtävät

- opiskelijaryhmänsä lähiohjaaja
- pitää ro-tuokiota ja tiedottaa ryhmäänsä koskevista ajankohtaisista asioista
- vastaa oman ryhmänsä opiskelijoiden ryhmäytymisestä

- perehdyttää lukion käytänteisiin
- seuraa ryhmänsä opiskelijoiden poissaoloja ja kurssikertymää jaksoittain
- keskustelee opiskelijan kanssa säännöllisesti lukio-opintojen sujumisesta ja lukiossa viihtymisestä
- on yhteydessä opiskelijaan ja tarvittaessa huoltajiin, erityisesti mikäli huolta tulee kurssikertymän tai poissaolojen suhteen
- ohjaa keskustelemaan opinto-ohjaajan kanssa lukio-opintojen suunnitteluun, yo-suunnitelmaan ja jatko-opintoihin liittyvissä asioissa.
- opiskelijan lähiohjaajana ohjaa eteenpäin tarvittaessa (esim. terveydenhoitaja, kuraattori, koulupsykologi)
- on aloitteellinen opiskeluhuoltoon liittyvissä asioissa huolen herätessä

Aineenopettajan ohjaukselliset tehtävät

- ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan
- tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta
- suunnittelee omaa oppiainetta koskevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden (esim. koulupsykologi, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, ryhmäohjaaja) kanssa
- antaa kannustavaa palautetta ja ohjaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa siten, että hänen itseluottamuksensa, itsearviointitaitonsa ja oppimaan oppimisen taitonsa sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat
- arvioi oman oppiaineensa näkökulmasta ja osalta opiskelijan tarvetta erityisjärjestelyihin ylioppilaskokeissa. Tekee yhteistyötä erityisopettajan kanssa
- on aloitteellinen opiskeluhuoltoon liittyvissä asioissa huolen herätessä
- mikäli opiskelija tietää poissaolosta etukäteen, aineenopettaja myöntää poissaololuvan omien oppituntiansa osalta

Kuraattorin ohjaukselliset tehtävät

- tukee osaltaan opiskeluyhteisön ja yksittäisten opiskelijoiden hyvinvointia
- tukee osaltaan kodin ja koulun välistä yhteistyötä
- tukee, kun on huolta opiskelijan perheeseen tai sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä asioissa
- tukee elämänhallinnallisissa pulmatilanteissa

Koulupsykologin ohjaukselliset tehtävät

- tekee tarvittavat oppimiseen liittyvät arvioinnit ja lausunnot
- tukee opiskelijoita tunne-elämään liittyvissä asioissa sekä vaikeissa elämäntilanteissa

Terveydenhoitajan ohjaukselliset tehtävät

- ottaa esille mahdollisten sairauksien tai muiden terveydellisten seikkojen rajoitukset ammatinvalinnassa ja tekee yhteistyötä opinto-ohjaajan kanssa opiskelijan antaessa luvan
- kannustaa opiskelijoita ottamaan huomioon terveiden elämäntapojen merkityksen opiskelussa ja elämänhallinnassa
- pitää huolta säännönmukaisista terveystarkastuksista sekä lääkärintarkistuksista

Koulusihteerin ohjaukselliset tehtävät

- auttaa lukion opiskelijahallinto-ohjelmaan (Wilmaan) liittyvissä ongelmissa
- opastaa Kelan opintoetusasioissa (opintotuki, koulumatkatuki)

OHJAUS SIIRTYMÄVAIHEISSA

Siirtymävaiheissa teemme yhteistyötä yläkoulujen opinto-ohjaajien ja erityisopettajien kanssa sekä tarvittaessa vanhempien, opiskelijahuollon asiantuntijoiden, etsivien nuorisotyöntekijöiden ja TE-hallinnon kanssa.

Ennen lukio-opintoja

- vanhempainillat
- markkinointitilaisuudet lähialueen yläkouluilla
- opinto-ohjaajan ja tutorien lukioesittelyt yläkoululla
- peruskoululaisten tutustumispäivät lukiolla
- lukion ainevalinnoissa ohjaus

Lukio-opintojen aikana

- ykkösten perehdyttäminen lukion toimintaan, ohjeisiin ja menettelytapoihin
- henkilökohtainen ohjaus muutostilanteissa (esim. koulun vaihto)
- koulutusesittelyt, vierailijat ja tutustumiskäynnit
- yhteistyö työelämän ja korkeakoulujen kanssa

Lukio-opintojen jälkeen

- opinto-ohjaajan palvelut jälkiohjauksen muodossa
- yhteistyö etsivien nuorisotyöntekijöiden ja TE-hallinnon kanssa

Esteettömyys ohjauksessa

Esteettömyys tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen opiskeluympäristön toteutumista niin, että jokainen opiskelija voi ominaisuuksistaan riippumatta opiskella täysipainoisesti, yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti muiden kanssa. Ohjauksella edistetään opiskelijoiden yhdenvertaisuutta, ehkäistään syrjäytymistä ja tuetaan yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon opiskelijan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Yhdenvertaisuuteen pyrimme siten, että kaikki opiskelijat ovat samanarvoisia keskenään ja henkilöön liittyvät tekijät eivät saa vaikuttaa opiskelijan mahdollisuuksiin lukio-opinnoissa etenemiseen tai jatko-opintoihin hakeutumiseen. Sukupuolitietoisien ohjauksen tavoitteena on luoda tasavertaiset edellytykset eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Saarijärven lukiossa tiedottaminen on kaikille tasapuolista. Opintojen aikana tehdään yhteistyötä opiskeluhuoltohenkilöstön ja muiden asiantuntijoiden kanssa.

OHJAUKSEN SISÄLLÖT, MENETELMÄT JA TYÖTAVAT

Ohjausta järjestämme opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ohjauksena, pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, jota seurataan jaksoittain ja päivitetään tarpeen mukaan. Ohjauksen toteuttamisessa huomioidaan opiskelijan tarpeet lukio-opintojen eri vaiheissa. Ohjauksen avulla opiskelija kasvaa lukio-opiskelijaksi ja oppii tuntemaan lukio-opintojen rakenteen, ainevalintojen merkityksen, kehittämään oppimistaitojaan, ottamaan vastuuta opintojensa etenemisestä, kehittämään itsearviointia, vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja tekemään jatko-opintosuunnitelman sekä ura- ja elämänsuunnittelua. Opinto-ohjauksen sisältöalueita ovat:

- lukio-opiskelun käytänteet
- oppiminen ja opiskelutaidot
- itsetuntemus
- elämänhallinnan taidot
- päätöksentekotaidot
- ylioppilastutkinto
- eri vaihtoehdot lukion jälkeen

- henkilökohtainen opintosuunnitelma
- ylioppilastutkintosuunnitelma
- jatko-opinto- ja urasuunnitelma

Opinto-ohjaus voi tapahtua lähi- tai etäohjauksena. Opinto-ohjauksessa tehdään moniammatillista yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden ulkopuolisten tahojen kanssa

Yhteistyö huoltajien kanssa tukee opiskelijan hyvinvointia, opiskelua ja opiskeluedellytyksiä. Huoltajia tiedotetaan lukio-opiskelun sisällöistä ja rakenteesta sekä niiden merkityksestä osana nuoren jatko-opinto- ja urasuunnittelua. Huoltajille järjestetään erilaisia tilaisuuksia tavata lukion henkilöstöä ja mahdollisuuksia keskusteluun. Ryhmäohjaajat ovat keskeisessä roolissa huoltajien ja oppilaitoksen välisessä yhteydenpidossa. Opiskelijoiden siirtymistä lukiokoulutuksesta eteenpäin tuetaan korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua erilaisiin jatko-opintovaihtoehtoihin ja vierailu oppilaitoksissa. Urasuunnittelua tuetaan yrityksiin ja organisaatioihin tehtävien vierailujen ja ammattilaisten vierailujen kautta.

Arviointi

Ohjaustoimintaa arvioidaan osana koko lukion arviointia. Arviointitietoa saadaan rehtorilta, aineenopettajilta, opiskelijoilta, huoltajilta sekä opiskeluhuollon henkilöstöltä. Opinto-ohjaaja tekee tarpeelliset päivitykset palautteen ja arvioinnin perusteella. Ohjausta voidaan arvioida erilaisilla arviointikyselyillä tai erikseen kerättävänä nimettömänä palautteena. Ohjaustoimintaa kehitetään saadun palautteen pohjalta.

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

4.2.1. Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiovetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiovetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiovetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiovetusta

voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuusien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa erityisopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämiseksi. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

4.2.2. Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiovetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arvioitaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakea (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Tiedottaminen

Oppimisen tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedotetaan lukuvuoden aikana Wilma-viestillä, opiskelijan oppaassa, koulun Pedanet-sivuilla, erityisopettajan sekä opinto-ohjaajan infoissa ja kotiväenilloissa.

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Opiskelijan tuen tarvetta arvioidaan opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat.

Opiskelijaa rohkaistaan myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille oppimisen vaikeuksistaan.

Tuen tarpeen arvioinnissa käytetään erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja (esim. DigiLukiseula), yksilötestejä tai haastatteluja (esim. ro-haastattelu).

Opiskelijan erityisopetuksen tarve arvioidaan lukio-opintojen alussa, jos hänellä on perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös.

Tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Erityisopettaja kirjaa tukitoimet Wilmassa olevaan D-lomakkeeseen, joka on henkilökohtaisen opintosuunnitelman liite.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Oppimisen tukea toteutetaan joustavasti yksilö- tai pienryhmäopetuksena aineenopettajien, erityisopettajan ja opinto-ohjaajan yhteistyönä. Tukea voi saada myös opiskeluhoillon henkilöstöltä (kuraattori, psykologi, opiskeluterveydenhoitaja ja lääkäri).

Tuki voi olla tukiovetusta, oppimistekniikoiden ohjausta, toiminnanohjauksen tukemista, kieli- ja matematiikkavalmiuksien vahvistamista tai muita erityisjärjestelyjä oppimisen ja osaamisen osoittamisessa (esim. lisäaika kokeissa tai kokeen suullinen täydentäminen).

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, kun oppimisen tuki on todettu riittämättömäksi.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Ryhmänohjaaja seuraa ja arvioi opiskelijan tukitoimien riittävyttä, tarvittaessa yhteistyössä aineenopettajan, erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja opiskeluhoillon henkilöstön kanssa.

Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien arvioinnista.

Erityisopetuksen päätös

Erityisopettaja valmistele asiakirjan erityisopetuspäätöksen tekemistä varten, kun erityisopetuksen tarve ilmenee, tai opiskelija tai alaikäisen opiskelijan huoltaja tai laillinen edustaja pyytää.

Lukion rehtori tekee erityisopetuksesta hallintopäätöksen (myönteinen tai kielteinen).

Jos erityisopetuksen tarve loppuu, niin lukion rehtori tekee hallintopäätöksen erityisopetuksen lakkauttamisesta.

Opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä

Ennen hallintopäätöksen tekoa kuullaan opiskelijaa tai alaikäisen huoltajaa tai laillista edustajaa.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa

- **Erityisopettaja** vastaa lukiseulonasta ja yksilötesteistä, tekee kirjaukset D-lomakkeelle, antaa oppimisen tukea ja erityisopetusta, vastaa YTL:lle vaadittavista erityisjärjestelylausunnoista sekä valmistele erityisopetuspäätökseen tarvittavan asiakirjan
- **Aineenopettaja** osallistuu tukitoimien tarpeen ja toteuttamisen arviointiin, antaa tukiovetusta ja toteuttaa opetuksessaan tarvittavat tukimuodot
- **Ryhmänohjaaja** seuraa ja arvioi tukitoimien riittävyttä
- **Opinto-ohjaaja** tukee opintojen suunnittelussa, ohjauskeskustelut opintojen eri vaiheissa
- **Rehtori** tekee erityisopetuspäätökset
- **Opiskeluhoolto** osallistuu moniammatillisesti silloin, kun tarvitaan kokonaisvaltaista tukea.

4.3. Opiskeluhoolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhoolto.

Lukion opiskeluhoillon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

Opiskeluhoiltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoiltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhoillon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoilto sekä opiskeluhoillon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuillon palvelut. Opiskeluhoillon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoilto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoillostaa ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoillon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhoiltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoillossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoillon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoilto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoiltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

4.3.1. Opiskeluhoillon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhoillon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoillon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoiltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhoilto

Opiskeluhoiltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoiltona.

Opiskeluhoilto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisuutta, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhoillon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoillon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoillon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018, 40 § 7 mom, muutettu lailla 165/2022).

Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämiseksi tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018 30 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhoiton palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoiton psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhoiton tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoitossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhoitoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoiton monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhoiton kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhoiton ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhoiton ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhoiton ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhoiton yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhoiton suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhoiton palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyys, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoiton toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

Lukiomme opiskeluhuollon keskeiset periaatteet on kuvattu opiskeluhoitosuunnitelmassa (Luku 4.3.2.)

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoitoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhoitoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoitosuunnitelmia.

Opiskeluhoito opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhoitolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opiskeluhoitosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja

opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhoillon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhoillon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhoilossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhoitohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluhoillon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen
- opiskeluhoillon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhoillon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoillon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä
- toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt
- opiskeluhoillon kokonaisuudesta tiedottaminen
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoillon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa
- terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä
- tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitonojhaus oppilaitoksessa
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyys- ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö

- monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet
- opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa
- opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi
- tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa
- opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä
- opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa
- käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä
- käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta
- menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- seurattavat asiat
- tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho
- seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä
- seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

SAARIJÄRVEN LUKION OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

SISÄLLYS

- 1 OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT
- 2 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

- A. Toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä
- B. Toimenpiteet opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi
- C. Yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi
- D. Yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi
- E. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitotyöryhmän toimintatavat ja käytännöt
- F. Opiskeluhoollon kokonaisuudesta tiedottaminen
- G. Yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa
- H. Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- I. Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- J. Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä
- K. Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa
- L. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- M. Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyys- ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- N. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

3 YKSILÖKOHTAISEN OPISKELUHOOLLON JÄRJESTÄMINEN

- A. Opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen ja keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö
- B. Monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen ja yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet
- C. Opiskeluhoollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa
- D. Opiskeluhooltokertomuksen laatiminen ja säilytys
- E. Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa
- F. Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi
- G. Tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi jne.)

4 YHTEISTYÖ OPISKELIJOIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

5 OPISKELUHOULTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

1 OPISKELUHOOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHOULTOPALVELUT

Saarijärven lukiossa on syksyllä 2020 132 varsinaista opiskelijaa sekä 12 yhdistelmäopintoja yhteistyössä Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston kanssa suorittavaa opiskelijaa.

Opiskeluhoollon henkilöstö

Henkilöstö	Työpiste	Palvelun saatavuus	Tavoitettavissa kiireellisessä tilanteessa

Opinto-ohjaaja	Koulu	4 pv/viikko	
Koulupsykologi	Koulu	Viimeistään seitsemäntenä työpäivänä pyynnöstä	Samana tai seuraavana työpäivänä pyynnöstä
Terveystenhoitaja	Koulu	Ajanvarauksella	Terveyskeskuksessa sairaanhoidolliset kiireelliset asiat
Koulukuraattori	Koulu	Viimeistään seitsemäntenä työpäivänä pyynnöstä	Samana tai seuraavana työpäivänä pyynnöstä
Koululääkäri	Koulu tai terveyskeskus	Lääkärintarkastukset, muutoin tarvittaessa	Terveyskeskuksen päivystyspalvelut
Etsivä nuorisotyöntekijä	Kaupungintalo	Viimeistään seitsemäntenä työpäivänä pyynnöstä	

Asian kiireellisyys ratkaisee työntekijä.

2 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhoollota toteuttavat kaikki opiskeluhoollon toimijat. (Oppilas- ja opiskeluhoollolaki, 4§)

A. Toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä

Yhteisöllisyyttä vahvistavia toimenpiteitä Saarijärven lukiossa ovat mm.

- teemapäivät ja retket
- ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille lukio-opintoihin orientoiva opintokokonaisuus
- viikoittaiset ryhmänohjaustuokiot ja koko oppilaitoksen yhteiset ryhmänohjaustuokiot uuden jakson alkaessa
- opiskelijakunnan hallituksen ja opiskelijakunnan toiminta
- koulukokoukset
- tutortoiminta
- vanhempainillat
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhoolloryhmän toiminta ja • yhteisöllisyyttä edistävät työskentelytavat oppitunneilla.

B. Toimenpiteet opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi

Oppilaitosyhteisön turvallisuutta ohjaavat työturvallisuuslaki ja sen mukainen työsuojelun toimintaohjelma. Muita turvallisuutta ohjaavia säädöksiä ovat perustuslain ja –asetuksen edellyttämä ajan tasalla oleva pelastussuunnitelma. Oppilaitoksessa on laadittu pelastussuunnitelma, johon sisältyvät säännölliset poistumisharjoitukset. Kaksi kertaa lukuvuoden aikana kerrataan poistumisharjoitukset hätätilanteiden varalta opiskelijoiden kanssa. Oppilaitoksessamme on turvallisuutta koskevat toimintaohjeet. Oppilaitosyhteisön terveellisyttä, turvallisuutta ja toimintaohjeiden toteutumista seurataan

ja arvioidaan suunnitelmallisesti yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa. Saarijärven lukion kriisisuunnitelmassa ovat ohjeet kriisitilanteissa toimimisesta ja psykososiaalisen tuen järjestämisestä.

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on koulussa oltava kirjallinen suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa. Ajantasaiset suunnitelmat ovat tämän suunnitelman liitteinä sekä nähtävillä koululla. Rehtori vastaa siitä, että henkilöstö tuntee voimassaolevat suunnitelmat.

Jokainen oppilaitoksen työyhteisön jäsen on omalta osaltaan vastuussa opiskelijoiden terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisestä. Opiskelijoille tarjotaan tietoa erilaisista palveluista ja mahdollisuus myös käyttää niitä. Opiskelijoita kannustetaan ottamaan vastuuta omasta henkilökohtaisesta terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Saarijärven lukiossa pidetään tärkeänä, että opiskelijoilla on terveet ja tarkoituksenmukaiset opiskelutilat.

Yhteistyö ja tiedonkulku eri toimijoiden kesken on olennaisen tärkeää. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija voi kokea olevansa yhteisön merkityksellinen jäsen. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin asioihin.

C. Yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi

Oppilaitoksen toimintaa kehitettäessä on tärkeää ottaa huomioon opiskelijoiden mielipiteitä ja toiveita. Opiskelijan osallistuminen oppilaitoksen toimintaan ja sen suunnitteluun tukee opiskelijan oppimismotivaatiota ja uteliaisuutta sekä edistää hänen aktiivisuuttaan, itseohjautuvuuttaan ja luovuuttaan tarjoamalla kiinnostavia haasteita ja ongelmia.

Saarijärven lukiossa toimii opiskelijakunta. Opiskelijakuntaa kuullaan ennen opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä järjestyssääntöjen vahvistamista ja ennen muita opiskelijoiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä tehtäessä. Opiskelijat saavat näin mahdollisuuden osallistua asioiden valmisteluun ja ilmaista mielipiteensä koulunsa toimintaan liittyvistä, heitä yhteisesti koskevista asioista.

Muita opiskelijoiden osallisuutta vahvistavia toimenpiteitä oppilaitoksessamme:

- teemapäivät
- koulukokoukset
- projektit, esim. kansainvälinen toiminta
- vastuullinen tutortoiminta
- palautekyselyt esim. "pöytälinakyselyn" muodossa
- yritystoiminta (Kirjapiste Oy).

D. Yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi

Wilma-viestintä mahdollistaa suoran yhteydenpidon huoltajien kanssa. Vanhempainiltoja järjestetään vuosiluokittain ja projekteihin liittyen tarvittaessa. Huoltajien aktiivinen mukanaolo, esim. vanhojen tansseissa, teemapäivissä ja kansainvälisen toiminnan yhteydessä, vahvistaa osallisuutta. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua nuoren opintojen ja jatko-opintojen suunnitteluun yhdessä opiskelijan ja esim. opinto-ohjaajan kanssa.

E. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Saarijärven lukion opiskeluhuoltoryhmä vastaa oppilaitoksen yhteisöllisestä opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmään kuuluvat rehtori, opettajakunnan edustaja, opiskelijakunnan edustaja, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, koulupsykologi ja koulukuraattori. Opiskeluhuoltoryhmää johtaa rehtori. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen.

Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä

- tekee kokonaistarvekartoituksen ja toteaa käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut
- suunnittelee toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi ja tukitoimien järjestämiseksi

- ohjaa yhteistyön järjestämisen kodin ja koulun ja muiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
- kokoontuu vähintään neljä kertaa lukuvuodessa.

F. Opiskeluhoollon kokonaisuudesta tiedottaminen

Oppilaitoksen opiskeluhoollotyöstä tiedotetaan lukion kotisivuilla sekä oppilaitoksen vanhempainiltojen yhteydessä. Koulun opiskeluhoollon henkilökunta osallistuu tarpeen mukaan asiantuntijoina vanhempainiltoihin. Saarijärven lukio käyttää Wilma-järjestelmää kodin ja koulun välisessä yhteistyössä ja tiedottamisessa.

G. Yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa

Lastensuojelu ja sosiaalipalvelut

Saarijärvellä lastensuojelun palvelut tuottaa Keski-Suomen hyvinvointialue.

Lastensuojelutyön käynnistää huoli lapsen tai nuoren hyvinvoinnista, terveydestä tai kehityksestä. Hyvinvointia vaarantavia tekijöitä voivat olla esim. lapsen tai nuoren hoidon laiminlyönti, vanhempien päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelmat tai voimakkaat ristiriidat perheessä. Lapsi tai nuori voi myös itse vaarantaa hyvinvointiaan esim. käyttämällä päihteitä, laiminlyömällä koulunkäyntiään tai tekemällä rikoksia.

Lastensuojelulain 25 §:ssä säädetään ilmoitusvelvollisuudesta, joka koskee koulun henkilökuntaa. Jokaisella koulun henkilökuntaan kuuluvalla on velvollisuus tehdä viipymättä lastensuojeluilmoitus salassapidon estämättä, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvitystä. Lastensuojelun ilmoitusvelvollisuus sivuuttaa muussa lainsäädännössä säädetyn salassapidon. Saarijärvellä lastensuojeluilmoitus tehdään perhe- ja sosiaalipalvelujen palveluvastaavalle kirjallisesti.

Kiireellisissä lastensuojelullisissa tilanteissa tulee ottaa yhteys alueen sosiaalipäivystykseen, jonka kautta tavoittaa aina nopeasti sosiaalityöntekijän. Yhteyden sosiaalipäivystykseen saa soittamalla yleiseen hätänumeroon 112 ja kertomalla tilanteesta hätäkeskukselle.

Sosiaalihuoltolain mukainen ilmoitusvelvollisuus

1.4.2015 voimaan tulleen sosiaalihuoltolain (1304/2014) mukaan perheillä on oikeus saada sosiaalihuollon palveluja ilman lastensuojelun asiakkuutta. Jos koulun henkilökuntaan kuuluva on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin. Koulun työntekijä voi yhdessä opiskelijan ja/tai tämän huoltajan kanssa tehdä pyynnön palvelutarpeen arvioimiseksi. Saarijärvellä pyyntö toimitetaan perhe- ja sosiaalipalvelujen palveluvastaavalle, lomake tähän löytyy Saarikan verkkosivuilta.

Jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, koulun henkilökuntaan kuuluvan on tehtävä viipymättä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä. Saarijärvellä ilmoitus toimitetaan Saarikan perhe- ja sosiaalipalvelujen palveluvastaavalle, lomake tähän löytyy Saarikan verkkosivuilta.

Lastensuojeluilmoituksen tekemisestä säädetään lastensuojelulain 25 §:ssä. Jos ilmoitusvelvollinen henkilö on ottanut viipymättä yhteyttä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen tekemällä sosiaalihuoltolain mukaisen pyynnön palvelutarpeen arvioimiseksi tai ilmoituksen sosiaalihuollon tarpeesta ja ilmoittanut yhteydenoton syyt, ei samojen tietojen perusteella tarvitse tehdä lastensuojeluilmoitusta. Lomake lastensuojeluilmoituksen tekemiseen löytyy Saarikan verkkosivuilta.

Ilmoitusvelvollisuus poliisille

Kaikilla lastensuojelulain 25 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla henkilöillä, joilla on velvollisuus lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus

poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä lapseen kohdistunutta

- rikoslain (39/1889) 20 luvussa rangaistavaksi säädettyä seksuaalirikosta; tai
- rikoslain 21 luvussa henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksena rangaistavaksi säädettyä tekoa, josta enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta (mm. pahoinpitely, törkeä pahoinpitely, vammantuottamus, heitteillepano, vaaran aiheuttaminen).

Koulun henkilökunnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. Oikeus ilmoittaa uhkasta on kirjattu mm. opetuslakiin (628/1998, 40§).

Poliisille tehtävän ilmoituksen lisäksi em. tilanteissa on tehtävä myös lastensuojeluilmoitus.

Perheneuvola

Perheneuvola on Perusturvapalvelu, jonka tehtävä on tukea Saarikan alueen lapsiperheitä alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten kasvuun, kehitykseen sekä perheen ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa. Perheneuvola tarjoaa myös koulutusta sekä konsultaatio- ja työnohjauspalveluita lapsiperheiden kanssa työskenteleville. Perheneuvolapalvelut ovat luottamuksellisia ja asiakkaille maksuttomia. Perheneuvolaan ei tarvita lähetettä. Yhteyttä voi ottaa myös nimettömänä.

Työmuodot

- ohjaus ja neuvonta lasten kasvatukseen, vanhemmuuteen ja perheeseen liittyvissä kysymyksissä
- lasten kehitykseen ja tunne-elämään liittyvät tutkimukset
- lasten oppimisvaikeuksiin liittyvät tutkimukset
- lasten yksilöterapia
- pari- ja perhesuhteisiin liittyvien ristiriitojen selvittely ja hoito
- perheen vuorovaikutuspulmiin liittyvä selvittely ja hoito
- erilaiset vertaisryhmät aikuisille ja lapsille
- työnohjaus ja konsultaatio lasten ja lapsiperheiden parissa työskenteleville

Perheneuvolassa etsitään ratkaisuja huolenaiheisiin yhdessä asiakkaan tai perheen kanssa. Usein tehdään yhteistyötä myös lapsen opettajan, terveydenhoitajan, päivähoidon tai sosiaalitoimen työntekijöiden kanssa. Yhteistyöstä sovitaan asiakkaan kanssa.

Lasten- ja nuorisopsykiatrian palvelut sekä mielenterveystoimisto

Lasten- ja nuorisopsykiatrian palvelut ovat erikoissairaanhoidtoa. Näihin palveluihin lähetteen tekee aina lääkäri. Useimmiten näihin palveluihin ohjautetaan perheneuvolan, koulupsykologin tai terveyskeskuspsykologin arvion jälkeen. Lasten- ja nuorisopsykiatrian yksiköissä tutkitaan ja hoidetaan pääasiassa alle 18-vuotiaita. Nuorisopsykiatria tarjoaa hoitopalveluita 20 ikävuoteen ja kuntoutuspalveluita 22 ikävuoteen asti. Pohjoisen Keski-Suomen nuorisopsykiatrian poliklinikka sijaitsee Äänekoskella, ja nuorten osastohoito toteutetaan Jyväskylässä.

Mielenterveystoimiston palvelut ovat erikoissairaanhoidtoa ja pääasiassa tarkoitettu yli 18vuotiaille, mutta asiakkaaksi on otettu myös 17 vuotta täyttäneitä. Palveluina tutkimus, hoito ja kuntoutus. Palveluihin pääsemiseksi ei tarvita lähetettä, vaan mielenterveystoimistoon voi ottaa itse yhteyttä tai esim. opiskelijaterveydenhuollon kautta. Mielenterveystoimistot Saarikan alueella ovat Karstulassa ja Saarijärvellä ja sivuvastaanottoja järjestetään Kivijärvellä ja Kyyjärvellä. Palvelut ovat käyttäjille maksuttomia.

Liikkuva nuorisopsykiatrinen konsultaatio Kolikko

Kolikko on pohjoisen Keski-Suomen alueella liikkuva psykiatrisen avohoidon konsultaatioryhmä yläkoulujen, toisen asteen oppilaitosten sekä ammattikorkeakoulujen palvelukseen. Työryhmä antaa konsultaatioita sosiaaliviranomaisille. Työskentelyn kohteena ovat 13-22-vuotiaat nuoret. Tavoitteena on

arvioida hoidon tarvetta ja ohjata tarvittaessa mahdolliseen jatkohoitoon, tavoittaa niitä nuoria, joilla on alttius sairastua vakaviin mielenterveyden häiriöihin sekä tulla verkostojen tueksi, kun kyseessä on jokin mielenterveyden ongelma, johon tarvitaan lisää ymmärrystä. Toiminnan lähtökohdaksi on tarjota palveluita nuoren ja hänen verkostonsa omassa ympäristössä. Toimintatapoja ovat puhelinkonsultaatiot, verkostokeskeinen ja moniammatillinen työote mm. avointa dialogia ja yksilötyöskentelyä hyväksi käyttäen. Mahdollisuus on myös lyhyisiin hoitointerventioihin. Työskentely tapahtuu vastuuhenkilön kanssa. Kolikkoon ohjaus tapahtuu lääkärin läheteellä.

Nuorisotyö

Nuorisotyöllä kannustetaan nuoria itsenäiseen ja kriittiseen ajatteluun. Tavoitteena on saada heistä tasapainoisia, osallistuvia ja tulevaisuuteen positiivisesti suhtautuvia kansalaisia. Nuorisotalo, leirit, kerhot, retket ja vaikuttajaryhmät ovat paikkoja, joissa näitä tavoitteita toteutetaan tarjoamalla nuorille ohjattua toimintaa ja neuvontaa. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan mahdollisimman paljon nuoria osallistamalla.

Saarijärven nuorisovaltuusto koostuu 13-17 vuotiaista nuorista. Sen tehtävänä on tuoda nuorten näkökulmaa esille päätöksiä tehtäessä sekä lisätä nuorten vaikuttamismahdollisuuksia.

Nuorisotalo on avoinna lapsille ja nuorille viitenä päivänä viikossa ja sen toiminnasta vastaa nuorisohjaaja. Nuorisotalo on turvallinen paikka, jossa nuoret tapaavat, tutustuvat, oppivat, pelaavat pelejä, katsovat tv:tä, kuuntelevat musiikkia, ovat netissä, tekevät läksyjä - siis viettävät vapaa-aikaansa. Nuorisotalon toimintaan kuuluu lisäksi kerhoja, teemapäiviä, iltakahviloita/ bänditapahtumia sekä pienryhmätoimintaa.

Avoimen tilatyön (AO-illat) pääkohderyhmänä ovat 13-19 -vuotiaat nuoret. Bändi-illoja/ iltakahviloita pyritään järjestämään joka toinen kuukausi perjantaisin. Nämä bändi-illat/tapahtumat on suunnattu yläkoululaisille ja alle 19-vuotiaille nuorille. Ohjelmassa on yleensä erilaisia teemoja, bändejä sekä kilpailuja.

Etsivät nuorisotyöntekijät pitävät Nuorisotalolla kerran viikossa iltakahvilan, joka on suunnattu toiseen asteen opiskelijoille. Tällöin heillä on mahdollisuus tulla vertaistensa kanssa viettämään aikaa ja samalla tarvittaessa saamaan apua tai neuvoja opintoihin sekä ylipäättänsä elämään liittyen.

Erityisnuorisotyö

Erityisnuorisotyö on nuorten ja monialaisten toimijoiden tarpeista lähtevää sosiaalista nuorisotyötä, joka kohdistuu tukea tarvitseviin nuoriin. Tarkoituksena on auttaa ja tukea nuorta ongelmallisissa tilanteissa, kasvamisen kivuissa tai muissa eteen tulevissa elämän solmukohdissa nuorisotyöllisin työmenetelmin. Pääpaino työssä on ennaltaehkäisevä ote.

Erityisnuorisotyön keskeiset tehtävät lukiolaisten parissa ovat:

1. Lasten ja nuorten elämänhallintataitojen parantaminen

Kaikessa toiminnassa pyritään vahvistamaan tai muuttamaan lasten ja nuorten käyttäytymistä sekä arjen taitoja sellaisiksi, että heillä olisi paremmat lähtökohdat tulevalle elämälle. Esimerkiksi ohjataan millainen on normaali vuorokausirytmisi ja neuvotaan opiskelutaidoissa.

2. Pienryhmätoiminta

Eri yhteistyötahojen kanssa järjestetään valikoiduista nuorista kootuille ryhmille pienryhmätoimintaa, joissa opetellaan (ryhmästä riippuen) esimerkiksi sosiaalisia taitoja, tutustutaan erilaisiin harrastuksiin ja pohditaan yhdessä mahdollisia jatko-opintoja.

3. Yksilöohjaaminen

Joissain tapauksissa nuori voi tarvita henkilökohtaisempaa tukea tietyissä asioissa, kuten elämänhallintaan tai koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Tällöin nuorisohjaaja voi olla auttava taho.

4. Liikkis-kerhon ohjaaminen

Lukion opiskelijoilla on mahdollisuus valita yhden opintopisteen arvoinen soveltava kurssi "lasten liikuntatuokioiden ohjaamiseen ja toiminnan suunnitteluun". Kurssin käytännön järjestelyistä vastaa erityisnuorisotyö ja sen teoriaopetuksen järjestää Keski-Suomen liikunta ry. Kurssiin kuuluu käytännön osuutena vapaa-aikatoimen järjestämisen Löydä liikunta -kerhon ohjaaminen.

5. Koulukahvila

Keskiviikkoinen Yhtenäiskoulun puolella erityisnuorisotyö yhdessä seurakunnan nuorisotyön kanssa pitää koulukahvilaa, joka on tarkoitettu myös lukion opiskelijoille. Kahvila on oiva keino päästä kontaktiin niidenkin nuorten kanssa, jotka eivät muuten olisi tekemisissä kyseisten tahojen kanssa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyön ohjaajat tarjoavat 15—29-vuotiaille nuorille vapaaehtoisuuteen perustuvaa yksilöllistä neuvontaa ja ohjausta. Työskentelyn tavoitteena on tarjota tukea erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa keskeyttää opintonsa, eivät ole löytäneet jatko-opiskelupaikkaa tai työpaikkaa valmistumisen jälkeen. Yhteistyön lähtökohtana ovat nuoren omat tavoitteet ja toiveet. Työskentely muotoutuu yksilöllisesti kunkin nuoren tilanteen mukaan.

Etsivän työn ohjaajat jalkautuvat sinne, missä nuoret liikkuvat, esimerkiksi nuorisotiloihin. Nuoret voivat olla itse yhteydessä etsivän työn ohjaajiin tai ohjautua asiakkaiksi yhteistyötahojen kautta. Myös huoltaja, ystävät tai lähipiiri voivat olla etsivän työn ohjaajiin yhteydessä, jos huoli herää nuoren elämäntilanteesta. Yksilöohjauksen alkuvaiheessa nuoren tilanne kartoitetaan ja asetetaan tavoitteita yhdessä työskentelylle. Työskentely nuoren kanssa voi olla esimerkiksi keskustelua, neuvontaa, tukemista ja nuoren tutustuttamista eri palveluihin.

H. Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö

Terveystiedon opetus ohjaa omasta hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimiseen. Opetuksessa hyödynnetään myös kouluterveyskyselyn aineistoa.

I. Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Opiskelijoiden poissaoloja on seurattava. Ryhmänohjaaja seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden poissaoloja jaksoittain. Opiskelijalla on lupa olla poissa koulusta sairauden vuoksi sekä opettajan tai rehtorin antaman luvan perusteella. Opiskelijalla on oikeus poissaoloon opiskeluhuollollisista syistä ilman poissaolomerkintää. Opettaja kirjaa poissaolomerkinnän Wilma-järjestelmään. Huoltaja tai täysi-ikäinen opiskelija kuittaa ja selvittää poissaolon syyn viipymättä. Tämän jälkeen opettaja hyväksyy sen. Opettajat, huoltaja ja opiskelija näkevät poissaolojen kertymän.

Etukäteen tiedossa oleva poissaolo voidaan merkitä luvan myöntäneen toimesta. Yksittäisten tuntien tai kokonaisen päivän mittaisissa poissaoloissa opiskelija pyytää etukäteen luvan kyseisen päivän oppituntien opettajilta jokaiselta erikseen. Mikäli opiskelija ei tavoita jonkin aineen opettajaa, lupa kysytään rehtorilta. Mikäli etukäteen tiedossa oleva poissaolo on yli yhden päivän mittainen, lupa tulee kysyä etukäteen rehtorilta.

Ryhmänohjaaja seuraa poissaolojen kokonaismäärää ja tarvittaessa puuttuu asiaan. Poissaolojen vaikutukset kurssin hyväksymiseen selvitetään kurssin yhteydessä. Jos opiskelija on pois kurssilta yli 6 tuntia, kurssi keskeytyy, ellei poissaolojen syitä voida pitää hyvin perusteltuina (esim. sairaus). Jos opiskelija myöhästyy kolme kertaa saman kurssin oppitunneilta, merkitään se yhdeksi poissaolotunniksi. Jos kurssi keskeytyy, aineenopettaja ilmoittaa asiasta ryhmänohjaajalle, joka keskustelee opiskelijan kanssa ja ottaa tarvittaessa yhteyttä huoltajiin. Aineenopettaja ilmoittaa keskeytyneestä kurssista myös opinto-ohjaajalle.

Poissaolojen luonteesta riippuen ryhmänohjaaja konsultoi opinto-ohjaajaa, kuraattoria, koulupsykologia tai terveydenhoitajaa. Opiskelijan kanssa keskustellessa ryhmänohjaaja kertoo opiskelijalle ottavansa yhteyttä opiskeluhoollon henkilöstöön. Ryhmänohjaaja kokoaa tarvittaessa myös yksilökohtaisen opiskelijahuoltoryhmän. Opiskelijalle tarjotaan myös mahdollisuutta opiskeluhoollon palveluihin (kuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja).

J. Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä

Esteettömyys tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen opiskeluympäristön toteutumista niin, että jokainen opiskelija voi ominaisuuksistaan riippumatta opiskella yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti muiden kanssa. Ennen lukio-opintojen alkamista ja opintojen aikana on tärkeää tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa sujuvan lukio-opiskelun varmistamiseksi.

Vammaisella tai muusta syystä erityistä tukea tarvitsevalla opiskelijalla on oikeus opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin, muihin opetuspalveluihin ja opiskelijahuollon palveluihin sekä erityisiin apuvälineisiin siten kuin siitä erikseen säädetään. (Lukiolaki 29§)

K. Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa

Tapaturmien syntyä pyritään ehkäisemään koulun järjestyssääntöjen, välineistön ja kiinteistön kunnossapidon avulla. Henkilökunnalla tulee olla valmius ensiavun antamiseen. Tapaturman sattuessa koulupäivän aikana opiskelija ohjataan terveydenhoitajalle, mikäli hän on paikalla. Muussa tapauksessa opiskelija lähetetään terveyskeskuksen päivystysvastaanotolle. Tapaturmasta ilmoitetaan huoltajalle viipymättä. Mikäli huoltaja ei pääse viemään opiskelijaa terveyskeskukseen, koululta lähtee saattaja opiskelijan mukaan. Tilanteen niin vaatiessa soitetaan hätänumeroon ja kutsutaan ensihoitohenkilökunta paikalle. Tapaturmasta tehdään vakuutusyhtiön vahinkoilmoitus, johon tulee liittää terveydenhoitohenkilöstön lausunto.

L. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden pähteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden pähteiden käyttöä ehkäistään ohjauksellisin, opetuksellisin ja kasvatuksellisin keinoin. Tupakointi, pähteiden ja huumeiden hallussapito, käyttäminen ja niiden vaikutuksen alaisena esiintyminen on kielletty sekä koulun sisätiloissa että piha-alueilla. Kielto koskee myös oppilaitoksen ulkopuolelle tehtäviä opintoretkeä, kilpailumatkoja ja muita edustustehtäviä. Näiden määräysten rikkominen johtaa aina jatkoselvityksiin.

Kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien tulee puuttua rikkeisiin samalla tavalla. Tupakkatuotteiden ja pähteiden hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta. Jos on perusteltua syytä epäillä opiskelijalla olevan kiellettyjä aineita tai vaarallisia esineitä, voidaan hänelle ja hänen mukanaan oleviin tavaroihin sekä hänen hallussaan olevaan lokeroon tehdä tarkastus. Tarkastuksesta tehdään kirjallinen raportointi. Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla (LL 26 e §). Poisotetut tupakkatuotteet luovutetaan huoltajalle. Huumausaineet luovutetaan aina poliisille.

Opiskelija ei saa esiintyä koulussa eikä koulun järjestämissä tilaisuuksissa pähteiden tai huumeiden vaikutuksen alaisena. Päihtyneenä koulun tilaisuuksissa olevasta opiskelijasta ilmoitetaan huoltajille ja tehdään lastensuojeluilmoitus (alle 18 v.). Yli 18- vuotiaat poistetaan koulualueelta ja tarvittaessa otetaan yhteys poliisiin.

M. Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyys- ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Terveyteen, turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvät tarkastukset tehdään säännösten mukaisesti, mm. kiinteistö-, palo-, työsuojelu- ja terveydellisten olojen tarkastukset. Yhteistyötä tehdään mm. aluehallintoviraston, työsuojelupiirin, työsuojelutoimikunnan, työsuojelutarkastajan, työsuojelutarkastajan, terveystarkastajan, palo- ja pelastusviranomaisen sekä kunnan teknisen toimen kanssa.

N. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on koulussa oltava kirjallinen suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa. Ajantasaiset suunnitelmat ovat tämän suunnitelman liitteinä sekä nähtävillä koululla. Rehtori/koulunjohtaja vastaa siitä, että henkilöstö tuntee voimassaolevat suunnitelmat.

Äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa toimitaan turvallisuus- ja pelastussuunnitelman ohjeiden mukaisesti. Suunnitelmat päivitetään tarvittaessa. Turvallisuuden edistämiseksi lukio toimii yhteistyössä paikallisten viranomaisten kanssa.

3 YKSILÖKOHTAISEN OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuolto, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto.

A. Opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen ja keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö

Opiskelijoilla on kotipaikkakunnasta riippumatta käytettävissä terveyden- ja sairaanhoidon palvelut sekä koulupsykologin ja kuraattorin palvelut.

Opiskeluterveydenhuolto

Saarijärvellä kouluterveydenhoitajan tilat sijaitsevat koulun tiloissa.

Mikäli opiskelija sairastuu koulupäivän aikana (esim. vatsatauti, kuume, päänsärky), opiskelija ja opettaja voivat yhdessä arvioida tilanteen, ja tehdä päätöksen koulupäivän jatkumisesta. Ensiapuluonteinen sairaanhoito (esim. koulutapaturmat) aloitetaan kouluterveydenhuollossa.

Muussa tapauksessa opiskelija lähetetään terveystieteiden keskuksen päivystysvastaanotolle hoidettavaksi.

Terveydenhoitaja kutsuu opiskelijat terveystarkastukseen ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. Paikkakuntalaiset tytöt ja ulkopaikkakuntalaiset pojat kutsutaan myös lääkäriin. Mahdollisuus lääkärintarkastukseen tarjotaan toisena opiskeluvuonna. Tarvittaessa opiskelija voidaan ohjata lisätutkimuksia ja selvittelyjä varten esimerkiksi silmälääkäriin, fysioterapeutille, koulupsykologille, koulukuraattorille, perheneuvolaan jne.

Koulupsykologi ja koulukuraattori

Lukion opiskelijoille on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti koulupsykologin tai koulukuraattorin kanssa. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä koulupsykologin tai koulukuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulutyöpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt, kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana työpäivänä.

Koulupsykologi ja -kuraattori palveluilla annetaan tukea ja ohjausta koulunkäyntiin ja opiskelijoiden kehitykseen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Psykososiaalisen opiskeluhuollon tehtävänä on auttaa ja tukea opiskelijoita ja heidän perheitään erilaisissa opiskeluun, kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Työn tavoitteena on pyrkiä ehkäisemään ongelmien syntyä ja vaikeutumista varhaisella auttamisella. Työ on moniammatillista työtä, jossa nuoren ja perheen tilannetta tarkastellaan kokonaisvaltaisesti.

Koulupsykologin tehtäviin kuuluu tukea opiskelijan oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Keskustelut ovat luottamuksellisia. Tapaamiset voi sopia ajanvarauksella puhelimitse tai Wilma-viestillä.

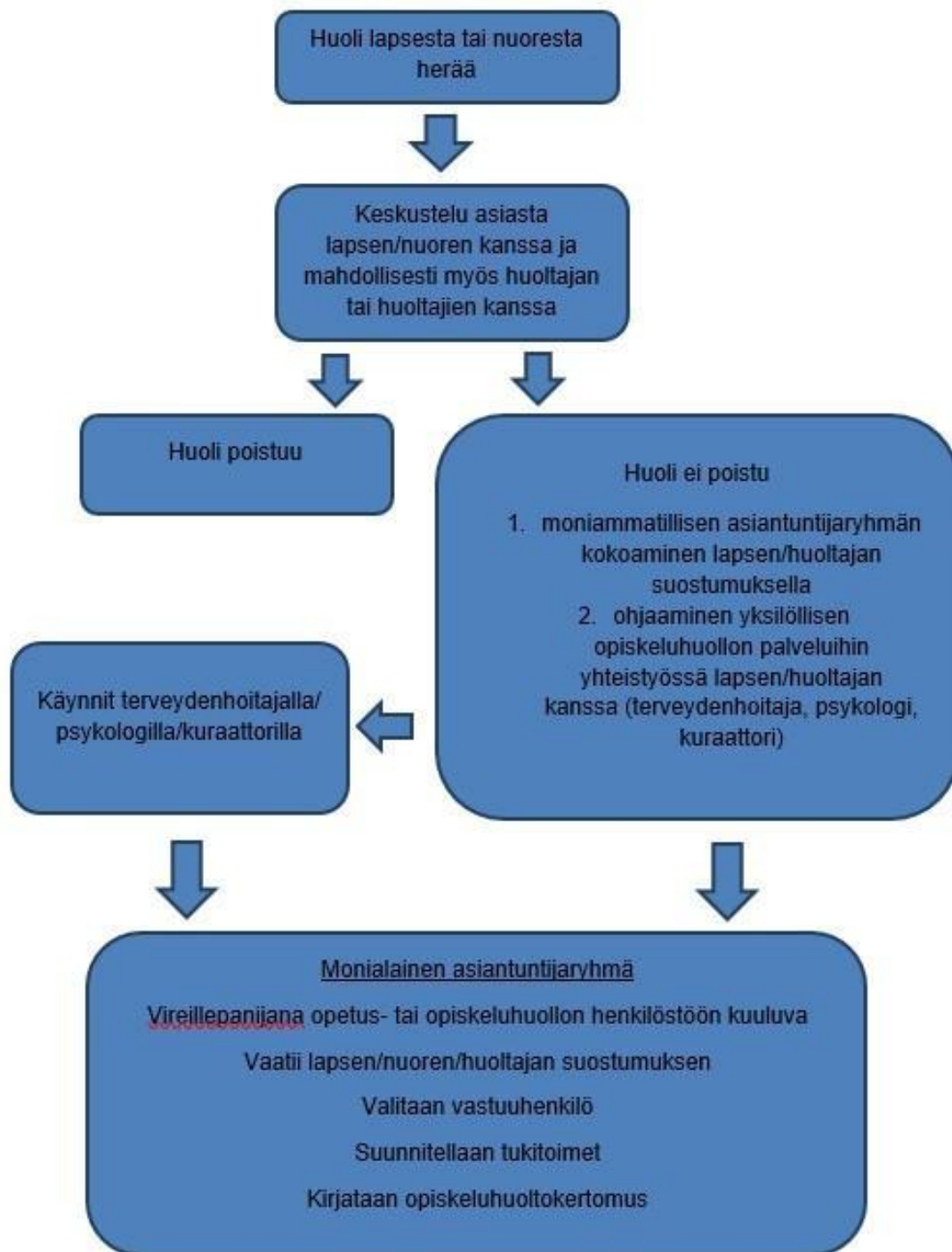
Koulukuraattorin tehtävänä on tukea sekä koulu yhteisön että yksittäisten opiskelijoiden hyvinvointia samoin kuin kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Opiskelijan asioissa koulukuraattori voi olla mukana esimerkiksi silloin, kun huolta on nuoren opiskelusta, kaverisuhteista tai perheeseen liittyvistä asioista. Koulukuraattori voi käydä luottamuksellisia keskusteluja opiskelijan kanssa ja olla myös vanhempien tukena miettimässä nuoren tilannetta. Tarvittaessa koulukuraattori ohjaa oppilasta eteenpäin oikeanlaisen tuen saamiseksi. Koulukuraattoriin voi ottaa yhteyttä soittamalla, tekstiviestillä tai lähettämällä viestin Wilman kautta.

B. Monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet

Jos opettajalla, opiskelijalla, huoltajalla tai muulla opiskelijan kanssa työskentelevällä herää huoli opiskelijan hyvinvoinnista, on yksittäisen opiskelijan opiskeluhoollollista tarvetta (esim. kouluterveydenhuollon palvelut, psykologi- ja kuraattoripalvelut) selvitettävä. Huolen havainnut tai kuullut opettaja tai opiskeluhoollon toimija keskustelee asiasta opiskelijan kanssa ja tarvittaessa ja opiskelijan luvalla ottaa yhteyttä huoltajiin. Tämän jälkeen opiskelija on tarpeen mukaan ohjattava opiskeluhoollon palvelujen piiriin. Tarvittaessa on mahdollista koota yhdessä opiskelijan/huoltajien kanssa yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmän kutsuu koolle opettaja tai opiskeluhoollon työntekijä, jolle syntyy huoli opiskelijasta. Ryhmään kutsutaan tilannekohtaisesti tarvittavat henkilöt. Ryhmän perustamiseen sekä kokoonpanoon tulee kysyä ensin suostumus opiskelijalta. Suostumus pyydetään kirjallisesti sitä varten laaditulla lomakkeella. Ellei opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa suostumuksen hänen sijastaan. Asiantuntijaryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa opiskeluhooltokertomukseen kokouksessa päätetyt asiat. Suostumus- sekä opiskeluhooltokertomuslomake ovat liitteinä. Opiskelijan osallisuus, toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa opiskelijan iän, kehitystason ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti.

Ryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa on säädetty. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 19§).

Yksilökohtaisen opiskeluhoillon prosessi huolen herätessä

Yksilökohtaisen opiskeluhoillon prosessi

C. Opiskeluhoillon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Saarijärven lukiossa opiskelijan opintojen ohjaukseen osallistuvat kaikki opettajat. Opinto-ohjaaja ja muu opetushenkilöstö tekevät tarvittaessa yhteistyötä terveydenhoitajan, kuraattorin tai koulupsykologin kanssa opiskelijan opintojen tukemiseksi. Mikäli opiskelija on ollut opiskeluhoillon palvelujen piirissä lukio-opintojen aikana, hänen tuen tarvettaan jatko-opinnoissa selvitetään yhdessä opiskelijan kanssa. Jos tuen tarvetta nähdään olevan myös lukio-opintojen jälkeen, niistä keskustellaan yhdessä opiskeluhoillon

henkilöstön kanssa. Jatko-opintojen suunnittelussa opinto-ohjaajan lisäksi nuoren ohjauksessa ovat tarvittaessa mukana myös TE-toimisto ja etsivä nuorisotyö.

D. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

Kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen opiskelijan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- asian aihe ja vireillepanija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet, kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- tiedot asian käsittelystä opiskeluhoitokertomuksen kokouksessa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- toteutetut toimenpiteet
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Opiskeluhoitokertomukset sekä muut opiskeluhoitokertomuksissa laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat tallennetaan lukolliseen arkistokaappiin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää rekisteriä/arkistoa. Rekisterin vastuhenkilönä koulussamme toimii rehtori, joka päättää tietojen luovuttamisesta ja määrittää käyttöoikeudet rekisteriin. Opiskeluhoitokertomuksiin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa sivulliselle, ellei siihen ole kirjallista lupaa asianomaiselta opiskelijalta tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida suostumuksen merkitystä, hänen huoltajaltaan. Tiedon luovuttamiseen oikeuttavat myös eräät lait (Julkisuuslaki 24 § ja Perusopetuslaki 40 §).

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja koulupsykologi kirjaavat yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti koulukuraattori kirjaa asiakastiedot koulukuraattorin asiakaskertomukseen.

E. Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa

Tapauskohtaisesti laaditaan lääkehoitosuunnitelma yhteistyössä opiskelijan, huoltajan, koulun, opiskeluterveydenhuollon ja tarvittaessa muiden tahojen kanssa (erikoissairaanhoito, Kela, sosiaalitoimi jne.) Yhteistyössä sovitaan tukitoimista ja tarvittavasta seurannasta opiskelijan yksilöllisissä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairaudenhoitoon liittyvissä tarpeissa. Erityisruokavaliosta opiskelija ilmoittaa ravitsemispalveluun.

F. Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Opiskelijoilla on oikeus sairaanhoitopalveluihin opiskelupaikkakunnallaan, kotikunnasta riippumatta. Palveluihin voi hakeutua itse opiskelupaikkakunnan terveyskeskukseen tai terveydenhoitajan kautta asioimalla.

G. Tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi jne.)

Muissa kuin terveyteen liittyvissä asioissa opiskelija voidaan ohjata tilanteen mukaan kääntymään sosiaalitoimen, poliisin, nuorisotoimen ym. yhteistyökumppaneiden palveluihin.

Monialaiseen asiantuntijaryhmään voidaan opiskelijan suostumuksella kutsua asiantuntijajäseniä opiskelijan tarpeen ja tilanteen mukaan.

4 YHTEISTYÖ OPISKELIJOIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen tiedotetaan opiskelijahuollon toimintatavat, mahdollisuudet ja keinot. Saarijärven lukiossa kodin ja koulun yhteistyö rakentuu oppilaitoksen toimijoiden, huoltajien, opiskelijoiden ja eri sidosryhmien arvostavalle yhteistyölle. Keskeisiä toiminnan periaatteita ovat opiskelijälähtöisyys, yksilöllisyyden ja yhteisön huomiointi, vuorovaikutteisuus, ennakoitavuus ja säännöllisyys, ajantasaisuus ja kiinnostavuus sekä jatkuvuus. Opiskelijalle ja huoltajille annetaan riittävä tieto palveluista ja niitä koskevista käytänteistä.

Wilma-viestintä mahdollistaa suoran yhteydenpidon huoltajien kanssa. Wilma-järjestelmän kautta huoltaja näkee kurssiarvioinnit, poissaolot ja lukujärjestykset. Ryhmänohjaaja opiskelijan lähiohjaajana pitää ensisijaisesti yhteyttä huoltajaan. Huoltajia rohkaistaan ottamaan yhteyttä ryhmänohjaajaan, opinto-ohjaajaan tai opiskeluhuollon henkilöstöön huolen herätessä.

Yksilökohtaisesti opiskelijoiden asioita käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskelijalla on yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa itsenäinen asema. Opiskelija voi kieltää huoltajaansa osallistumasta opiskeluhuoltoon koskevan asian käsittelyyn tai antamasta tälle opiskeluhuoltoasiansa koskevia tietoja. Edellytyksenä on, ettei se ole opiskelijan oman edun vastaista. Arvion tästä tekee sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Lain mukaan huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä opiskelijaa käyttämästä opiskeluhuollon palveluja (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 18§).

Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä opiskelijan opettajalle, rehtorille ja koulutuksen järjestäjälle opiskelijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön opiskelijan tai muiden opiskelijoiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista opiskelijan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan opiskelijan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

5 OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26§).

Seutukunnallinen opiskeluhuollon ohjausryhmä arvioi, suunnittelee ja kehittää opiskeluhuoltoa. Opiskeluhuoltopalveluiden hyvän laadun edellytyksiä voidaan pohtia esimerkiksi seuraavien kriteerien valossa:

- opiskeluhuoltoryhmän toiminta ja käytänteet, vuorovaikutus oppilaitoksen opetushenkilöstön kanssa
- palveluiden resursointi/saatavuus

- työn hallinnollinen organisointi/esimiestyö
- palveluista tiedottaminen
- työtilat ja työvälineet
- täydennyskoulutus ja työnohjaus.

Opiskeluhuollon suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13§). Saarijärven lukiossa laaditaan yhteisöllisen opiskeluhuollon vuosisuunnitelma lukuvuosittain.

Saarijärven lukion opiskeluhoitoryhmä seuraa, kehittää ja arvioi toimintaansa säännöllisesti. Opiskeluhoitoryhmä seuraa yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon käytänteiden toteutumista lukuvuosittain. Opiskeluhoitotyön arvioinnin tulee olla suunnitelmallista, monipuolista ja jatkuvaa. Opiskeluhoitotyön laadun näkökulmasta on tärkeää, että työn tekemisen edellytykset ovat asianmukaiset ja toimintatavoissa voidaan aidosti ottaa huomioon opiskelijan etu. Saarijärven lukion koulukohtaista opiskeluhoitosuunnitelmaa kehitetään kouluterveys-, hyvinvointi-, tasa-arvo- ym. kyselyjen perusteella.

Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Saarijärven lukion suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

(Lukiolaki 21§ (muutettu lailla 1268/2013), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13§)

Käsitelty Saarijärven lukion opettajakokouksessa 4.11.2019.

Käsitelty Saarijärven lukion opiskeluhoitoryhmän kokouksessa 30.09.2019

Lisää materiaalia www.empatiapakkaus.fi

1.1. Kiusaamisen määritelmä

Kiusaaminen on sitä, kun yhdelle ja samalle henkilölle aiheutetaan tahallaan ja toistuvasti pahaa mieltä. Pahaa mieltä aiheuttavat joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua. Erityisesti tämä tulee esille sosiaalisessa mediassa.

1.2. Kiusaamisen ehkäiseminen

Saarijärven lukiossa painotetaan ”kuule, kohtaa, ohjaa” -toimintatavan tärkeyttä kaikissa toimissa. Kiusaamisen ennalta ehkäiseminen lähtee siitä, että koulussamme ei kielletä kiusaamisilmiön olemassaoloa.

Ennaltaehkäisevää toimintaa ovat myös

- jokavuotiset ryhmätyöt ja erilaiset yhteiset tapahtumat
- opiskelijakunta- ja tutortoiminta
- ryhmänohjaajan ja opiskelijoiden väliset tapaamiset
- vanhempainillat

1.3. Toiminta kiusaamistilanteessa

Akuitissa kiusaamistilanteessa vastuun ottaa opettaja, joka on läsnä tai saa ensimmäisenä tiedon kiusaamisesta. Tilanteeseen puututaan välittömästi ja tarpeen vaatiessa asian käsittelyä jatketaan. Jokaiseen kiusaamisepäilyyn tai -huoleen paneudutaan ja tehdään huolelliset selvitykset tapahtumien kulusta. Tarvittaessa kiusattua tukemaan perustetaan yksilöllinen opiskeluhoitoryhmä.

2. Häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Häirintä määritellään henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden loukkaamiseksi siten, että se saa aikaan uhkaavan, halventavan tai hyökkäävän ilmapiirin. Häirintä muuttuu kiusaamiseksi, kun se

kohdistuu toistuvasti yhteen ja samaan henkilöön tai ryhmään, joka on tilanteessa suhteellisen puolustuskyvytön ja kokee saamansa kohtelun itseään vahingoittavaksi ja loukkaavaksi.

Sukupuolisella häirinnällä tarkoitetaan yksipuolista, ei-toivottua huomiota, joka perustuu jollain lailla sukupuoleen ja joka saa kohteen tuntemaan itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi tai vihaiseksi. Seksuaalinen häirintä kohdistuu erityisesti henkilön seksuaalisuuteen ja seksuaaliseen identiteettiin.

Häirintää ehkäistään parhaiten avoimella ja luottamusta rakentavalla suhtautumisella ihmisten erilaisuuteen. Häirintään puututaan Saarijärven lukiossa samoilla periaatteilla kuin kiusaamiseen.

3. Väkivallan ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Jokaisella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön sekä fyysiseen ja henkiseen koskemattomuuteen koulussa. Avoin ja rakentava keskustelu sekä kunnioittava suhtautuminen jokaiseen Saarijärven lukiossa työskentelevään luovat pohjaa turvallisuudelle.

Väkivaltaiseen käytökseen on jokaisen henkilökunnan jäsenen puututtava välittömästi sekä selvitettävä tarvitaanko viranomaisapua. Väkivaltatilanteet ilmoitetaan viipymättä rehtorille tai apulaisrehtorille. Väkivaltatilanteissa huomioidaan tarvittaessa myös lukion pelastus- ja turvallisuussuunnitelman toimintaohjeet.

Väkivaltatilanteessa on tärkeää säilyttää rauhallisuus. Tilanteessa tulee huomioida kaikkien turvallisuus ja toteuttaa tilanteen edellyttämät turvallisuustoimet, esim. muiden paikalla olevien opiskelijoiden suojaaminen. Väkivallan kohtaaminen saattaa aiheuttaa traumaattisen kokemuksen, joka huomioidaan jatkoavusta huolehdittaessa.

4. Yhteistyö huoltajien ja viranomaisten kanssa

Yhteistyö huoltajien kanssa on keskeistä toimittaessa opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Saarijärven lukio tekee yhteistyötä eri viranomais- ja muiden tahojen kanssa. Yhteistyön avulla toteutetaan hankkeita lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi.

5. Suunnitelmasta tiedottaminen, sen päivittäminen, seuranta ja arviointi

Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on nähtävillä koulun kotisivuilla. Sitä käsitellään lukuvuosittain opettajien ja muun henkilökunnan kanssa. Lukiossa tapahtuneista kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteista ilmoitetaan kuraattorille seurantaa varten. Suunnitelmaa seurataan, arvioidaan ja päivitetään havaintojen pohjalta vuosittain Saarijärven lukion opiskeluhoitoryhmässä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Päivitetty 11.2020.

SAARIJÄRVEN LUKION TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

1. Johdanto

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo tarkoittavat ensi sijassa ihmisarvon kunnioittamista ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Yhdenvertaiset mahdollisuudet eivät tarkoita erojen kieltämistä. Erilaisten taustojen ei kuitenkaan tulisi vaikuttaa yksilöiden mahdollisuuksiin saada koulutusta ja kehittää itseään kykyjensä mukaan.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (1329/2014) velvoittaa oppilaitokset tekemään tasa-arvosuunnitelman yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa. Suunnitelman toteutumista seurataan, ja se päivitetään vähintään kolmen vuoden välein.

Vuoden 2015 alussa voimaan tullut yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) velvoittaa oppilaitokset tekemään yhdenvertaisuussuunnitelman. Nyt tehty yhdistetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma liitetään osaksi Saarijärven lukion opetussuunnitelmaa, ja se päivitetään uuden kyselyn pohjalta keväällä 2021.

2. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteet

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on kiinnittää huomiota sukupuolten tasa-arvon toteutumiseen ja ennaltaehkäistä kaikkea iän, etnisen taustan, kielen, uskonnon, vakaumuksen, vammaisuuden tai sukupuolisen suuntautumisen, sukupuolisen identiteetin tai sen ilmaisun perusteella tapahtuvaa syrjintää.

Tasa-arvolaissa (Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta, 7§) kielletään välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella. Siinä määritellään syrjinnäksi myös seksuaalinen häirintä sukupuolen perusteella sekä käsky harjoittaa sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Naisilla ja miehillä tulee olla samanlaiset mahdollisuudet koulutukseen, eikä ketään saa asettaa opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa tai muussa oppilaitoksen toiminnassa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan.

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella (8 §). Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä. Syrjintään voi syyllistyä, vaikka ei olisi tarkoitus toimia syrjivästi. Yhdenvertaisuuden toteutumista voidaan arvioida lakisääteisen koulutuksen arvioinnin yhteydessä tai erillisessä menettelyssä. Arvioinnissa voidaan kiinnittää huomiota muun muassa oppilaiden valintaperusteisiin, käytettävään oppimateriaaliin, häirintää ja koulukiusaamista ehkäiseviin toimiin, opetustilanteiden tasapuolisuuteen, opintosuoritusten arviointiin sekä opettajien yhdenvertaisuusosaamiseen.

3. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilan kartoitus ja arviointi

Lukion opetussuunnitelman (LOPS 2021) perusteissa edellytetään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimista. Suunnitelma sisältää oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen, siihen liittyvien ongelmien kartoituksen sekä toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Suunnitelmassa kiinnitetään huomiota vuorovaikutukseen ja toimintakulttuuriin, opetuksen järjestelyihin, opintosuoritusten arviointiin sekä syrjinnän ja seksuaalisen häirinnän ehkäisyyn. Tavoitteena on kiinnittää huomiota naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteutumiseen ja henkilöiden yhdenvertaiseen kohteluun riippumatta heidän uskonnostaan, iästään, mielipiteistään, terveydentilastaan, etnisestä alkuperästään, seksuaalisesta suuntautumisestaan ja sosioekonomisesta taustastaan.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanne selvitetään kouluyhteisössä säännöllisesti, kolmen vuoden välein tehtävällä kyselyllä. Suunnitelma lisätään opetussuunnitelman liitteeksi, ja se päivitetään tasa-arvotilanteen selvittämisen yhteydessä.

4. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen Saarijärven lukiossa

Lukuvuonna 2020-2021 Saarijärven lukiossa on 133 tutkinto-opiskelijaa ja 12 kaksoistutkinto-opiskelijaa, joista naisia on 91 ja miehiä 54. Opiskelijat kuuluvat ohjausryhmään vuosikurssin mukaisesti. Kuhunkin ryhmään on nimetty vastuullinen ryhmänohjaaja. Lukiossa toimii yhteisöllinen opiskelijahuoltoryhmä, joka kokoontuu tarvittaessa.

Opiskelijat muodostavat yhdessä lukion opiskelijakunnan, joka valitsee keskuudestaan hallituksen. Opiskelijakunnan hallitus on tärkeä osa lukioyhteisöä. Sen mielipidettä kuullaan koulun toimintaan liittyvissä asioissa, ja se voi tuoda esille näkemyksiään ja tehdä aloitteita. Hallituksella on keskeinen rooli oppituntien ulkopuolisen toiminnan järjestämisessä (esim. erilaiset teemapäivät).

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan kolmen vuoden välein toteutettavan kyselyn avulla. Toukokuussa 2017 toteutettiin kysely, jonka tulokset antoivat suuntaa tälle suunnitelmalle. Seuraava kysely toteutetaan keväällä 2021, jonka jälkeen suunnitelma päivitetään.

Kyselyyn osallistui yhteensä 41 ensimmäisen ja toisen vuositasen opiskelijaa. Opiskelijoita oli tällöin 63, joten osallistumisprosentti oli 65%. Kysely toteutettiin pidennetyllä ryhmänohjaustuokiolla paperikyselynä. Jatkossa olisi hyvä siirtyä sähköiseen kyselyyn ja varata siihen enemmän aikaa.

Suurin osa vastaajista (70%) piti Saarijärven lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta kaikin puolin hyvänä tai erinomaisena. Kuitenkin joitakin huolenaiheita nousi esiin. Erityisesti kiinnitettiin huomiota sukupuolten tasa-arvoon opetuksessa, sekä tuntitilanteissa että arvioinnissa. Jotkut vastaajat toivat esiin, että opettajien olisi syytä kohdella kaikkia opiskelijoita samalla tavalla riippumatta opiskelijan sukupuolesta tai koulumenestyksestä.

Toisaalta yksittäisissä vastauksissa tuotiin esiin myös opiskelijoiden keskinäisen vuorovaikutuksen ongelmia. Oli kiinnitetty huomiota esimerkiksi siihen, että jotkut jäävät ryhmän ulkopuolelle, sekä siihen, että eri vuosikursseiden opiskelijoilla on ennakkoluuloja toisiaan kohtaan. Joissakin vastauksissa korostettiin, että jokaisen pitäisi saada olla oma itsensä ja tehdä omat valintansa oman vakaumuksensa ja arvomaailmansa pohjalta ilman, että siihen kiinnitetään erityistä huomiota.

Kyselyn ajankohta heijastuu selvästi siihen, että useissa vastauksissa kiinnitettiin huomiota oppilaitoksen tiloihin. Koulumme siirtyi tammikuussa 2017 väistötiloihin, ja opiskelijoiden oleskelutilat olivat riittämättömät. Tähän asiaan haluttiin parannusta, mikä toteutuikin lukuvuoden 2017–2018 alussa.

Yleisesti lukion ilmapiiriä pidettiin hyvänä tai melko hyvänä. Vain kolmessa vastauksessa oli valittu vaihtoehto täysin tai melkein eri mieltä kohdassa “Lukion ilmapiiri on innostava ja moninaisuutta tukeva”. Muutamat opiskelijat toivoivat vastaustensa perusteella, että erilaiset oppimistavat ja vaikeudet otettaisiin paremmin huomioon opetuksessa.

Kysyttäessä, millä konkreettisilla toimilla tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta voitaisiin edistää lukiossamme, jotkut opiskelijat korostivat keskustelun merkitystä. Yhteishenkeen pitäisi joidenkin vastaajien mielestä kiinnittää erityistä huomiota.

5. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Yhdenvertaisuuden edistämiseksi tarvitaan positiivista asennetta ja halua parantaa oppilaitoksen sisäistä vuorovaikutusta. Tavoitteena on opiskeluyhteisö, jossa jokainen voi omana persoonanaan tuntea olevansa tasa-arvoinen, yhdenvertainen ja hyväksytyt erilaisista taustoista ja lähtökohdista riippumatta. Opetus- ja vuorovaikutustilanteissa tavoitteena on, että jokainen opiskelija uskaltaa ilmaista omia mielipiteitään ja ajatuksiaan ja kokea olevansa yhteisön täysivaltainen jäsen.

Opiskelijoiden tasa-arvotilanteen säilymisestä ovat vastuussa rehtori yhdessä opettajien kanssa sekä myös opiskelijakunta. Opiskelijakunnan hallitus on velvollinen toimimaan heti, jos opiskelijan tasa-arvoa loukataan. Hallituksella on tärkeä aloitteentekijän rooli siinä, että asia tulee käsittelyyn. Viime kädessä vastuussa asian korjaamisesta on lukion rehtori.

Oppilaitoksissa kaikkia opiskelijoita on kohdeltava ja arvioitava yhdenvertaisesti. Kyselyn perusteella tähän asiaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Koulussamme tulee kannustaa opiskelijoita erilaisia näkemyksiä arvostavaan keskusteluun, jotta kaikki tuntisivat olonsa turvallisiksi ja uskaltaisivat tuoda näkemyksensä esiin.

Seksuaalisella häirinnällä ja ahdistelulla tarkoitetaan ei-toivottua ja yksipuolista joko fyysistä tai sanallista seksuaaliväritteistä käyttäytymistä. Kyselyn perusteella erityistä huolenaihetta tältä osin ei koulussamme ole. Saarijärven lukiossa ei sallita minkäänlaista seksuaalista häirintää eikä kiusaamista minkään syyn varjolla. Jos tällaista kokee, siitä on heti kerrottava ryhmänohjaajalle, rehtorille tai muille koulun henkilökuntaan kuuluville.

Kaiken kaikkiaan lukiossamme on hyvä ja oppimiseen kannustava ilmapiiri, mikä näkyi tehdyssä kyselyssäkin. Pienessä koulussa kaikki tuntevat toisensa. Yhteishenki ei kuitenkaan synny itsestään, vaan siitä on pidettävä huolta. Erilaiset yhdessä suunnitellut tapahtumat virkistävät ja tarjoavat jokaiselle mahdollisuuden osallistua koulun toimintaan omalla tavallaan, omia vahvuuksiaan hyödyntäen. Tästä kaikesta syntyy yhteisö, jossa sekä opiskelijoilla että opettajilla on hyvä olla.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitotoimia (lukiolaki 714/2018, 41 § 1 mom, muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Toimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom, muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädetyt kurinpitotoimet:

- Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta
- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.
- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.
- Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

4.4.1 Kurinpitotoimien käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö

Koulutuksen järjestäjä laati suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetuksen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom, muutettu lailla 165/2022)
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

Saarijärven lukion suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Muokattu 15.4.2019

KURINPITO	TOIMIVALTAT	KUULEMINEN	ILMOITUS	KIRJAAMINEN	HUOM!
Häiritsevä käytös – Luokasta / muusta opetustilasta poistaminen jäljellä olevan oppitunnin ajaksi.	Opettaja / rehtori.		Huoltajalle.	Kyllä.	Opettajalla ja rehtorilla yksin tai yhdessä oikeus poistaa opiskelija, joka ei noudata suullista poistumismääräystä. Vastarintaa tekevä opiskelija voidaan poistaa käyttäen sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, jotka ovat puolustettavia hänen ikänsä sekä tilanteen vakavuus ja kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää. Jos voimakeinoja käytetään, niin opetuksen järjestäjälle on annettava kirjallinen selvitys.
Häiritsee toistuvasti opetusta tai rikkoo järjestyssääntöjä, menettelee vilpillisesti kokeessa tai muissa arvioitavissa opinnoissa. Kirjallinen varoitus	Rehtori	Opiskelija ja huoltajaa.	Kirjallinen päätös valitusosoituksineen huoltajalle/opiskelijalle.	Hallinnollinen päätös. Muutoksenhaku hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus tehtävä 14 päivän kuluessa tiedoksisaannista	Yksilöitävä teko, hankittava selvitys.

KURINPITO	TOIMIVALTA	KUULEMINEN	ILMOITUS	KIRJAAMINEN	HUOM!
<p>Turvaamistoi mi</p> <p>Jos on olemassa vaara, että opiskelijan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen johdosta tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käytöksen vuoksi.</p> <p>Opetuksen epääminen enintään kolmen työpäivän ajaksi</p>	Rehtori.		<p>Huoltajalle.</p> <p>Tarvittaessa sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle.</p>	Kyllä.	<p>Opettajalla ja rehtorilla yksin tai yhdessä oikeus poistaa opiskelija, joka ei noudata suullista määräystä poistua. Vastarintaa tekevä opiskelija voidaan poistaa käyttäen sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, jotka ovat puolustettavia opiskelijan iän sekä tilanteen vakavuus ja kokonaisarviointi huomioon ottaen.</p> <p>Voimankäyttöväli neitä ei saa käyttää. Jos voimakeinoja käytetään, niin opetuksen järjestäjälle on annettava kirjallinen selvitys.</p>
<p>Vakava rikkomus, toistuva piittaamattomuus jatkuu varoituksen jälkeen.</p> <p>Määräaikainen erottaminen enintään vuodeksi</p>	Sivistyslautakunta	Opiskelija ja huoltajaa.	Kirjallinen päätös valitusosoituksineen huoltajalle/opiskelijalle.	Hallinnollinen päätös, päätettävä päätöksen täytäntöönpanosta ja samalla perusteltava Muutoksenhaku hallinto-oikeudelta 14 päivän kuluessa tiedoksisaannista.	Yksilöitävä teko, hankittava selvitys.

KURINPITO	TOIMIVALT A	KUULEMINEN	ILMOITUS	KIRJAAMINEN	HUOM!
<p>Opiskelijalla on kielletty tai vaarallinen esine.</p> <p>Jos muu ei auta, pyydä antamaan esine. Ellei anna, oikeus ottaa se pois.</p> <p>Palauttaminen mahdollisimman pian, viimeistään työpäivän jälkeen opiskelijalle, alaikäisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai poliisille, jos näillä ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. Huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksien ja kaasusumuttimien sekä räjähteiden tulee luovuttaa poliisille välittömästi.</p> <p>Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti.</p> <p>Jos huoltaja ei 3 kk:n kuluessa nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Ennen hävittämistä vielä muistutetaan noutovelvollisuudesta ja hävittämisestä tietyinä päivinä, ellei sitä noudeta.</p>	<p>Rehtorilla ja opettajalla yhdessä tai erikseen.</p>		<p>Ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.</p>	<p>Kyllä. Poisottaminen ja myös esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.</p>	<p>Viimesijainen keino, joka tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti. Ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi.</p> <p>Jos opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavaa esineen tai aineen haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.</p> <p>Ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.</p> <p>Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle.</p>

KURINPITO	TOIMIVALTA	KUULEMINEN	ILMOITUS	KIRJAAMINEN	HUOM!
<p>Tarkastusoikeus</p> <p>Jos on ilmeistä, että opiskelijalla on hallussaan sellainen kielletty esine tai aine, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta ja hän pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole, opettajalla tai rehtorilla on oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, hänen hallinnassaan olevat oppilaitoksen säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa.</p>	Opettajalla ja rehtorilla		Ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajalla mahdollisimman pian.	Kyllä.	<p>Viimesijainen puuttumiskeino. Tehtävä mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti. Ei saa puuttua opiskelija henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi.</p> <p>Opiskelijalle on ilmoitettava ennen tarkastusta tarkastuksen syy.</p> <p>Tarkastajan oltava opiskelijan kanssa samaa sukupuolta ja lisäksi läsnä oltava toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, joka opiskelijan pyynnöstä on hänen valitsemansa, jos tämä on saapuvilla. Tästä voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.</p>
<p>Opiskelija tutkimuksen alaisena rikoksesta</p> <p>Opiskeluoikeuden pidättäminen</p>	Sivistyslautakunta		Huoltajalle	Kyllä	

Muuta huomioitavaa: Syyte vireillä.

Kun opiskelijaa vastaan on syyte tuomioistuimessa vireillä, se estää aloittamasta tai jatkamasta oppilaitoksen rangaistusmenettelyjä. Jos syyte on vapauttava opiskelijalle, häntä voidaan rangaista oppilaitoksessa, kun teko ei ole rikos mutta oppilaitoksessa rangaistava. Jos opiskelija tuomitaan, ei voida samasta asiasta antaa kurinpitörangaistusta eli varoitusta tai määräaikaista erottamista. Määräaikainen erottaminen ja asuntolasta erottaminen on kuitenkin tällöinkin mahdollista, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkeasteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitettuna oppimääränä tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja

viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnoissa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

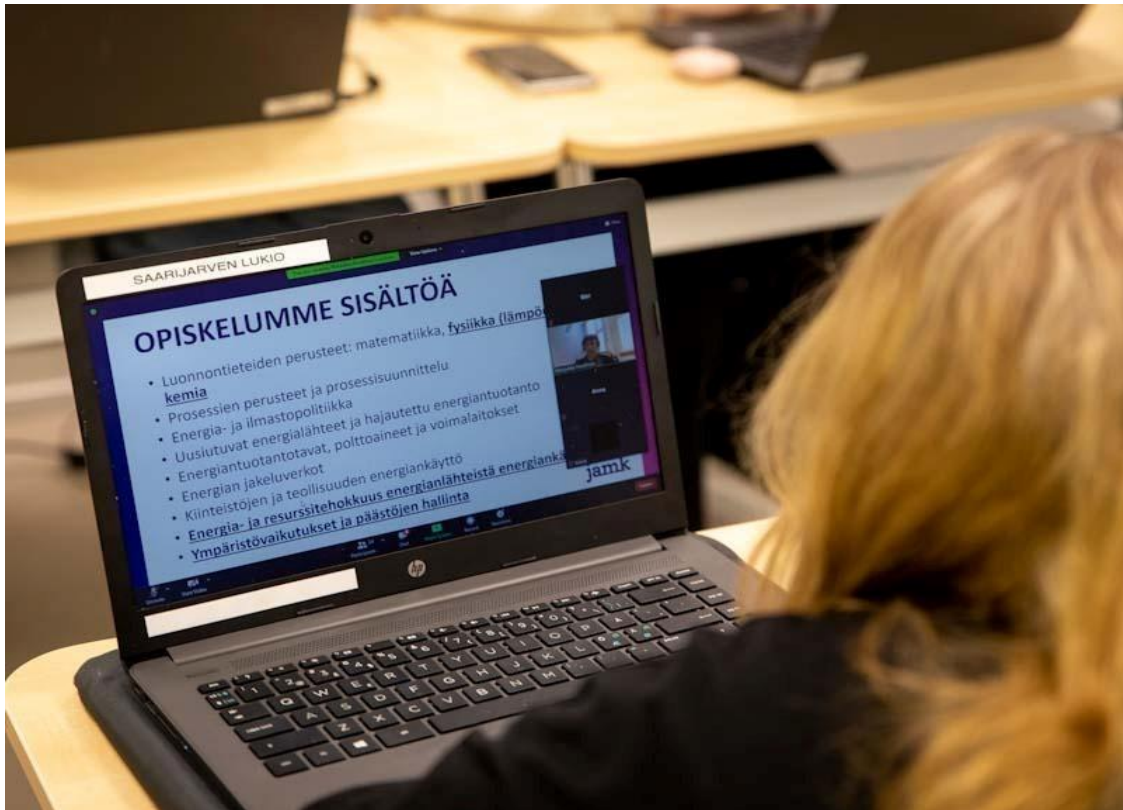
Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnoissa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

Saarijärven lukiossa arviointi perustuu opiskelijan osaamisen arviointiin myönteisellä, rakentavalla ja realistisella tavalla. Arvioinnin tehtävänä on ohjata opiskelija tuntemaan omaa oppimistaan ja kehitystään oppijana. Opiskelun arvioinnin tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa hyvät jatko-opiskelutaidot ja -tiedot.

Lukiossa arvioidaan opiskelijan osaamista ja kehittymistä.

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.
2. Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on

saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Saarijärven lukiossa arviointi perustuu opiskelijan osaamisen arviointiin myönteisellä, rakentavalla ja realistisella tavalla. Arvioinnin tehtävänä on ohjata opiskelija tuntemaan omaa oppimistaan ja kehitystään oppijana. Opiskelun arvioinnin tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa hyvät jatko-opiskelutaidot ja -tiedot.

Lukiossamme arviointia tehdään monipuolisesti jo opintojen aikana ja opettajat antavat opiskelijalle palautetta heidän edistymisestään opinnoissa. Opintojakson aikana opiskelijoille voidaan antaa välipalautetta. Opiskelijaa kannustetaan tekemään säännöllistä itse- ja vertaisarviointia.

Lukiossamme arvioinnissa on keskeistä, että arvioinnin perusteet ovat avoimet, kaikille tasa-arvoiset ja arviointi tapahtuu kannustavalla tavalla. Lukiomme on sitoutunut arvioinnin jatkuvaan kehittämiseen. Arviointikriteerit on kirjattu kaikkien opintokokonaisuuksien kohdalle oppiaineiden opetussuunnitelmaan. Niissä huomioidaan oppiaineen tavoitteiden lisäksi laaja-alaiset oppimistavoitteet.

Arvioinnin periaatteiden toteutumista seurataan opiskelijoilta ja huoltajilta saatavalla palautteella sekä opettajien avoimella keskustelulla toimivista ja toimimattomista käytänteistä.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suorituserkintä opintojakson päättyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta.

Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Opintojakson alussa opettaja käy yhdessä opiskelijoiden kanssa läpi jakson oppimistavoitteet. Tässä yhteydessä sovitaan myös opintojakson arviointikriteerit ja -tavat. Saarijärven lukiossa eri opintojaksojen arviointitavat voivat poiketa toisistaan.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksytyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroilla lukuun ottamatta opinto-ohjausta. Saarijärven lukiossa muut valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

Kesken oleva opintojakso merkitään arviointijärjestelmään P-merkinnällä. Opettaja ja opiskelija sopivat keskeneräisen opintojakson täydentämisestä. Opintojakso tulee täydentää valmiiksi seuraavan jakson aikana.

Saarijärven lukiossa hyväksytyt opintojakson arvosanaa saa yrittää korottaa kerran, tämä on mahdollista kaksi kertaa lukuvuodessa. Hylätty opintojakso/moduuli on mahdollista uusida jakson jälkeen, hylätty opintojakso/moduulia saa uusida kerran.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisällyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Mahdollisuudesta suorittaa opintokokonaisuus itsenäisesti määritetään jokaisen oppiaineen opetussuunnitelmassa.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Suullista kielitaitoa arvioidaan kaikilla kielten opintojaksoilla. Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä

huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määrääjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Opiskelijan etenemistä opinnoissaan seuraavat yhteistyössä opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja ja aineenopettaja. Huoltajilla on mahdollisuus seurata opintojen edistymistä opintotietorekisteriin (Wilmaan) tehtyjen merkintöjen avulla. Opiskelijan odotetaan ottavan vastuuta omista opinnoistaan. Huoltajalla on mahdollisuus saada tiedot alle 18-vuotiaan opiskelijan opintojen edistymisestä. Täytettyään 18 vuotta opiskelija määrittää itse huoltajan mahdollisuuden saada tietoa opinnoista.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettujen opintojen vastaavat, ylempää vai alemmaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettujen opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2-oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2-oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppiaineen mukaisesti suoritettujen opintojen luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/ SV2-oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2-opintojen arvosanaksi. S2/ SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppiaineen opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineesta, mutta ei molemmista.

Mualla suoritetuista opinnoista opiskelija tekee ennen opintojen alkamista hakemuksen rehtorille, jossa hän selvittää suoritettavien opintojen laajuuden ja sisällön. Rehtori tekee päätöksen opintojen hyväksymisestä ja hyvitettävästä opintopistemäärästä.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksojen kokonaisarviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytyksi tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitettujen tukitoimien ja

29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemissa pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemissa pakollisia ja valinnaisia opintoja,	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – –. (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämäntutkimustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täyttyvä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, Lupa- ja valvontavirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa

säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen Lupa- ja valvontavirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä
5. oikeutta saada uskonnon tai elämäkatsomustiedon opetusta
6. oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja Lupa- ja valvontaviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

Saarjärven lukiossa opiskelijoille tiedotetaan opintojaksojen arviointi-, uusimis- ja korottamiskäytännöistä sekä oikaisumahdollisuuksista koulumme järjestyssäännöissä.

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimäärästä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus -kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja-kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi
- oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet
- arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet
- arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen
- kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt
- hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä
- opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti • opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely
- todistusten ulkoasu.

Paikalliset kirjaukset

- opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi (Määritellään oppiainekohtaisissa opetussuunnitelmissa).
- oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet (Opetussuunnitelma 5.2.1).
- arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet (Opetussuunnitelma 5.2).
- arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen (Opetussuunnitelma 5.1).
- kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt (Opetussuunnitelma 5.2.1).
- hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä (Opetussuunnitelma 5.2.1).
- opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti (Opetussuunnitelma 5.2.2).
- opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely (Määritetään oppiaineiden opetussuunnitelmissa).
- todistusten ulkoasu (Opetussuunnitelma 5.6).

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

Hyvä, tasapainoinen ja sivistynyt ihminen

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että

opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuusien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

Ympäröivä maailma muuttuu nopeasti, ja se vaikuttaa opiskelijoiden kehitykseen ja hyvinvointiin. Tulevaisuuden taitojen oppiminen tapahtuu lukiossamme siten, että panostamme oppimisen metataitoihin: elinikäiseen oppimiseen, oppimaan oppimiseen, kriittisen ajattelun taitoihin, mukautuvaan ajatteluun, omaaloitteisuuteen ja moninaisiin vuorovaikutustaitoihin. Kaikkien näiden taitojen oppimiseen tarvitaan monilukutaitoa, tieto- ja viestintäteknikan hallintaa sekä erilaisia informaatiotaitoja: tiedon hankintaa, käsittelyä, suodatusta sekä jakamista.

Opiskelija on aktiivinen osallistuja omassa oppimisprosessissaan. Korostamme opiskeluun sitoutumisen merkitystä. Opetuksessa opitaan kohtaamaan muutos avoimesti, arvioimaan sitä kriittisesti ja ottamaan

vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Näin luodaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSDIREKTORATET

#LOPS2021

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävässä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon

tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiansa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaatavuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävästä elämäntavasta ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestäväan suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestäväan toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestäväan elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestäväan tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähteaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Laaja-alainen osaaminen Saarijärven lukiossa

Hyvinvointiosaaminen

- Ohjaamme opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja muiden hyvinvoinnista sekä huolehtimaan omasta jaksamisesta.
- Tuemme opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä yksilönä ja ryhmän jäsenenä.
- Lukio-opiskelu alkaa orientoivalla opintokokonaisuudella.
- Lukiomme opiskelijakunta, tutorit ja opiskeluhuoltoryhmä toimivat yksilön ja yhteisön hyvinvoinnin puolesta.
- Noudatamme toiminnassamme Liikkuva opiskelu -ohjelman periaatteita.

Vuorovaikutusosaaminen

- Vuorovaikutustaitoja opitaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä ja ryhmissä.
- Tapahtumien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä tukee vuorovaikutustaitojen kehittymistä.
- Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurien välisen ymmärryksen merkityksen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opetuksessa kehitämme opiskelijoiden tiedon luotettavuuden arviointitaitoa, joka perustuu riittävään tietoperustaan.
- Ohjaamme opiskelijoita yhdessä tekemisen ja tiedon jakamisen kulttuuriin.
- Kannustamme tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opiskelijakunnan hallitus vaikuttaa aidosti lukion toimintaan.
- Pyrimme siihen, että opiskelija oivaltaa mahdollisuudet vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin.
- Opiskelija oppii perustelemaan argumenttinsa tieteelliseen tietoon perustuen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelija oppii ymmärtämään, mitkä rakenteet ja toiminnot joko edistävät tai estävät kestävää toimintaa.
- Vahvistamme opiskelijan myötäelämisen taitoa ja globaalien haasteiden ymmärtämistä.
- Noudatamme Vihreä lippu -ohjelman periaatteita.

Globaali ja kulttuuriosaaminen

- Korostamme toiminnassamme monilukutaitoa, jota tarvitaan mm. kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.
- Opiskelija oppii arvostamaan omaa ja muiden kulttuuritaustaa sekä toimii kulttuurisen moninaisuuden puolesta.
- Tuemme opiskelijaa oman identiteetin rakentamisessa arvostaen hänen yksilöllisyyttään.

Lukiolaisia Julmilla Lammilla

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkittamisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatusta vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatusta auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielenä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**.

Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävästä tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituseriä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstit ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuu viestiminen kirjoitettujen tekstien välityksellä. Opiskelija oppii ottamaan huomioon tekstin lukijan tekstejä suunnitellessaan ja kirjoittaessaan. Harjoitellaan myös yhdessä kirjoittamista sekä palautteen antamista ja vastaanottamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhtenä tekstilajina kirjoittamisen harjoittelussa on kantaa ottava, argumentoiva teksti. Harjoitellaan siis kirjoittamista yhteiskunnallisen keskustelun muotona.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjoitetaan toisten tekstien pohjalta, jolloin opiskelijan monilukutaito vahvistuu hänen tutustuessaan erilaisiin tekstisisältöihin ja näkökulmiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Kieli ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI2, Äi3)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina • ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä

- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiötä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on edistää opiskelijoiden ryhmäytymistä.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio • kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat vahvasti vuorovaikutusosaamisen eri muodot. Keskiössä ovat sekä yksilölliset vuorovaikutustaidot että yhteisöä kehittävät sosiaaliset taidot.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjaannutaan tunnistamaan tilanteiden vaikutus vuorovaikutukseen. Harjoitellaan luovaa ongelmanratkaisua.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan keskustelu- ja perustelutaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tunnistetaan kieleen, kulttuuriin ja vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurillisia piirteitä. Vahvistetaan omaa kielellistä identiteettiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tätä opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Numeroarviointi.

Kirjallisuuden tulkinta, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Paikallinen lisäys

- Pyritään järjestämään yhteinen teatterikäynti opintojakson aikana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla käsitellään kaunokirjallisuutta sekä yksilöllisen että yhteisöllisen kokemuksen kautta. Opitaan sanallistamaan koettua ja luettua ja keskustelemaan erilaisten tekstien pohjalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Luetaan eri kulttuuriympäristöön liittyviä tekstejä ja tutkitaan eri tekstilajien tapoja käsitellä asioita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat kirjoittavat itsekin erilaisia kaunokirjallisia tekstejä. Tarjotaan mahdollisuus myös elokuvallisen ilmaisun tai pelien suunnittelun harjoitteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (Ä15)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (Ä15), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus kirjoittaa kolumneja paikallislehteen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Perehdytään erityisesti erilaisiin mediateksteihin. Harjoitellaan argumentointitaitoja. Koko opintojakson keskiössä ovat erilaiset kansalaisvaikuttamistaidot ja mediakriittisyys.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjaannutaan tunnistamaan erilaisia vaikuttamisen tapoja. Harjoitellaan puhe- ja keskustelutaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Käsitellään sananvapautta ja tekstien ideologisuutta. Vahvistetaan lähdekriittisyyttä ja tiedonhankinnan taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI6, ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin
- syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden yksilöllisiä vuorovaikutustaitoja. Keskitytään sekä kirjoittamiseen että puhumisen taitoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan eri tieteenalojen tekstien käyttämistä oman kirjoittamisen pohjana. Kirjoitetaan asiakirjoittamisen rinnalla myös erilaisia kaunokirjallisia tekstejä, tehdään sanataideharjoituksia

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla kannustetaan opiskelijaa vahvistamaan omia taitojaan antamalla yksilöllistä palautetta. Käsitellään esiintymisjännitystä ja etsitään yhdessä välineitä sen hallitsemiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kurssilla kirjoitetaan ja keskustellaan ajankohtaisista ilmiöistä, kuten kestävän kehityksen haasteista ja eettisistä valinnoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan analyttistä kirjallisuuskeskustelua luetun kirjallisuuden pohjalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutkitaan kaunokirjallisuutta historiallisesta näkökulmasta. Mitä kaunokirjalliset teokset kertovat Suomen kehityksestä ja nykytilanteesta globaalissa maailmassa?

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kirjallisuus vaikuttajana: tutkitaan erityisesti teatterin ja lyriikan keinoja vaikuttaa ihmisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Vuorovaikutus, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot
- oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa keskitytään erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittaviin vuorovaikutustaitoihin ja -tilanteisiin.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden käsitystä omista vuorovaikutustaidoistaan antamalla rakentavaa palautetta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan argumentointia sekä ongelmanratkaisutaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Kirjoittaminen, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa keskitytään hiomaan kirjallista ilmaisukykyä ja viestimistä pohtivien ja kantaa ottavien tekstien kautta. Erityisesti harjoitellaan kykyä keskustella omassa tekstissä erilaisten aineistojen kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Keskiössä on kirjoittajan oman äänen nouseminen esiin teksteissä. Opiskelijoille annetaan mahdollisuuksien mukaan henkilökohtaista palautetta kirjoitetuista teksteistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnessa
- osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjaantuu erittelemään ja tulkitsemaan erilaisia tekstejä. Harjoitellaan perustelemaan tulkinta tekstin avulla ja käyttämään tarpeellisia käsitteitä apuna.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eri tieteen- ja taiteenalojen tekstien kautta opiskelijan monilukutaito kehittyy.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Harjoitellaan kulttuurista lukutaitoa lukemalla eri konteksteihin sijoittuvia tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Kieliopista tekstinhuoltoon, 1 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys • Tavoitteena on auttaa opiskelijaa kehittämään kirjoitustaitoaan ja hiomaan kirjakielistä ilmaisuaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla kerrataan peruskieliopin käsitteitä ja pohditaan kielen ilmiöitä sekä oman äidinkielen että vieraiden kielten näkökulmasta. Kirjoitetun asiasuomen rakenteellisten, tyylillisten ja kielellisten piirteiden lisäksi kurssilla tarkastellaan kiinnostavia ajankohtaisia kielellisiä ilmiöitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla kerrataan peruskieliopin käsitteitä ja pohditaan kielen ilmiöitä sekä oman äidinkielen että vieraiden kielten näkökulmasta. Kirjoitetun asiasuomen rakenteellisten, tyylillisten ja kielellisten piirteiden lisäksi kurssilla tarkastellaan kiinnostavia ajankohtaisia kielellisiä ilmiöitä.

Median maailma, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on lisätä opiskelijoiden tietämystä erilaisista mediateksteistä sekä analysoimalla että itse tuottamalla niitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys • Opintojakso perehdyttää opiskelijoita erilaisten mediatekstien kriittiseksi tarkkailijoiksi. Käsitellään mediakasvatusta, -lukutaitoa ja sen kehittämistä. Hyödynnetään verkossa olevaa materiaalia.

- Laaditaan erilaisia mediatekstejä.
- Opintojaksoon kuuluu mahdollisesti vierailuja ja tutustumiskäyntejä. Tehdään yhteistyötä mm. paikallislehden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson voi suorittaa myös esimerkiksi tekemällä mediaan liittyviä verkko-opintoja opettajan ohjauksessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää opiskelijoita erilaisten mediatekstien kriittiseksi tarkkailijoiksi. Käsitellään mediakasvatusta, -lukutaitoa ja sen kehittämistä. Hyödynnetään verkossa olevaa materiaalia ja laaditaan erilaisia mediatekstejä. Opintojaksoon kuuluu mahdollisesti vierailuja ja tutustumiskäyntejä sekä yhteistyötä mm. paikallislehden kanssa.

Faktasta fiktion - kirjoittamisen iloa, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan kirjoittajina.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutkitaan fiktiivisen tekstin keinoja ja kirjoitetaan monenlaisia tekstejä esseistä runoihin ja novelleihin.
- Harjoitellaan kaunokirjallisten tekstien kirjoittamisen perusasioita, mm. henkilökuvausta, näkökulmatekniikkaa, dialogia ja kuvallisuutta sekä dramatisointia.
- Opiskelijoita ohjataan löytämään omia vahvuuksiaan ja kokeilemaan rohkeasti erilaisten tekstien kirjoittamista. Totuttaudutaan antamaan ja saamaan palautetta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan fiktiivisen tekstin keinoja ja kirjoitetaan monenlaisia tekstejä esseistä runoihin ja novelleihin. Harjoitellaan kaunokirjallisten tekstien kirjoittamisen perusasioita, mm. henkilökuvausta, näkökulmatekniikkaa, dialogia ja kuvallisuutta sekä dramatisointia.

Opiskelijoita ohjataan löytämään omia vahvuuksiaan ja kokeilemaan rohkeasti erilaisten tekstien kirjoittamista. Totuttaudutaan antamaan ja saamaan palautetta

Ilmaisun iloa, 2 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Etsitään omia ilmaisun keinoja ja rohkaistutaan käyttämään niitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ilmaisutaito kehittää ilmaisun perusvalmiuksia: keskittymistä, esiintymistä ja vuorovaikutuksen taitoja. Harjoitellaan tunnistamaan ja käyttämään kehon kieltä sekä ääntä ja puhetta oman ilmaisun välineinä.

- Kokeillaan ja harjoitellaan erilaisia ilmaisun muotoja: tehdään rentoutumis-, keskittymis-, kontakti-, eläytymis-, aistihavainto-, assosiaatio- ja improvisaatioharjoituksia. Suunnitellaan ja toteutetaan draamaprosesseja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelija voi myös saada suoritusmerkinnän esimerkiksi kesäteatteriproduktioon osallistumalla ja kirjoittamalla siitä oppimispäiväkirjan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ilmaisutaidossa etsitään omia ilmaisun keinoja ja rohkaistutaan käyttämään niitä. Kunkin yksilöllisiä taitoja ja ryhmässä toimimisen valmiuksia kehitetään draamaharjoittein. Ilmaisutaidon opintojakso on tarkoitettu kaikille oman ilmaisun kehittämiseksi kiinnostuneille.

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (ÄI20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja

metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävänsä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävänsä elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistuen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävänsä tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **ettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuisissa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyyalitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Ihminen ja evoluutio, 2 op (Bi1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoa ei suositella tehtäväksi itsenäisesti. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Biologian pakollinen opintojakso. Tutustutaan keskeisiin biologisiin ilmiöihin.

Ekologian perusteet, 2 op (Bi2-3)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyuden kannalta
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Biologian toinen pakollinen opintojakso jossa tutustutaan ekologian perusteisiin ja siihen kuinka ihminen vaikuttaa eri ekosysteemeissä.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (Bi4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytyminen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla • osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena

- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisolu
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelemisen sukupuusta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan biologian keskeisistä osa-alueista solubiologiaan ja perinnöllisyyden perusteisiin.

Ihmisen biologia, 2 op (Bi5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään
- osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin
- osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan
- osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään

- osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudosis, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- hermoston rakenne ja toiminta
- umpirauhaset ja hormonit

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden eritysis

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- sukuelimet ja sukupuolen kehitys
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Paikallinen lisäyis

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäyis Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään ihmisen biologian osaamista. Mahdollisuuksien mukaan tehdään fysiologisia mittauksia.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (Bi6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot
- osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa
- syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa
- osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa
- osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Opintojaksoa ei suositella tehtäväksi itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustuaan perinnöllisyystutkimukseen ja syvennetään perinnöllisyyskurssilla opiskeltuja asioita.

Abikertaus, 1 op (Bi7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan osaamista koko lukion biologian oppimäärässä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan biologian pakolliset ja valinnaiset opintojaksot.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla kerrataan lukion biologian sisällöt.

Linnut harrastuksena, 2 op (Bi8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on perehtyä lintuharrastuksen ohessa lintujen ekologiaan ja lintuhavaintojen merkitykseen tieteellisessä tutkimuksessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso suoritetaan tekemällä lintujen havainnointia luontoretkillä. Havainnoista ja retkistä tehdään oppimispäiväkirja. Opiskelijan pitää myös osoittaa kohtuullista lajiston tuntemusta lintujen tunnistustestissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan itsenäisenä opiskeluna opettajan kanssa sovitulla tavalla.

Muulla suoritettu opintontojakso, 2 op (Bi20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi tapahtuu suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksosta on sovittava opettajan ja rehtorin kanssa pääsääntöisesti etukäteen. Opintojakson laajuus voi vaihdella tapauskohtaisesti.

7.3. Elämäkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämäkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämäkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämäkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämämaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämäkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämäntieteellisiä, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämäkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikatutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämäkatsomuksellisissa pohdintoissa. Elämäkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyskykyä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämäkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävänsä tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämäkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämäkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämäkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.

Elämäkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämäkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämäkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämäkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämäkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämäkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämäkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämäkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämäkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämäkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämäkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Osaamisen arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentamista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämäkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämäkatsomuksensa jäsentämisessä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin
- osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen
- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin
- ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä
- kehittää kykyään elämäkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaiseeseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja
- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämönhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- kehittää taitojaan omien näkemystensä ilmaisemiseen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- pohtii omaa elämänkatsomustaan ja identiteettiään peilaten niitä eri hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin
- vahvistaa omaa itsetuntemustaan

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä ja ihmiskäsityksiin sekä oman elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamiseen vaikuttaviin tekijöihin.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille

- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäntarkasteluksi ja elämäntarkasteluksi
- osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia
- osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologiaa piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväns tulevaisuuden rakentamisen periaatteita
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäriäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäntarkasteluksiin
- aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestäväns kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- oppii tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia
- osaa tulkita ja arvioida kriittisesti yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden ja kulttuurin merkityksen elämäntarkasteluksiin muodostumiselle ja elämäntarkasteluksiin
- osaa jäsentää omaa asemaansa ympäristössään

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalien oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan yhteisöllisyyden merkitystä oman identiteetin ja elämäntutkimuksen rakentamiselle, yhteiskunnassa aktiivisena kansalaisena toimimista sekä tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntutkimukselle sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistö-kulttuurit
- osaa hahmottaa erilaiset elämäntutkimukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun
- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäntutkimukseen, Unescon maailmanperintöohjelma

- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset
- etnisyyden, rasismien ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää yksilöllisen ja kulttuurisen moninaisuuden arvokkaana ja kunnioitettavana
- osaa hahmottaa kulttuurin syntyvän ja kehittyvän vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- hahmottaa etnisyyden, syrjinnän, keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä **Opintojakson arviointi**

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kulttuurin merkitystä ihmisyydelle ja omalle elämäntavalle.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä maailman- ja elämäntavon sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä

- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämäntarkastukseensa
- osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa
- osaa eritellä oman elämäntarkastuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämäntarkastuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämäntarkastuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämäntarkastuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää erilaisten kulttuuristen tekijöiden vaikutuksen katsomusten muotoutumiseen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- arvioi oman elämäntarkastuksensa perusteita
- ymmärtää oman elämäntarkastuksensa heijastelevan omaa maailmantulkintaansa

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnallisten tekijöiden vaikutuksen katsomusten muotoutumisen taustalla
- erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan sellaisiin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat katsomusten muotoutumiseen niin yksilön kuin yhteiskunnan tasolla.

Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämäntavokseen
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa
- perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan
- ymmärtää, että uskonottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonottomuus

- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapaususkonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- oppii vertaamaan erilaisia katsomuksia omaan elämäkatsomukseensa
- kykenee muodostamaan perustellun kannan erilaisiin katsomuksiin

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- ymmärtää erilaisten katsomusten olevan historiallisesti rakentuneita ilmiöitä, joilla on yhteiskunnallista merkitystä
- hahmottaa vuoropuhelun tärkeyden eri katsomusten välillä

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakso kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään sekä suuriin maailmanuskontoihin että uskonnottoihin katsomuksiin, ja hahmotetaan niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön
- omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä
- osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseensa
- ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa
- globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset
- yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana
- erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- oppii tunnistamaan, erittelemään ja arvioimaan erilaisia vastauksia tulevaisuuden hyvinvointiin liittyviin kysymyksiin

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin
- osaa arvioida kuinka tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön
- ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- omaksuu valmiuksia kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan hyvää elämää, yhteiskuntaa, kulttuureja, katsomuksia ja ympäristöä tulevaisuuden näkökulmasta.

Abikertaus, 1 op (ET7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikurssilla kerrataan opintojaksojen keskeisiä asiasisältöjä ja tutustutaan elämäntutkimustiedon reaalikokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin.

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (ET20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- koulutuksen järjestäjän määrittelemät tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- prometheus-leirin ohjaajakoulutus ja ohjaajana toimiminen
- muu rehtorin opintojaksoksi hyväksymä suoritus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettujen opintojaksojen mukaan.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkipäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasioita mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperaiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.

Filosofiassa ongelmia jäsenetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasioita mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperaiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväen tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä,

yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisuusjäsenyksiä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkipäisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluita: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso harjaannuttaa opiskelijaa perustelemaan ja arvioimaan erilaisia väitteitä sekä käymään järkipäisiä keskusteluita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan tiedon ja argumentaation yhtäläisyyksiin ja eroihin eri tieteenaloilla, tämä antaa opiskelijalle edellytyksiä monitieteellisen lähestymistavan omaksumiseen. Luovaa osaamista harjoittaa filosofian työkalupakin kartuttaminen mm. ajatuskokeiden avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteiden harjoittelu tapahtuu opintojaksolla yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna. Lisäksi opintojaksolla harjaantuu kyky tunnistaa näennäis- ja epätieteellisiä väittämiä ja ymmärtää millaisia seurauksia tällaisilla väitteillä voi olla yhteiskunnallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin
- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalinen velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- moraalinen luonne normijärjestelmänä; moraalinen, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalista tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Etiikan opintojaksolla keskitytään jäsentämään käsitteellisesti niin yksilöllisiä kuin myös yhteiskunnan tasolla ilmeneviä arvoja, normeja ja merkityksiä. Etiikan opiskelu rohkaisee opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja myös tarkastelemaan ihmisten moraalisen toiminnan kestävyyttä. Lisäksi etiikan opetus rohkaisee yhteiskunnallisten epäkohtien tunnistamiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Etiikan opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään sitä miksi erilaisissa kulttuureissa voi olla myös vaihtelevia käsityksiä oikeasta ja väärästä.

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisen argumentaation harjoittelu toisten opiskelijoiden kanssa harjaannuttaa vuorovaikutustaitojen lisäksi opiskelijoiden tunnetaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Etiikan opetus kannustaa tavoittelemaan ekologisesti kestäväää ja vastuullista elämäntapaa, tarkastellen sen filosofisia perusteita.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson eettiset pohdinnat auttavat jäsentämään omaa käsitystä hyvästä elämästä ja moraalista sekä vahvistavat itsetuntemusta ja oman identiteetin rakentamista, mikä tukee hyvinvointia

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ajankohtaisten eettisten ongelmien kautta opintojaksolla pohditaan laajalti eri elämänalueisiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuten fysiikan, kemian ja lääketieteen kehityksen mukanaan tuomaa eettistä problematiikkaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta • osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin
- ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteorioiden luonne; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus • todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Abikertaus, 1 op (FI5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijalle muodostuu kokonaiskuva opintojaksojen keskeisistä asiasisällöistä filosofian ylioppilaskoetta varten
- opiskelija ymmärtää filosofian taitojen merkityksen ylioppilaskokeessa ja harjaantuu niiden käytössä
- opiskelija laatii itselleen lukusuunnitelman ylioppilaskokeeseen valmistautumista varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- filosofian opintojaksojen keskeisten sisältöjen kertaaminen
- ylioppilaskokeen tehtävyytyyppeihin tutustuminen ja filosofian taitojen harjoittelu • reaalikokeen vastaamistekniikan harjoittelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan aiempien opintojaksojen keskeisiä sisältöjä sekä tutustutaan filosofian ylioppilaskokeeseen.

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (FI20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoon on mahdollista hyväksilukea muualla suoritettuja opintoja, kursseja tai vastaavia. Laajuus määräytyy suoritettujen opintojaksojen mukaan.

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle

valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkittamista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkittamalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkittamiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikkaa ympärillämme, 2 op (FY1-2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan jonkin fysiikan ilmiön tutkimista pari- tai ryhmätyönä.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä

- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa valmiuksia osallistua energiantuotantoon liittyvään keskusteluun.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastellaan energiantuotantoa ja energiankäyttöä.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö

- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tarkastellaan liikenneturvallisuutta fysiikan näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laajennetaan opiskelijan kykyä mallintaa ilmiöitä matemaattisesti.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä • osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- momentti ja kappaleen kiertyminen
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalikiikkyvyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi
- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen
- mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot
- ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa • tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuuskäsitteitä.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissä
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat

- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön
- tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan
- ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa
- fotonin sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina
- atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate
- kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet
- atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen
- ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia
- ydinvoima, fissio ja fuusio
- hajoamislaki
- ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa
- hiukkasfysiikan standardimalli
- maailmankaikkeuden kehitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustutaan säteilylajien vaikutuksiin ja säteilyltä suojautumiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehdytään moderniin fysiikkaan huomioiden fysiikan tutkimuksen kansainvälisyys.

Abikertaus, 1 op (FY9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Hiukkasfysiikka, 2 op (FY10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy hiukkasfysiikan teoriaan ja sovelluksiin itsenäisesti sekä mahdollisuuksien mukaan Saarijärven lukiossa sekä Jyväskylän yliopiston järjestämässä perehdytyksessä
- Opiskelija osallistuu Cern-tiedelein varainkeruuseen, suunnitteluun sekä tiedottamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Hiukkasfysiikan perusteet ja sovelluksia
- Cern-tiedelein suunnittelu ja varainkeruu sekä tiedeleirille osallistuminen ja siitä tiedottaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (FY20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettujen opintojaksien mukaan.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävästä tulevaisuudesta rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämisaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa. Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdintoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestäväen elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomedian tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon

opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geometriataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätoilla sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (Ge1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomeediaa hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia
- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestävän kehityksen sitoumukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan tiedot ja taidot monipuolisesti. Ajankohtaisen mediatiedon maantieteellinen käsittelykyky on keskeisessä osassa kurssin arviointia. Opintojaksoa ei suositella tehtäväksi itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maantieteen pakollinen opintojakso, jossa käsitellään monipuolisesti maantieteellisiä ilmiöitä maapallolla ja kerrataan maantieteen perusteita.

Sininen planeetta, 2 op (Ge2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan paikallisiin ja muihin Keski-Suomalaisiin geomorfologisiin muodostelmiin.

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Laaja-alaiset opintokokonaisuudet arvioidaan kurssiarvioinnin yhteydessä. Voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteellisiin ilmiöihin ja muotoihin meillä ja muualla.

Yhteinen maailma, 2 op (Ge3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä
- tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
- osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla
- osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita

- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustutaan kulttuurimaantieteellisiin ilmiöihin niin meillä kuin muualla maapallolla.

Geomedia, 2 op (Ge4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan maantieteen tutkimusmetodiin ja laaditaan oma tutkimus. Kurssi muodostuu geomediaan tutustumisesta ja tutkimuksen tekemisestä.

Abikertaus, 1 op (Ge05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on kerrata lukion maantieteen oppimäärä ja vahvistaa opiskelijan maantieteellistä tietoa ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla kerrataan maantieteen opintojaksojen 1-4 keskeiset sisällöt.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso voi sisältää itsenäisesti tehtävää opiskelua.

Maantieteen kenttäkurssi, 2 op (Ge06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa perehdytään Saarijärven geomorfologiaan ja niiden syntymekanismeihin.
- Opintojaksossa kerrataan luonnonmaantieteen perusteet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutkitaan paikallista geomorfologiaa muodostelmia niin luonnossa kuin luokassa.
- Opintojakson keskeistä sisältöä on tutkia Saarijärven geomorfologiaa muodostelmia paikan päällä luonnossa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso voi sisältää ohjattua ja itsenäistä opiskelua. Opintojaksossa tehdään selvitys Saarijärven luonnonmaantieteellisistä ominaispiirteistä ja retkeillään esimerkkipaikoilla.

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (Ge20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

7.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoituksia. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa

opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuva ja edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijälähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestäväen tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestäväen tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniolotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuuriin juuriinsa.

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestäväää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen • osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä

osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä

- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pystyy opintojakson kautta suhteuttamaan muuttuvan maailman epävarmuutta ja asettamaan tämän päivän tapahtumia ja ilmiöitä laajempaan perspektiiviin. Opintojaksolla keskitytään ihmisyhteisöjen ja ympäristön suhteeseen ja tarkastellaan hyvinvoinnin kehittymistä aina kivikautisista ihmisyhteisöistä aina nykypäivän moderniin hyvinvointivaltioon.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuu monipuoliset tiedontuottamis- ja julkaisemistavat sekä harjoitellaan asiaperusteista argumentointia. Lisäksi historiallisen empatian harjoittelu vahvistaa opiskelijoiden kykyä eläytyä toisen asemaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Keskeisessä roolissa historian ensimmäisessä opintojaksossa on historiallisen tiedon luonteen hahmottaminen sekä historian tekstitaitojen kuten lähdekritiikin harjoittelu. Nämä tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden harjaantua erityyppisten tietolähteiden kriittisenä tulkitsijana.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso painottuu yhteiskuntien muutokseen ja auttaa näin opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan myös omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson yhtenä keskeisenä näkökulmana on ihmisen ja luonnon välinen vuorovaikutus sekä ympäristöhistoria. Ympäristön ja ilmaston muutosten historiallinen tarkastelu antaa opiskelijoille valmiuksia tarkastella tämän päivän yhteisöjen toiminnan perusteita. Lisäksi historiallisen empatian harjoittelu vahvistaa opiskelijan kykyä asettua toisen ihmisen asemaan ja ymmärtää tämän tekemisiä ratkaisuja aikansa lähtökohdista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan miten asenteet ja suhtautuminen muihin kulttuureihin on muuttunut (esim. löytöretket ja kolonialismi). Lisäksi opintojakson yhtenä punaisena lankana on historiallinen perspektiivi globalisaatioon, verkottuneen maailman synnyn hahmottaminen auttaa opiskelijaa ymmärtämään tätä päivää ja suuntaamaan katsetaan tulevaisuuteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat
- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä
- osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät sisältöalueet, kuten esimerkiksi imperialismi, ihmisoikeuskysymykset ja kansanmurhat, tarjoavat opiskelijalle tilaisuuden kehittää omaa eettistä ajatteluaan, myötätuntoa sekä valmiuksia ottaa muut ihmiset huomioon.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan esimerkiksi sananvapauden ja poliittisen mielipiteenvapauden merkitystä vapaissa yhteiskunnissa sekä näiden puuttumisen vaikutuksia totalitaristissa yhteiskunnissa. Historiallisen empatian kautta opiskelijan kyky eläytyä toisen ihmisen asemaan kehittyy.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson yhtenä keskeisenä näkökulmana on historian käyttö sekä laajemmin informaatiovaikuttaminen, näihin aihepiireihin tutustuminen auttaa opiskelijaa ymmärtämään luotettavan tiedon muodostumista sekä näkemään niitä tapoja joiden avulla heidän mielipiteisiinsä voidaan yrittää vaikuttaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsiteltävistä teemoista esimerkiksi totalitarismi, maailmansodat sekä sotia seurannut hyvinvointivaltioiden kehittyminen tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden ymmärtää ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Lisäksi lähdekriittisyys ja medialukutaito korostuvat historian käytön ollessa yksi keskeisistä näkökulmista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Temaattisesti opintojaksolla keskitytään lähihistorian tapahtumiin, jotka auttavat opiskelijoita hahmottamaan sitä miten nyky-yhteiskunnan arvopohja on syntynyt ja millaisia vaikutuksia esim. 1900-luvun kriiseillä on ollut arvopohjan muotoutumiseen. Lisäksi lukuisat opintojakson teemoista, kuten maailmansodat ja holokausti, haastavat oppilaat eettiseen pohdintaan jota voidaan entisestään vahvistaa historiallisen empatian avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kansainvälisten suhteiden opintojaksolla näkökulma on vahvasti myös globaalissa verkottumisessa ja ns. keskinäisriippuvuuksien maailman synnyssä, auttaen ymmärtämään tämän päivän maailmanpolitiikkaa.

Keskeisessä roolissa on myös ns. kehittyvien maiden tilanteen tarkastelu historiallisesta viitekehyksestä käsin, imperialismiin ja dekolonisaation merkityksen ymmärtäminen on välttämätöntä ymmärtääkseen nykypäivän globaalia eriarvoisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistynyt Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio

- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oppiaineena historia tukee opiskelijan oman identiteetin rakentamista, opintojaksolla tarkastelussa on suomalaisuuden synnyn ja suomalaisen identiteetin käsittely esimerkiksi myyttien kautta. Kansallisen identiteetin kriittinen tarkastelu tarjoaa opiskelijalle työkaluja myös oman identiteetin rakentamiseen ja sen tarkempaan erittelyyn. Historian käytön ja myyttien kautta opiskelija myös ymmärtää kuinka identiteetin käsite voi olla myös vaikuttamisen työkalu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt (kuten sisällissota ja jatkosota) haastavat oppilaat tunnistamaan historian tulkinnallisuutta ja ymmärtämään sitä kuinka tällaisista tapahtumista voi syntyä ristiriitaisia tulkintoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson yhtenä keskeisenä näkökulmana on suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kehitys, tämän aihepiirin käsittely auttaa opiskelijoita ymmärtämään nykytilanteen ihmisten toiminnan seurauksena ja myös hahmottamaan omaa rooliaan vaikuttajana tämän päivän yhteiskunnassa ja tulevaisuudessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana käsitellyt teemat kuten suomalaisuuden rakentaminen ja Suomen historian myytit kannustavat toisaalta kunnioittamaan kulttuuriperintöä mutta myös refleктоimaan sitä kriittisesti ja suhtautumaan siihen moniperspektiivisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa
- ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen
- ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa

-
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- • antiikin kulttuurien yleispiirteet
- • demokratian ja tieteellisen ajattelun synty
- • keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa
- reformaatio ja tiedon vallankumous
- valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen
- 1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset

Kohti nykyaikaa

- taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen
- tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat
- demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat
- tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen
- sukupuoliroolien murros

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti
- tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa
- hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen
- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen • osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- tutkimusmenetelmät ja lähteet
- käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa
- Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla

Suomi osana Venäjää

- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiategstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Historiakulttuuri ja historiatietoisuus, 2 op (HI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijalle kehittyvä syvällisempi ymmärrys historiallisen tiedon tulkinnallisesta luonteesta
- opiskelija ymmärtää historiakulttuurin (esim. elokuvien, tv-sarjojen ja pelien) merkityksen ihmisten historiatietoisuuden rakentajana ja osaa tarkastella näitä kriittisesti
- opiskelija osaa tarkastella kriittisesti historiakulttuurin tuotteita ja hahmottaa niiden luomia merkityksiä
- harjoitellaan tutkimuksen tekemistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana tutustutaan sekä yhteisesti että opiskelijakohtaisesti valittuihin historiakulttuurin muotoihin ja tarkastellaan näitä historian tulkintoina.
- historian tutkimukseen tutustuminen, tutkimussuunnitelman laatiminen sekä oman tutkimuksen toteuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakso vahvistaa opiskelijan kykyä toimia muuttuvassa informaatioympäristössä auttamalla hahmottamaan niitä erilaisia tapoja, miten esimerkiksi historiakulttuuri voi muokata ihmisten käsitystä historiasta.
- Historiakulttuuri opintojakson keskiössä mahdollistaa kattavan monilukutaidon harjoittelun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan monipuolisesti historiakulttuurin eri muotoihin, kuten elokuvaan, videopelien tai kaunokirjallisuuteen, tarkastellen näitä historiallisina tulkintoina. Opintojakson aikana kirjoitetaan oma tutkimus historiakulttuuriin liittyen.

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi

Abikertaus, 1 op (HI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijalle muodostuu kokonaiskuva opintojaksojen keskeisistä asiasisällöistä historian ylioppilaskoetta varten
- opiskelija ymmärtää historian taitojen merkityksen ylioppilaskokeessa ja harjaantuu niiden käytössä
- opiskelija laatii itselleen lukusuunnitelman ylioppilaskokeeseen valmistautumista varten **Keskeiset sisällöt**

Paikallinen lisäys

- historian opintojaksojen keskeisten sisältöjen kertaaminen
- ylioppilaskokeen tehtävyytyyppeihin tutustuminen
- reaalikokeen vastaamistekniikan harjoittelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan aiempien opintojaksojen keskeisiä sisältöjä sekä tutustutaan historian ylioppilaskokeeseen.

Muualla suoritettu opintojakso, 2 op (HI20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoon on mahdollista hyväksilukea muualla suoritettuja opintoja, kursseja tai vastaavia. Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman

tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittaajärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **ettäisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestäväns tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväns käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyteen.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin.

Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemiaa kaikkialla, 2 op (KE1-2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuuskohdat.
- Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologioita sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävässä elämässä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämässä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kurssilla tarkastellaan kemian merkitystä työelämässä ja jatko-opinnoissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppilas harjaantuu kemian kielen käyttöön yhdisteiden ja kaavojen kirjoittamisella sekä oppilaalla kehityy monitieteinen osaaminen ja monilukutaito.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan yleisesti erilaisten aineiden turvallista käyttöä ja käsittelyä esimerkiksi kokeellisten töiden yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiilyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan erilaisten lääkeaineiden, kosmeettisten aineiden ja fysiologisesti vaikuttavien aineiden kemiaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuminen hiiliyhdisteiden käyttöön ja niiden etujen ja haittojen tiedostaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEknologian sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen • ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

-
- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kemiallisten reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, havaintojen tekeminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta sekä tulosten esittäminen tukevat luovan ajattelun kehittämistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Kokeellinen työskentely pareittain ja pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista
- ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa
- tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen
- osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen
- tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla
reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan kemian merkitystä eettisesti kestävämpien ratkaisujen tuottajana erilaisissa teollisuusprosesseissa, kierrätyksen tehostamisessa sekä uusiutuvan energian tuotannossa ja varastoinnissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa voidaan teettää tutkimus tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu yhteisöllisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan happamoitumisen syitä ja seurauksia sekä sen vähentämistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitetaan erilaisten kuvaajien piirtämisellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Abikertaus, 1 op (KE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa yhtenäisen kokonaiskuvan lukion kemiasta ja hallitsee eri kurssien keskeisimmät asiat
- Harjoitellaan vastaamaan kemian ainereaalitehtäviin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aineen rakenne
- Kemialliset sidokset • Kemialliset reaktiot
- Kemiallinen energia
- Kemiallinen tasapainotila

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Suoritusmerkintä.

Työkurssi 1, 1 op (KE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii kokeellisen työskentelyn kautta ymmärtämään kemiallisia ilmiöitä
- opiskelija osaa tehdä havaintoja omista kokeellisista töistä ja mittauksista sekä tulkita niitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kemian perusasioihin liittyvät kokeelliset työt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi on suunnattu kemian syventävien opintojaksojen valitsijoille. Lähtötasovaatimuksena ensimmäisen opintojakson hyväksytty suoritus.

Työkurssi 2, 1 op (KE9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kokeellisen työskentelyn taitojaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kemian syventäviin opintoihin liittyvät kokeelliset työt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tehdään syventäviin opintoihin liittyviä töitä. Kurssille osallistumisen lähtötasovaatimus on opintojaksot KE3-KE5.

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (KE20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntietämisen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuriidentiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 4 op (UE1-2)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen
- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä

Paikallinen lisäys • tunnistaa ja osaa mielekkäästi käyttää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamiin liittyviä käsitteitä

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Maailmanlaajuinen kristinusko

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisyyden ilmiönä
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- ekumenia ja uskontodialogi
- kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteiset juuret sekä aseman maailmanuskontoina
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin sisäisen monimuotoisuuden ja niiden ilmenemisen kulttuurissa

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- omaksuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskeiset käsitteet (kulttuurien kieli)
- kykenee tarvittaessa vuoropuheluun hallitsemiensa käsitteiden ja tietojen avulla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin edustajien kanssa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää vastavuoroisuuden periaatteen olevan yhteinen kestävään elämäntapaan ohjaava eettinen periaate juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa ja mahdollistavan dialogin käynnistämisen näiden uskontojen kannattajien välillä
- oivaltaa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin mahdollisuudet edistää hyvinvointia

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- ymmärtää olevansa yksi vaikuttava tekijä erilaisuuden hyväksyvässä yhteiskunnassa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- vahvistaa monilukutaitoaan uskonnollisten symbolien ja käsitteiden ymmärtämisellä
- tutustuu erilaisiin uskonnon ja median tuottamiin teksteihin sekä uskonnolliseen kuvalliseen ilmaisuun

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso koostuu kahdesta moduulista yhdistäen ne kokonaisuudeksi, jossa tarkastellaan uskontoa yleisemmin kulttuuri-ilmiönä sekä maailmanuskonnoista juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE 3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- oivaltaa uskonnon olevan yksi kulttuurin osa-alue ja ilmenemismuoto.

- ymmärtää uskontojen eettisen ohjeiston pohjautuvan kyseisen uskonnon oppiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- ymmärtää uskontojen ja ideologioiden olevan yksi tekijä yhteiskunnallisen päätöksenteon taustalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia osallistua eettiseen dialogiin,

- kun tietopohja eri uskontojen eettisistä järjestelmistä laajentuu
- kun hän löytää eri katsomuksia yhdistäviä tekijöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan luonnonuskontoihin, Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin sekä uusiin uskonnollisiin liikkeisiin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta, 2 op (UE 4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osaalueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten yhteisöjen olevan myös yhteiskunnallisia toimijoita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- osaa hahmottaa erilaiset uskonnollisuuden muodot osana suomalaista kulttuuria.
- ymmärtää, että kulttuurin ja yhteiskunnallisten olojen muutos heijastuu myös uskonnollisuuteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- osaa huomioida suomalaisen luontosuhteen yhteyden uskonnollisuuteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alaisen osaamisen alueet arvioidaan osana kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto näkyy ja vaikuttaa kaikilla suomalaisen yhteiskunnan alueilla. Opintojaksossa tutustutaan suomalaiseen uskonnollisuuteen sekä sen kehitykseen vuorovaikutuksessa ympäristön ja yhteiskunnan muutosten kanssa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE 5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä • uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää taiteen ja arkkitehtuurin merkityksen pyhän näkyväksi tekemisessä
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja osaa liittää sen uskonnon opilliseen ja kerronnalliseen ulottuvuuteen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- hallitsee opintokokonaisuuteen liittyvät keskeiset käsitteet, mikä edesauttaa osaltaan uskontodialogiin osallistumista

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- osaa hyödyntää ja yhdistää eri uskonnoista ja uskonnon ulottuvuuksista jo aiemmin oppimaansa tietoa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan uskonnon vuorovaikutusta taiteen ja populaarikulttuurin kanssa tutustumalla erilaisiin taiteenlajeihin ja populaarikulttuurin tuotoksiin.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE 6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- tunnistaa uskonnollisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- saa valmiuksia arvioida mediassa käytävää uskontoja koskevaa keskustelua
- ymmärtää tieteellisen tutkimuksen merkityksen uskontojen ja uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämisessä

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- hahmottaa uskontoilmiön ja hyvinvointikeskustelun välisen yhteyden

- uskontoihin ja uskonnollisuuteen liittyvät terveystieteiden median välittämänä hyvinvointipalveluina

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää uskontojen roolin konflikteissa
- ymmärtää uskontojen aseman ja merkityksen eri puolilla maailmaa median kuvaamana
- tunnistaa uskonnollista kieltä ja kuvastoa mediassa käytettynä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- tunnistaa sekä mediassa että uskontojen tutkimuksessa esiin tulevia eettisiä kysymyksiä
- osaa tarkastella ympäristöön liittyviä eettisiä kysymyksiä osana uskonnollisia eettisiä pohdintoja

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- ymmärtää uskontojen tutkimuksen olevan monitieteistä mahdollistaen tutkimuskohteen, jonkin uskontoon liittyvä ilmiön, tarkastelun useasta näkökulmasta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen oppiminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan uskonnotutkimukseen sekä ajankohtaiseen median välittämään sisältöön uskonnoista ja uskonnollisista ilmiöistä.

Raamattu länsimaisen kulttuurin peruskirjana, 2 op (UE 7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hahmottaa Raamatun aseman länsimaisen kulttuurin peruskirjana.
- Opiskelija ymmärtää Raamatun syntyhistorian pääpiirteet ja muodostaa kokonaisnäkömyksen Raamatun sisällöstä.
- Opiskelija tutustuu erilaisiin Raamatun tulkintatapoihin ja Raamatun kääntämisen perusperiaatteisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Raamattu kulttuurivaikuttajana, erityishuomio suomalaiseen kulttuuriin
- Raamatun syntyhistoria ja sisältö Raamatun tutkimuksen näkökulmasta
- Raamatun tulkintatavat ja kääntämisen periaatteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää

- Raamatun merkityksen kulttuurivaikuttajana
- ympäröivän kulttuurin vaikutuksen Raamatun syntyyn
- paikallisten kulttuurien vaikutuksen Raamatun tulkintaan

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii

- tarkastelemaan Raamattua eksegetiikan ja kulttuurien tutkimuksen näkökulmasta
- käyttämään historiallis-kriittistä lähestymistapaa tarkastellessaan Raamattua tutkimuksen näkökulmasta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan Raamattuun länsimaisen kulttuurin peruskirjana, sen sisältöön, erilaisiin tulkintatapoihin ja kääntämisen periaatteisiin.

Myytit ja kertomukset, 2 op (UE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu eri kulttuurien suullisen perimätiedon pohjalta syntyneisiin myytteihin ja kertomuksiin.
- Opiskelija hahmottaa kulttuuriympäristöä, jossa myytit ja kertomukset ovat syntyneet.
- Opiskelija ymmärtää myyttien ja kertomusten aseman kulttuuriensa kuvaajina ja usein vastauksina suuriin elämänkysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- keskeiset aiheeseen liittyvät käsitteet: myytti, mytologia, eepos
- myyttien keskeiset tehtävät ja myyttien lajit
- myyttejä ja niiden kulttuuritaustaa eri alueilla, esim. muinainen Mesopotamia, Egypti, Kreikka Ja Rooma

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- tutustuu aiheeseen liittyviin erilaisiin dokumentteihin, jotka liittyvät eri kulttuurien kertomusperinteisiin ja uskonnolliseen symboliikkaan.
- oppii huomioimaan paikalliskulttuurin kertomusten kasvuympäristönä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- hahmottaa, miten kertomusperinne heijastelee ja edesauttaa ympäristöön sopeutumista eri kulttuureissa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Oppituntityöskentelyssä käytetään erilaisia työskentelytapoja huomioiden opiskelijoiden yksilöllisyys.
- Ryhmä- ja parityöskentely tukee tutkivaa oppimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan eri kulttuurien myytteihin ja kertomuksiin sekä opitaan käyttämään aiheeseen liittyvää käsitteistöä. Opitaan myös ymmärtämään myyttien ja kertomusten asema kulttuuriensa kuvaajina ja usein vastauksina suuriin elämänkysymyksiin.

Abikurssi (UE), 1 op (UE9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijalle muodostuu kokonaisnäkemys opintojaksoissa käsitellyistä teemoista ja asioista
- opiskelija valmistautuu vastaamaan erityyppisiin tehtäviin
- opiskelija vahvistaa aiemmissa opintokokonaisuuksissa oppimiensa asiasisältöjen osaamista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan opintojaksojen keskeiset sisällöt
- tutustutaan uskonnon reaalikokeen tehtävyytyyppeihin ja kerrataan aiempien kokeiden tehtävien avulla
- tutustutaan reaalikokeen rakenteeseen ja vastaamisen periaatteisiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikurssilla kerrataan opintojaksojen keskeisiä asiasisältöjä ja tutustutaan uskonnon reaalikokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin.

Muualla suoritettu opintojakso, 2 op (UE20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän määrittelemät tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- isoiskoulutus
- muu rehtorin opintojaksoksi hyväksymä suoritus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettun opintojakson mukaan.

7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä, 2 op (UO1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonottomuutta ilmiönä
- tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa
- hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuden johtaneita syitä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana
- kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle
- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tutustuu ortodoksiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä
- tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen
- ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen
- Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset
- ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet
- orientaaliset ortodoksiset kirkot
- läntinen kristillisuus, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisuus sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus
- ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

- ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksisen kirkkoon
- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee muinaissuomalaista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä

- tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osaalueilla
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa
- ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan
- kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa
- luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa
- kristinuskon suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta
- kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja
- perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta
- tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja
- ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa
- ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan
- perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta
- perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan
- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksisen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma
- uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki
- tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus

7.9.3. Katolinen uskonto (KT3)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen ja erityisesti katolisen kirkon sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa toimintaympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä, katolisen kulttuurin määrittely
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden piirteitä nykyajassa, uskonnonvapaus ihmisoikeutena sekä uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- uskonnon ja tieteen suhde, erityisesti katolisesta näkökulmasta
- kristinuskon synty, keskeiset opit, etiikka, uskonnon harjoittaminen ja sisäinen monimuotoisuus katolisen tutkimuksen valossa
- juutalaisuuden ja islamin oppi ja elämäntapa sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille
- katolisen kirkon suhteet juutalaisuuteen ja islamiin
- pyhien kirjoitusten synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa, katolinen Raamattu
- historiallisia ja ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kristinuskon merkitystä katolisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy katolilaisuuden erilaisiin ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa ja osaa hahmottaa niiden suhteen katolisen kirkon viralliseen oppiin
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää mediasisältöä ja keskustelua.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- katolisen kristillisyyden synty ja kehitys, kirkon erityispiirteet, suhde Raamattuun, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset historiassa
- ortodoksisen ja protestanttisen kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- katolisten sääntökuntien merkitys kirkossa ja yhteiskunnassa
- uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa

- kirkon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa globaalisti
- ekumenia ja uskontojen välinen dialogi
- kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon ja katolisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää, niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä suhdetta katoliseen kirkkoon
- tuntee Aasiassa esiintyvien uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen keskeisiä piirteitä ja levinneisyyttä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- katolisen kirkon suhtautuminen muihin uskontoihin
- Intian uskonnot ja niiden vaikutus kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- Kiinan uskontojen ja katsomusten vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- shintolaisuus ja muut Japanin uskonnot
- Intian, Kiinan ja Japanin uskontojen vaikutus länsimaissa sekä uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä
- luonnonuskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- katolinen kirkko ja uskontojen välinen dialogi

Uskonto ja kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee muinaissuomalaista uskonnollisuutta ja tunnistaa sen vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- tutustuu kristilliseen historiaan katolisesta Ruotsin vallan ajasta nykypäivään ja perehtyy katolisen kirkon vaiheisiin suhteessa muihin uskonnollisiin suuntauksiin Suomessa
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla

- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapautteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- muinaissuomalaiset ja skandinaaviset uskonnot suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- katolisuus suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- kristilliset suuntaukset Suomessa
- katolisia yhteisöjä Suomessa ja niiden suhde yhteiskuntaan
- muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa katolisen kirkon näkökulmasta
- uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa, katolinen perhekäsitys

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa, 2 op (UK5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja kulttuurissa, 2 op (UK5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskontojen ja taiteen suhdetta yleisesti
- ymmärtää uskonnollisen taiteen sekä luovan ilmaisun merkityksen kulttuurin muodostumisessa, erityisesti katolisen kirkon vaikutuksen länsimaisen taiteen kehityksessä historiallisesti sekä nykyajassa
- perehtyy siihen, miten taiteiden avulla voidaan ilmaista uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan omassa ympäristössään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus
- katolisen kirkon suhde taiteisiin
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa
- Raamatun kertomusten ja katolisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla: historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä kuvataiteesta, musiikista, kirjallisuudesta sekä elokuvataiteen, TV:n ja sähköisen median piiristä

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla, erityisesti katolisesta näkökulmasta
- ymmärtää katolisen kirkon suhteen tieteisiin historiallisesti sekä nykypäivänä
- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa yleensä sekä erityisesti katolisen kirkon ja katolisten yhteisöjen tuottamaan kansainväliseen uutisointiin
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla
- katolisen kirkon ja tieteen suhde
- katolisten korkeakoulujen rooli ja vaikutus tieteeseen historiallisesti ja nykypäivänä
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa, historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä
- katolinen media Suomessa ja kansainvälisesti
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa

7.9.4. Islamin uskonto (KT4)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuristausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet islamin näkökulmasta
- pyhien kirjojen muotoutuminen, merkitys, käyttö ja tulkinnat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja kristinuskon sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen islam

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida islamin merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää islamiin liittyvää kulttuurista ja uskonnollista lukutaitoa
- tuntee islamin keskeisiä suuntauksia, niiden syntytaustan ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä pystyy vertailemaan eri suuntauksien keskeisiä piirteitä
- perehtyy islamin erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa • osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia islamiin liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen islam

- islamin opillinen perusta sekä sunnalaisuuden, shiialaisuuden ja suufilaisuuden muotoutuminen ja niiden keskeisiä piirteitä
- islamin sisäinen monimuotoisuus
- poliittinen islam ja nykypäivän keskeiset islamilaiset liikkeet
- islamilainen etiikka, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset

-
- islamin merkitys Euroopassa ja eurooppalaisessa uskontodialogissa
- suhtautuminen muslimivähemmistöihin länsimaissa
uskonnon asema, uskonnon ja valtion suhteet sekä islamin vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa
- ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- ymmärtää islamin suhdetta hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- islamin suhde hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen ennen ja nyt
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa tunnistaa ja analysoida monimuotoisen Suomen historiaa ja nykypäivää suhteessa vähemmistöihin, erityisesti muslimeihin
- hahmottaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisen uskontoperinteiden merkitystä suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinuskoa yhteiskunnan muokkaajana Suomessa ennen ja nyt sekä niiden vaikutusta islamiin Suomessa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa; uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina; uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- muslimien historia ja nykypäivä Suomessa sekä uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten taiteen kautta ilmaistaan islamilaista ajattelua ja uskonnon oppeja
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja

-
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- islamilainen taide ja islamin keskeisten piirteiden ja oppien ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri islamin erityispiirteiden kuvaajana
uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- taide muslimivähemmistön ilmaisukeinona
- islamin sisäinen monimuotoisuus eri taiteen aloilla

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: klassisen islamin tieteenalat ja teologia, uskontotiede sekä yhteiskuntatiede tutkimusaloina
- islamilainen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmion käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

7.9.5. Juutalainen uskonto (KT5)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op

(UJ1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UJ1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- kristinuskon ja islamin sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen juutalaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää juutalaisuuteen liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee juutalaisuuden keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy juutalaisuuden erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia juutalaisuuteen liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja

-
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen juutalaisuus

- juutalaisuuden asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Suomessa, Israelissa ja eri puolilla maailmaa
- juutalaisuuden ja erityisesti modernin ortodoksijuutalaisuuden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- juutalaisuuden erilaiset suuntaukset
- juutalaisuuteen nojaavien ei-juutalaisten uskontojen, kuten messiaanisen juutalaisuuden ja ei-juutalaisten kabbalististen liikkeiden pääpiirteet
- juutalaisuuden eri suuntausten välinen yhteistyö sekä uskontodialogi
- juutalaisuus ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia juutalaisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntauksat ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisen uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä niiden yhtäläisyyksiä ja eroja verrattuna juutalaisuuteen

- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin ja osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina sekä edellä mainittujen vaikutus Suomen juutalaisuuteen
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti juutalaisuuden, keskeisiä oppeja ja kertomuksia
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä • uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Tanachin kertomusten ja juutalaisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UJ6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UJ6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

7.9.6. Bahá'í-uskonto

PAKOLLISET OPINNOT

UBA1 Uskonto ilmiönä ja sivistyksen evoluutio (2 op)

Tavoitteet Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskontoa ilmiönä ihmiskunnan historiassa sekä osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- osaa jäsentää uskonnon ja tieteen suhdetta sekä tutustuu bahá'íymmärrykseen tieteen ja uskonnon sopusoinnusta
- perehtyy bahá'í-käsitykseen ihmisen yksilöllistä ja kollektiivista elämää samoin kuin luontoa ja maailmankaikkeutta luonnehtivista lainalaisuuksista sekä niiden ymmärtämisen merkityksestä
- perehtyy bahá'í-ymmärrykseen ihmiskunnan nykytilanteesta historiallisena käännekohtana sekä kestävään yhteiseloön tarvittavista muutoksista
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä. Keskeiset sisällöt
- uskonnon määrittely, uskonto ilmiönä ihmiskunnan historiassa, bahá'í-käsitys ihmiskunnan sivistyksellisestä evoluutiosta ja uskonnon roolista siinä
- uskonnon ja tieteen suhde, erityisesti bahá'í-uskon käsitys uskonnon ja tieteen sekä uskon ja rationaalisen ajattelun toisiaan täydentävästä ja vahvistavasta roolista
- uskonto ja uskonnottomuus ilmiönä, maailman uskontotilanne ja uskontojen sisäinen monimuotoisuus nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena

- bahá'í-käsitys olevaisuudesta johdonmukaisena ja yhtenäisenä kokonaisuutena, jota ohjaavat fyysiset, biologiset, psykologiset ja eettiset lainalaisuudet, joiden alkuperä ja tarkoitus on jumalallinen
- bahá'í-näkemyksien ihmiskunnan nykytilanteesta globaalina murroksena kohti uudenlaista yhteiskunnallista tilaa ja maailmassa vaikuttavista rakentavista ja hajottavista prosesseista sekä kestävän yhteiselon edellytyksistä niin maailmankuvan kuin maailmanjärjestyksenkin tasolla

UBA2 Maailmanlaajuinen bahá'í-yhteisö (2 op)

Tavoitteet Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida bahá'í-uskon merkitystä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä perehtyy Bahá'u'lláhin opetukseen globaalista murroksesta ja bahá'í-uskon tavoitteeseen edistää ihmiskunnan evoluutiota kohti maailmanlaajuisia yhteiskuntaa, jossa toteutuu ykseys moninaisuudessa
- perehtyy bahá'í-yhteisön kehitykseen Bahá'u'lláhin käynnistämästä pienestä liikkeestä hänen antamiensa toimintaohjeiden perusteella organisoiduksi maailmanlaajuisiksi liikkeeksi
- oppii tuntemaan Bahá'u'lláhin yksilöä ja yhteiskuntaa koskevat opetukset ja lait sekä bahá'í-hallintojärjestyksen erityispiirteet
- tutustuu maailmanlaajuisen bahá'í-yhteisön asemaan ja toimintamuotoihin erilaisissa yhteiskunnallisissa ja kulttuurisissa ympäristöissä
- osaa analysoida ja arvioida bahá'í-opetusten näkökulmasta olennaisia ja ajankohtaisia yhteiskunnallisia keskusteluita
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä. Keskeiset sisällöt
- bahá'í-yhteisön syntyä edeltänyt yhteiskunnallinen tila ja liikehdintä 1800-luvun Persiassa sekä Bahá'u'lláhin toiminnan vaiheet ja yhteiskunnallinen vaikutus omana aikanaan
- Bahá'u'lláhin ja hänen seuraajiensa liitto sekä liiton toimeenpanijan 'Abdu'l-Bahán merkitys bahá'í-järjestelmän käytäntöön soveltamisessa
- bahá'í-yhteisön kehitys 'Abdu'l-Bahán ja Shoghi Effendin ohjauksessa globaalisti toimivaksi järjestelmäksi, jota johtaa Yleismaailmallinen Oikeusneuvosto
- keskeiset Bahá'u'lláhin yksilöä, yhteiskuntaa ja maailman hallintoa koskevat käytännölliset, älylliset ja eettiset lait ja opetukset sekä niiden taustalla olevat henkiset ja yhteiskunnalliset periaatteet
- bahá'í-yhteisön toimintaa ohjaava periaate olla maailmanlaajuisena mallina ykseydestä moninaisuudessa, sekä bahá'í-hallintojärjestys ihmisyhteisön järjestäytymisen mallina, jossa korostuu yhteinen neuvottelu vallantavoittelun mekanismien sijaan
- bahá'í-yhteisön asema ja vuorovaikutus yhteiskunnan kanssa eri puolilla maailmaa sekä yhteistyö YK:n ja muiden maailmanrauhaa ja kestävä kehitystä edistävien tahojen kanssa, osallistuminen uskontodialogiin
- bahá'í-uskon suhde ympäristökysymyksiin, ihmisoikeuksiin ja muihin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

UBA3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Tavoitteet Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy bahá'í-käsitykseen ihmiskunnan hengellisestä perinnöstä, sekä maailmanuskontojen ja luonnonuskontojen roolista sivistyksen evoluutiossa sekä maailmanuskontojen perustajien keskeisestä tehtävästä tässä prosessissa
- hahmottaa ja osaa analysoida Lähi-idässä, Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneiden uskontojen keskeisiä piirteitä ja taustoja sekä vaikutusta yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- hahmottaa luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä. Keskeiset sisällöt
- maailmanuskontojen perustajien henkilöhistoria, elämäntyö ja rooli uskontojen kehityksessä sekä bahá'í-uskon käsitys maailmanuskontojen perustajien tehtävästä toimia historian eri vaiheissa ihmiskunnan henkisinä opettajina sekä Luojan ja luomakunnan välisenä siteenä
- juutalaisuuden, kristinuskon, islamin ja zarathustralaisuuden yhteiset juuret, keskeiset piirteet sekä vaikutus tieteen ja taiteen kehitykseen, länsimaiseen kulttuuriin ja sen kautta koko maailmaan

- hindulaisuuden, buddhalaisuuden, taolaisuuden, kungfutselaisuuden ja shintolaisuuden keskeiset piirteet ja taustat sekä vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä
- bahá'í-käsitys ihmiskunnan potentiaalin saavuttamisesta aste asteelta sekä yksilöllisellä että kollektiivisella tasolla sekä uskontojen kyvystä joko edistää maailmanrauhaa tai aiheuttaa konflikteja
- bahá'í-ihanteet moraalisesta kansalaisuudesta ja muiden ihmisten palvelemisesta sekä itsensä kehittämisestä maailmankansalaisena

UBA4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tavoitteet Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- osaa tunnistaa ja analysoida monimuotoisen Suomen historiaa ja nykypäivää suhteessa vähemmistöihin, erityisesti bahá'í-yhteisöön
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisen uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida uskonnonvapautteen ja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä. Keskeiset sisällöt
- Suomen uskontotilanne, uskonnollisuus Suomessa ja sekularisaatio
- bahá'í-yhteisön historia ja nykyinen asema Suomessa sekä bahá'í-yhteisön suhde Suomen yhteiskunnallisiin ja uskonnollisiin toimijoihin • uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa • uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa Osana moduulia opiskelija voi perehtyä bahá'í-yhteisön pyrkimyksiin osallistua yhteiskunnan toimintaan ja dialogeihin tutustumalla johonkin vapaaehtoistyöhön liittyvään projektiin tai toimintaan.

UBA5 Bahá'í-uskon suhde taiteisiin ja kulttuuriin (2 op)

Tavoitteet Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontojen vaikutukseen taiteen eri muotojen edistäjänä sekä ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- tutustuu bahá'í-uskon käsitykseen siitä, miten uskontojen opetukset ja kertomukset ovat innoittaneet syvällisiä henkisiä merkityksiä symboloivaan taiteeseen ja muihin ilmaisun muotoihin
- perehtyy bahá'í-uskon innoittamiin taiteen muotoihin sekä siihen, miten taiteen kielellä ilmaistaan bahá'í-uskon keskeisiä opetuksia ja ihanteita
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Keskeiset sisällöt

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa

- bahá'í-käsitys taiteen ja eri ilmaisun muotojen roolista syvällisten merkitysten välittäjänä sekä ihmismielen ja -sielun ylevöittäjinä ja innoittajina
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- eri uskontojen opetukset ja kertomukset taiteen, musiikin, draaman, arkkitehtuurin, kirjallisuuden ja muiden ilmaisun muotojen innoittajina • taiteen eri alojen, kuten musiikin, arkkitehtuurin, puutarhataiteen, kuvataiteen, kalligrafian, draaman, elokuvataiteen ja tanssin, rooli bahá'í-yhteisön historian eri vaiheissa ja nykyään

UBA6 Bahá'í-usko, tiede ja media (2 op)

Tavoitteet Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- perehtyy bahá'í-käsitykseen uskonnosta ja tieteestä inhimillisen tiedon toisiaan täydentävinä
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa. Keskeiset sisällöt
- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuuritutkimus ja yhteiskuntatieteet
- bahá'í-käsitys tieteiden ja uskonnon välisestä sopusoinnusta inhimillisen tiedon kahtena lähteenä sekä bahá'í-näkemykset tieteestä ja rationaalisesta ajattelusta keinoina välttää dogmaattisuutta uskonnossa • uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa, erityisesti median hyödyntäminen bahá'í-yhteisön tiedotustoiminnassa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus, erityisesti bahá'í-uskon näkyminen ja käsittely mediassa eri maissa
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki Osana moduulia voidaan toteuttaa bahá'í-uskoon liittyvä mediasisältö, mediaanalyysi tai pienimuotoinen tutkimus.

7.9.7. Buddhalainen uskonto

PAKOLLISET OPINNOT UBU1 Uskonto ilmiönä (2 op)

Tavoitteet Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen ja erityisesti buddhalaisuuden sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä sekä tuntee ajankohtaista buddhalaisuuden tutkimusta
- hahmottaa buddhalaisten suuntausten yhteisiä juuria ja eri suuntausten nykyisiä ilmenemismuotoja
- hahmottaa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä ja ilmenemismuotoja sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- ymmärtää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin suhdetta muihin uskontoihin, erityisesti buddhalaisuuteen, sekä siihen vaikuttavia tekijöitä
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä. Keskeiset sisällöt
- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely, uskonnon ja tieteen suhde, buddhalaisuuden tutkimus sekä buddhalaisuuden ja tieteiden välinen vuorovaikutus
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyaikassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- buddhalaisten suuntausten yhteiset juuret, buddhalaisuuden monimuotoisuus nykyaikana sekä eri tavat ryhmitellä buddhalaisia harjoitusmuotoja ja suuntauksia

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, keskeiset piirteet, etiikka ja elämäntapa sekä pyhät kirjat ja niiden tulkintatavat
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia buddhalaisuuteen sekä muihin uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä

UBU2 Maailmanlaajuinen buddhalaisuus (2 op)

Tavoitteet Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida buddhalaisuuden merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää buddhalaisuuteen liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee buddhalaisuuden keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- tuntee buddhalaisuuden ja muiden uskontojen, erityisesti hindulaisuuden, vuorovaikutussuhteita eri aikoina ja eri kulttuureissa
- perehtyy buddhalaisuuden erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia buddhalaisuuteen liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- buddhalaisuuden vuorovaikutussuhde muiden uskontojen, erityisesti hindulaisuuden kanssa
- buddhalaisten suuntausten (theravada, mahayana, vajrayana) synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- maallikkobuddhalaisuus sekä luostarit ja niihin liittyvä maailmasta vetäytymisen ihanne
- buddhalaisuuden sisäinen monimuotoisuus ja kansanuskon vaikutus eri kulttuureissa
- modernien buddhalaisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä
- buddhalaisuuden leviäminen länsimaihin ja sen vaikutuksia, kuten meditaation ja mindfulnessin harjoittaminen
- interbuddhalaisuus ja maailmanlaajuiset buddhalaiset organisaatiot sekä uskontodialogi
- buddhalaisuus ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia buddhalaisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT UBU3

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Tavoitteet Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin suuriin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tutustuu Itä- ja Kaakkois-Aasian synkretistisiin perinteisiin
- tutustuu buddhalaisuuden erityispiirteisiin ja suhteeseen valtioon eri puolilla Aasiaa
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

- buddhalaisuuden erityispiirteet, suhde valtioon ja erilaisiin yhteiskuntajärjestelmiin eri puolilla Aasiaa, buddhalaisuus enemmistö- ja vähemmistöuskontona
- buddhalaisuuteen liittyvien Aasian synkretististen uskontojen, kuten hoahao ja caodai, keskeisiä piirteitä
- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet

- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, buddhalaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Kiinassa sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä vaikutus kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa, buddhalaisuuden keskeiset suuntaukset ja vaikutukset Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen, erityisesti buddhalaisuuden, vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeisiä piirteitä ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

UBU4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tavoitteet Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nykySuomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida monimuotoisen Suomen historiaa ja nykypäivää suhteessa vähemmistöihin sekä perehtyy buddhalaisuuden historiaan, nykyiseen asemaan ja monimuotoisuuteen Suomessa
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisien uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- buddhalaisuuden historia, nykyinen asema ja monimuotoisuus Suomessa
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset Suomessa
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- buddhalaiset yhteisöt yhteiskunnallisina vaikuttajina Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnon tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtyä jonkin buddhalaisen yhteisön toimintaan.

UBU5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti buddhalaisuuden, opetuksia, kertomuksia ja filosofiaa sekä uskonnollisia kokemuksia
- ymmärtää buddhalaisen taiteen ja estetiikan merkityksen osana uskonnon harjoittamista
- tunnistaa buddhalaista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään buddhalaisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Keskeiset sisällöt

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys eri taidemuotojen ja arkkitehtuurin kehityksessä

- buddhalainen uskonnollinen taide ja buddhalaisuuden ilmeneminen eri taidemuodoissa
- buddhalaisten uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri, erityisesti buddhalaiset luostarit, temppelet, keskukset ja muistomerkit
- musiikin ja rituaalitanssin muotoja ja merkityksiä buddhalaisuudessa • buddhalaisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- buddhalaisen taiteen erityispiirteitä eri aikoina ja eri kulttuureissa • taide uskonnollisena ja kokemuksellisenä harjoituksena buddhalaisuudessa

Moduuli voidaan toteuttaa yhteistyössä yliopiston, korkeakoulun tai jonkin buddhalaisen yhteisön tai taideprojektin kanssa.

UBU6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä sekä tuntee ajankohtaista buddhalaisuuden tutkimusta eri tieteenaloilla
- tutustuu buddhalaisiin tutkimusperinteisiin sekä buddhalaisiin yliopistoihin ja muihin tutkimuskeskuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti eri medioissa esitettyä uskontoja, erityisesti buddhalaisuutta, käsittelevää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa. Keskeiset sisällöt
- uskonnon, erityisesti buddhalaisuuden, tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla
- tieteiden ja buddhalaisuuden välinen vuorovaikutus
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen, erityisesti buddhalaisuuden, mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten buddhalaisuuteen liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Osana moduulia voidaan toteuttaa buddhalaisuuteen liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen tutkimus.

7.9.8. Krishna-uskonto

PAKOLLISET OPINNOT UKR1

Uskonto ilmiönä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen ja erityisesti hindulaisuuden sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonottomuutta ilmiönä sekä tuntee ajankohtaista hindulaisuuden tutkimusta ja veda-tieteen perusteita
- hahmottaa ja osaa analysoida Krishna-tietoisuutta osana hindulaisuuden Vaishnava-perinnettä ja ymmärtää sen juurien ulottuvan oppiketjutradditiona hindulaisuuden alkujuurille veda-kulttuuriin
- hahmottaa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä ja ilmenemismuotoja sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- ymmärtää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin suhdetta muihin uskontoihin, erityisesti hindulaisuuteen, sekä siihen vaikuttavia tekijöitä
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä. Keskeiset sisällöt
- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde

- ajankohtainen hindulaisuuden tutkimus, veda-tiede sekä uskonnon ja tieteen suhde hindulaisesta ja Krishna-tietoisuuden näkökulmasta
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia Krishna-tietoisuuteen ja muihin uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, keskeiset piirteet, etiikka ja elämäntapa sekä pyhät kirjat ja niiden tulkintatavat • juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille
- Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden keskeisten piirteiden vertailu Lähi-idän monoteistisiin uskontoihin
- Srila Prabhupadan Kansainvälinen Krishna-tietoisuus -yhteisö ISKCON maailmanlaajuisena ilmiönä, Krishna-tietoisuus osana Brahma–Madhva–Gaudia - vaishnava-oppiketjun traditiota, veda-kulttuurin ja vaishnava-perinteen historia

UKR2 Krishna-tietoisuus ja hindulaisuus eri puolilla maailmaa (2 op) Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää hindulaisuuteen liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee hindulaisuuden keskeisiä suuntauksia ja hindulaistaustaisia liikkeitä sekä niiden syntytaustaa ja ilmenemismuotoja, pystyy vertailemaan eri suuntausten ja liikkeiden keskeisiä piirteitä
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia Krishna-tietoisuuteen ja hindulaisuuteen liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä. Keskeiset sisällöt
- Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden levinneisyys sekä asema ja vaikutus eri puolilla maailmaa
- hindulaisuuden sisäinen monimuotoisuus sekä hindulaisuuden keskeisten suuntausten ja hindulaistaustaisten liikkeiden syntytaustaa, keskeisiä piirteitä ja ilmenemismuotoja
- vaishnava-oppiketjujen sekä kuuden vedalaisen koulukunnan synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- vedalainen varna- ja ashramajärjestelmä yhteiskunnallisena ihanteena • Krishna-tietoisuuden leviäminen länsimaihin ja sen vaikutuksia länsimaiseen kulttuuriin, kuten Hare Krishna -mantrameditaation suosio • Krishna-tietoisuuden ja tieteiden välinen suhde ja vuorovaikutus
- Krishna-tietoisuus kansainvälisenä yhteisönä, hindulaisten liikkeiden kansainvälinen yhteistyö sekä uskontodialogi
- ympäristökysymykset Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden näkökulmasta sekä muita ajankohtaisia Krishna-tietoisuuteen ja hindulaisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT UKR3

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tuntee Krishna-tietoisuuden ja muiden Intiassa syntyneiden uskontojen vuorovaikutussuhteita eri aikoina
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä. Keskeiset sisällöt
- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne

- Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden vuorovaikutussuhde Intiassa syntyneiden uskontojen, erityisesti buddhalaisuuden, jainalaisuuden ja sikhiläisyyden, kanssa eri aikoina sekä Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden suhde valtioon eri puolilla Aasiaa, erityisesti Intiassa • jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

UKR4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida monimuotoisen Suomen historiaa ja nykypäivää suhteessa vähemmistöihin, perehtyy Krishna-tietoisuuden historiaan sekä nykyiseen asemaan ja toimintaan Suomessa sekä tutustuu muihin hindulaisiin liikkeisiin Suomessa
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisen uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä. Keskeiset sisällöt
- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- Krishna-tietoisuuden historia ja nykyinen asema ja toiminta Suomessa sekä muiden hindulaisten liikkeiden toiminta Suomessa
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset Suomessa
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden etniset ja kielelliset vähemmistöt
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtyä johonkin Krishna-liikkeen toimintamuotoon tai jonkin muun hindulaisen yhteisön toimintaan.

UKR5 Hindulaisuus ja Krishna-tietoisuus taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan hindulaisuuden, erityisesti Krishna-tietoisuuden, keskeisiä oppeja ja kertomuksia sekä olemassaolon peruseriaatteita ja maailmankaikkeuden rakennetta

- perehtyy vedalaiseen temppliarkkitehtuuriin sekä alttarilahmoihin osana hindulaisuutta ja Krishna-tietoisuutta
- tutustuu hindulaiseen, erityisesti Krishna-tietoisuuden, musiikkiperinteeseen, kuten tempplilauluihin, bhajansiin ja kirtanaan • tunnistaa hindulaista, erityisesti Krishna-tietoisuuteen liittyvää, symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään hindulaisia ja Krishna-tietoisuuteen liittyviä teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa. Keskeiset sisällöt
- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- hindulaisuuden, erityisesti Krishna-tietoisuuden, keskeisten oppien ja kertomusten sekä olemassaolon peruseriaatteiden ja maailmankaikkeuden rakenteen ilmeneminen taiteen eri muodoissa
- vedalainen temppliarkkitehtuuri ja sisustus sekä alttarilahmot osana hindulaisuutta ja Krishna-tietoisuutta
- hindulainen, erityisesti Krishna-tietoisuuteen liittyvä, musiikkiperinne, kuten tempplilaulut, bhajans ja kirtana
- hindulainen, erityisesti Krishna-tietoisuuteen liittyvä, symboliikka, kuten yantrat, mudrat ja rangolit
- sanskritin kielen rooli ja merkitys hindulaisessa perinteessä ja Krishnatietoisuudessa
- teatterin ja tanssin rooli ja merkitys hindulaisessa perinteessä ja Krishnatietoisuudessa
- hindulaisuuteen sekä Krishna-tietoisuuteen liittyvien teemojen ja myyttien käsittely taiteessa ja populaarikulttuurissa

Moduuli voidaan toteuttaa yhteistyössä yliopiston, korkeakoulun tai jonkin hindulaisen yhteisön tai taideprojektin kanssa.

UKR6 Krishna-tietoisuus, tiede ja media (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä sekä tuntee ajankohtaista uskonnon tutkimusta
- tuntee hindulaisuuden, erityisesti Krishna-tietoisuuden tutkimusperinteitä, yliopistoja ja muita tutkimuskeskuksia
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti eri medioissa esitettyä uskontoja käsittelevää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa. Keskeiset sisällöt
- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla
- hindulaisuuden, erityisesti Krishna-tietoisuuden tutkimusperinteitä, yliopistoja ja muita tutkimuskeskuksia
- tieteiden ja hindulaisuuden, erityisesti Krishna-tietoisuuden, välinen vuorovaikutus
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa, erityisesti Krishna-liikkeessä
- uskonnollisen, erityisesti hindulaisen, kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen, erityisesti Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden, mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Osana moduulia voidaan toteuttaa Krishna-tietoisuuteen tai hindulaisuuteen liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen tutkimus.

7.9.9. Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita ja erityisesti kaikkien oppimäärien yhteisiä opetuksen tavoitteita. Muiden uskontojen opetusta

varten opetussuunnitelman perusteet annetaan erillisillä päätöksillä. Moduulien koodit muodostetaan käyttäen koodia UX ja moduulin numeroa.

7.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestäväen elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsitteisiin. Opinnossa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuuksiin sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnossa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnossa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestäväen tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnossa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisista kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestäväen elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväen kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisista ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden kannalta.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään piirtämistä/maalaamista luovana kuvailmaisun keinona sekä ajattelun ja havainnollistamisen välineenä.
- Kehittää opiskelijan visuaalista herkkyyttä, havainnointia ja käden taitoja maalaamalla erilaisia mielikuvia ja havaintoja näkyville, kuviksi ja teksiksi.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

- tehdään kuvia tekniikoita vaihdellen ja uusia menetelmiä kehitellen.
- voidaan syventyä esimerkiksi muotokuvaan, maisemaan tai asetelmaan maalauksen aiheena, ei-esittävään taiteeseen tai katutaiteeseen.
- voidaan perehtyä klassisiin, kokeileviin tai digitaalisiin maalaamisen tekniikoihin, välineisiin ja materiaaleihin
- Väri-ilmiöiden monimuotoisuus tulee tutuksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla voidaan tutkia kuvataiteen kautta kulttuurista moninaisuutta, erilaisia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssään. Opintojaksolla voimme hyödyntää Saarijärven monipuolista taide- ja kulttuuritarjontaa, tehdä museo- ja/tai näyttelyvierailuja sekä yhteistyötä Saarijärven elokuvakerhon kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Väriä voi lähestyä monen eri tieteenalan näkökulmasta. Väriä voi tutkia fysikaalisena ilmiönä, havaintona, kulttuurisena ilmiönä tai psykologisesta näkökulmasta. Opintojaksolla kannustamme luoviin ratkaisuihin ja kokeilevaan otteeseen kuvantekemisessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tuetaan opiskelijoiden omien vahvuuksien tunnistamista kuvantekijänä. Kuvien tarkastelu ja kuvantekeminen voivat toimia välineenä oman identiteetin rakentamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla (4--10)

Arvioimme opintojaksoa sekä formatiivisesti että summatiivisesti.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä. Tuemme arvioinnilla opiskelijan hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kasvamista.

Summatiivisella arvioinnilla teemme näkyväksi osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa otamme huomioon myös yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittymisen. Työskentely- ja oppimisprosessit ovat keskeisiä arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yleissivistävä katsaus kuvataiteeseen, taidemaailmaan ja kuva-analyysiin. Pehdytään kuvantekemiseen eri välinein ja materiaalein monin tavoin. Luova ongelmanratkaisu ja taiteelliseen oppimista lähestytään tutkimalla, havainnoimalla ja oivaltamalla erilaisia ilmiöitä tai kuvia.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
- perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
- soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista
- kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä
- ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää saarijärveläisen visuaalisen kulttuurin omaleimasuutta ja sen merkityksiä.
- tutkitaan taide- ja design-muotoilun yrittäjyyttä seutukunnalla.
- tiddostaa ja kehittää omaa havaintokykyään.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys • Saarijärven elokuvakerhon kanssa laaditain lukuvuoden alussa media- ja elokuvakasvatus opinto-osuus.

- paikallinen kansanperinne rakentamisessa ja käsitöissä.
- Saarijärven keskustan arkkitehtuurin eri aikakerrostumia ja tulevaisuuden suunnittelua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ihminen ja ympäristöt, jossa kohtaamiset ovat helppoa/vaikeaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöestetiikka ja maisema-arkkitehtuuri.

Hyvinvointiosaaminen

Viihtyisän ympäristön tunnusmerkit.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla voimme hyödyntää Saarijärven kaupungin monipuolista taide- ja kulttuuritarjontaa tekemällä esimerkiksi museo- ja/tai näyttelyvierailuja tai yhteistyötä Saarijärven elokuvakerhon kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla (4-10)

Arvioimme opintojaksoa sekä formatiivisesti että summatiivisesti.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä. Tuemme arvioinnilla opiskelijan hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kasvamista.

Summatiivisella arvioinnilla teemme näkyväksi osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa otamme huomioon myös yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittymisen. Työskentely- ja oppimisprosessit ovat keskeisiä arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan lähiopintoina.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä
- laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin
- tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja

- hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää
- tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita
- tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestäväen tulevaisuuden näkökulmista.

Paikallinen lisäys

- herättää kiinnostuneisuus elokuvaklassikoihin ja eri elokuvaalajeihin.
- syventää kuvanlukutaitoa ja löytää draaman kaaren.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

- mediakasvatustuokiot Saarijärven elokuvakerhon avustuksella, esim. elokuvaviikolla.
- oppii käsittelemään digitaalista kuvan ja videon käsittelyä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taiteellinen ajattelu rikastuttaa ja luo uutta erilaisiin ympäristöihin.

Hyvinvointiosaaminen

Kuvan tekeminen ja tarkasteleminen tarjoaa opiskelijoille monenlaisia visuaalisia aistinautintoja ja esteettistä mielihyvää. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee tunteiden pohtimista, identiteetin rakentumista, ihmisenä kasvua ja hyvinvointia.

Kuva toimii yhtenä välineenä identiteetin rakentamisessa, oman elämäntarinan näkyväksi tekemisessä tai ihmissuhteiden vaalimisessa. Valokuvaa voi lähestyä myös voimauttavasta näkökulmasta

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla voidaan tukea nähdäksi tulemista sekä tasa-arvoista ja hyväksyvää vuorovaikutusta kuvattavan ja kuvaajan välillä. Valokuvaaminen ja siihen liittyvät oppimisprosessit ovat usein sosiaalista yhdessä tekemistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla voidaan tutkia kuvien kautta kulttuurista moninaisuutta, erilaisia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssään

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla (4-10)

Arvioimme opintojaksoa sekä formatiivisesti että summatiivisesti.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä. Tuemme arvioinnilla opiskelijan hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kasvamista.

Summatiivisella arvioinnilla teemme näkyväksi osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa otamme huomioon myös yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittymisen. Työskentely- ja oppimisprosessit ovat keskeisiä arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan lähiopintoina.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun
- syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- soveltaa kuvan tekemisessä nykyaikaiselle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja
- tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Paikallinen lisäys

- oppii hyödyntämään ja prosessoimaan omia kokemuksiaan taiteellisin menetelmin.
- vahvistaa oman kuvailmaisuaan.
- kartuttaa onnistumisen kokemuksia työskentelemällä sallivan ja kokeellisen kuvailmaisun keinoin.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

- hyödynnetään taiteellisessa työskentelyssä opiskelijoiden henkilökohtaisia, yhteisöllisiä ja kulttuurisia kokemuksia.
- vahvistetaan opiskelijan omaa kokeellista kuvailmaisua ja kuvien tulkintaa sekä analyysiä.
- osa työskentelystä voidaan toteuttaa osallistumalla ryhmäprosesseihin ja yhteisölliseen työskentelyyn.
- hyödynnetään Saarijärven museon näyttelyitä ja Beda, Katri ja Aune Heralan säätiön tarjoamia mahdollisuuksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Saarijärven lukiossa tuemme omien vahvuuksien tunnistamista. Kuvien tarkastelun ja kuvien tekemisen kautta vahvistamme opiskelijan identiteettiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla voimme tutkia kulttuurista monimuotoisuutta sekä kulttuuriperintöä laajasti kuvataiteen näkökulmista. Opintojaksolla voimme hyödyntää Saarijärven kaupungin monipuolista taide- ja kulttuuritarjontaa tekemällä esimerkiksi museo- ja/tai näyttelyvierailuja tai yhteistyötä Saarijärven elokuvakerhon ja muiden tahojen kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Tällä opintojaksolla tuemme tunne- ja empatiataitojen kehittymistä, mikä vahvistaa myös edistymistä vuorovaikutustaidoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla (4-10)

Arvioimme opintojaksoa sekä formatiivisesti että summatiivisesti.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä. Tuemme arvioinnilla opiskelijan hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kasvamista.

Summatiivisella arvioinnilla teemme näkyväksi osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa otamme huomioon myös yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittymisen. Työskentely- ja oppimisprosessit ovat keskeisiä arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus Opintojakso

suoritetaan lähiopetuksena.

Taideprojekti - nykyaikaisen taiteen monet muodot, 2 op (KU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan ajankohtaiseen kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin nykyaikaan ominaisin keinoin.
- Opiskelijat tutkivat oman ajan kulttuurisia ilmiöitä erilaisia ilmaisun keinoja käyttämällä ja soveltamalla.
- Opiskelija vahvistaa oman kuvailmaisuaan.
- Opiskelija ja jatko-opinnot. Tutustumista taidealojen pääsykokeisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käytetään nykyaikaan ominaista prosessinomaista työskentelyä.
- Opintojaksolla käsitellään erilaisia taidekäsityksiä ja nykyaikaisen taiteen taustalla vaikuttavia ilmiöitä.
- Opintojaksolla tarkastellaan nykyaikaisen taiteen mahdollisuuksia ja roolia yhteiskunnassa.
- Opintojaksolla tarkastellaan oman ajan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Nykyaika on usein kantaottavaa. Opintojaksolla voimme tutkia taiteen ja visuaalisen kulttuurin mahdollisuuksia vaikuttamiseen yksilön, yhteiskunnan ja globaalilla tasolla.

Hyvinvointiosaaminen

Nykytaiteen työtavat ja yhteisöllisyys antavat hyvät mahdollisuudet hyödyntää opiskelijoiden yhteistyötä ja synergiaa. Yhdessä luovien ratkaisujen tekeminen tulee hyvinvointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutkitaan nykyaikaisia suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön uudistajana. Tässä hyödynnämme Helsingin laajaa taide- ja kulttuuritarjontaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla 4-10

Arvioimme opintojaksoa sekä formatiivisesti että summatiivisesti.

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä. Tuemme arvioinnilla opiskelijan hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kasvamista.

Summatiivisella arvioinnilla teemme näkyväksi osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa otamme huomioon myös yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittymisen. Työskentely- ja oppimisprosessit ovat keskeisiä arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan lähiopetuksena.

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (KU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson oppimistavoitteet määritellään erikseen kurssin alussa tai lopussa
- Opintojakso syventää muilla kuvataiteen kursseilla opittuja tietoja ja taitoja.
- Opintojakso voidaan toteuttaa myös yhdessä muiden oppiaineiden kanssa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt määräytyvät projektikohtaisesti • Opintojakso soveltuu hyvin esimerkiksi itsenäiseen syventävään taiteelliseen työskentelyyn tai erilaisiin työpajoihin.
- Opintojaksoa voi hyödyntää koulun teema-, juhla- tai tapahtumapäivien sisällön ja visuaalisen muodon tuottamisessa. Opintojakson sisältö voi muodostua esimerkiksi esityksen, valaistuksen, lavastuksen, musiikki- tai esittelyvideon, podcastin tai performanssin suunnittelusta, tuottamisesta ja toteuttamisesta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muulla suoritettu kuvataiteen opintojakso. Laaja-alaisen oppimisen alueet määritellään projektikohtaisesti.

7.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta
- vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD1)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta
- osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kuvataiteen lukiodiplomin opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksoon sisältyy opiskelijan niin halutessa OPH:n ohjeiden mukaisesti laadittu kuvataiteen lukiodiplomitodistus. Kuvataiteen lukiodiplomin arviointi kohdistuu portfolioon, teokseen ja niiden muodostamaan kokonaisuuteen. Arvioinnissa käytetään asteikkoa 4-10. Arvioinnin suorittaa kuvataideopettajan lisäksi toinen kuvataidealan ammattilainen, joko kuvataideopettaja tai taiteilija.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen lukiodiplomitodistus on osoitus opiskelijan harrastuneisuudesta ja erityisosaamisesta kuvataiteessa. Diplomitodistuksella voi saada lisähyötyä pyrittäessä taidealan opintoihin. Se on myös oiva lisä opiskelijan omaan ansioluetteloon ja työnhakuun.

Opintojakso suoritetaan lähiopetuksena.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa
- osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto
- erilaiset toteutustavat ja osa-alueet

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa
- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Liikunnan lukiodiplomin opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksoon sisältyy opiskelijan niin halutessa OPH:n ohjeiden mukaisesti laadittu liikunnan lukiodiplomitodistus. Liikunnan lukiodiplomin arviointi kohdistuu OPH:n määrittelemiin osa-alueisiin: liikuntakykyisyys, liikuntatiedot (liikunnan tutkielma), harrastuneisuus tai erityisosaamisen näyttö, yhteistyötaidot ja portfolion itsearvioinnin muodostamaan kokonaisuuteen. Arvioinnissa käytetään asteikkoa 4-10. Arvioinnin suorittaa liikunnanopettaja sekä erityisosaamisen näytön osalta myös lajivalmentaja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: LILD4 Liikunnan lukiodiplomi

Opintojakson tyyppi: Valinnainen

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: OPH:n määrittelemät valtakunnalliset sisällöt. Liikunnan lukiodiplomitodistus on osoitus opiskelijan harrastuneisuudesta ja erityisosaamisesta liikunnassa. Diplomitodistuksella voi saada lisähyötyä pyrittäessä liikunta-alan opintoihin.

Työskentely: Osittain itsenäisesti ja osittain ohjauksessa suoritettava opintojakso.

Arviointi: Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Diplomitodistus OPH:n määrittelemien kriteerien mukaisesti numeroarvioinnilla.

Edeltävät opinnot: OPH:n määrittelemä määrä pohjakursseja.

Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1)

Opintojakson moduulit

- Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1), Valinnainen

Tavoitteet

Kotitalouden lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja ilmentää omaehtoista harrastuneisuuttaan kotitaloudessa
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat

- antaa näytön kotitalouden osaamisesta osoittamalla tutkivaa ja soveltavaa opiskelua, vuorovaikutteista toimintaa, yhteisöllistä tiedon rakentamista ja osaamisen jakamista sekä kriittistä tiedon ja työskentelyn arviointia
- osaa tuottaa kokonaisuuden, jonka sisällön valinta, tehtäväidea sekä suunnittelu- ja toteutusprosessi tukevat toisiaan.

Keskeiset sisällöt

Kotitalouden lukiodiplomi

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin
- muodostuvat lukiodiplomityöstä, esseestä sekä itsearviointia ja kotitalouden tuntemusta kuvaavasta portfolioista, jotka arvioidaan annettujen kriteerien perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiodiplomin suorittaminen sovitaan aineenopettajan ja rehtorin kanssa.

7.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaavaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvylle tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvittää erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaava vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien

tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta koulu yhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta. Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien

tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Paikallinen lisäys

- Hyödynnämme opetuksessa Saarijärven kaupungin liikuntamahdollisuuksia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan ja ohjataan oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Arviointi on formatiivista ja summatiivista.

Aktiivista osallistumista arvioidaan jatkuvan näytön periaatteella. Keskitymme arvioinnin osalta liikuntataitoihin ja -tietoihin sekä sosiaalisten taitojen arviointiin ja vuorovaikutukseen. Opintojakson aikainen, turvallisuus ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä. Liikuntatunneilla annettavalla reaaliaikaisella formatiivisella palautteella tuemme liikuntataidon oppimista.

Opintojakson arviointiperiaatteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa yhdessä.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: LI1 Oppiva liikkuja

Opintojakson tyyppi: Pakollinen

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti liikuntalajeihin ja syvennetään tietoja ja taitoja.

Työskentely: Yksin ja yhdessä ryhmän kanssa, monipuolisesti Saarijärven liikuntamahdollisuuksia hyödyntäen.

Arviointi: Jatkuva arviointi erilaisissa liikuntatehtävissä arvosanalla.

Edeltävät opinnot: -

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen
- liikkuvuus ja kehonhuolto
- ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
- yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

Paikallinen lisäys

- Hyödynnämme opetuksessa Saarijärven kaupungin liikuntamahdollisuuksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan ja ohjataan oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Arviointi on formatiivista ja summatiivista.

Aktiivista osallistumista arvioidaan jatkuvan näytön periaatteella. Keskitymme arvioinnin osalta liikuntataitoihin ja -tietoihin sekä sosiaalisten taitojen arviointiin ja vuorovaikutukseen. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä. Liikuntatunneilla annettavalla reaaliaikaisella formatiivisella palautteella tuemme liikuntataidon oppimista.

Opintojakson arviointiperiaatteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa yhdessä.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: Aktiivinen elämä

Opintojakson tyyppi: Pakollinen

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Opintojaksolla tutustutaan fyysisen kunnon arviointiin sekä monipuoliseen fyysisten ominaisuuksien kehittämiseen, ja tuetaan kasvua aktiiviseen elämäntapaan.

Työskentely: Yksin ja yhdessä ryhmän kanssa, monipuolisesti Saarijärven liikuntamahdollisuuksia hyödyntäen.

Arviointi: Jatkuva arviointi erilaisissa liikuntatehtävissä arvosanalla.

Edeltävät opinnot: LI1

LI2 suositellaan suorittamaan kahden ensimmäisen lukuvuoden aikana.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin
- harjaantuu kehon hallinnassa
- tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen
- liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen

Paikallinen lisäys

- Hyödynnämme opetuksessa Saarijärven kaupungin liikuntamahdollisuuksia sekä mahdollisuuksien mukaan myös lähialueiden liikuntapaikkoja ja -tarjontaa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan ja ohjataan oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Arviointi on formatiivista ja summatiivista.

Aktiivista osallistumista arvioidaan jatkuvan näytön periaatteella. Keskitymme arvioinnin osalta liikuntataitoihin ja -tietoihin sekä sosiaalisten taitojen arviointiin ja vuorovaikutukseen. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukevat opiskelijan myönteistä

kehitystä. Liikuntatunneilla annettavalla reaaliaikaisella formatiivisella palautteella tuemme liikuntataidon oppimista.

Opintojakson arviointiperiaatteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa yhdessä.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: LI03 Uudet mahdollisuudet

Opintojakson tyyppi: Valinnainen

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Opintojaksolla keskitytään lajikokeiluihin.

Arviointi: Jatkuva arviointi erilaisissa liikuntatehtävissä arvosanalla.

Edeltävät opinnot: -

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.

Paikallinen lisäys

- Saarijärven lukiossa opintojakson sisältönä on vanhojen tanssit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan ja ohjataan oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia.

Arviointi on formatiivista ja summatiivista.

Aktiivista osallistumista arvioidaan jatkuvan näytön periaatteella.

Opintojakson arviointiperiaatteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa yhdessä.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: LI04 Yhdessä liikkuen

Opintojakson tyyppi: Valinnainen

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Yhdessä toteutettava liikunta, vanhojenpäivän tanssit.

Arviointi: Opintojakson arviointiperiaatteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa yhdessä. Numeroarviointi.

Edeltävät opinnot: -

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi
- ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä
- osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään Saarijärven liikuntapaikkoja ja -mahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- virkistystä lisäävät liikuntamuodot
- rentoutus ja kehonhuolto

Paikallinen lisäys

- Sisältöjä suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

NumeroarvioFormatiivisella arvioinnilla tuetaan ja ohjataan oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Arviointi on formatiivista ja summatiivista.

Aktiivista osallistumista arvioidaan jatkuvan näytön periaatteella. Keskitymme arvioinnin osalta liikuntataitoihin ja -tietoihin sekä sosiaalisten taitojen arviointiin ja vuorovaikutukseen. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä. Liikuntatunneilla annettavalla reaaliaikaisella formatiivisella palautteella tuemme liikuntataidon oppimista.

Opintojakson arviointiperiaatteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa yhdessä.

Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: LI5 Virkisty liikunnasta

Opintojakson tyyppi: Valinnainen

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Opiskelija kokeilee ja löytää vireyttä ja jaksamista lisääviä ja tukevia liikuntamuotoja. Sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Työskentely: Vaihdellen erilaisia työskentelytapoja yksin ja/tai yhdessä.

Arviointi: Opintojakson arviointiperiaatteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa yhdessä. Numeroarviointi.

Edeltävät opinnot: -

Maila- ja pallopelit, 2 op (LI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Maila- ja pallopelien harjoittelu ja pelaaminen. Palloilutaitojen syventäminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys • Lajisisällöt suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa Saarijärven mahdollisuuksia hyödyntäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiperiaatteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: LI6 Maila- ja pallopelit

Opintojakson tyyppi: Valinnainen

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Palloilutaitojen vahvistaminen ja syventäminen.

Arviointi: Suoritusmerkintä

Edeltävät opinnot: -

Itsenäisesti treenaten, 2 op (LI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oman harjoitusohjelman suunnittelu ja toteutus. Säännöllisen vapaa-ajan liikunnan toteuttaminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson voi suorittaa kesälomaa lukuunottamatta milloin vain, yhden lukuvuoden aikana. Opintojakso suoritetaan vapaa-ajalla ja omakustanteisesti. Opiskelija suunnittelee harjoitusohjelman, joka sisältää 38 x 45 minuuttia vapaavalintaista liikuntaa.
- Suunnitelman hyväksyttäminen, toteuttaminen, harjoittelupäiväkirjan pitäminen, itsearviointi / pohdinta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Liikuntasuunnitelman laatiminen ja hyväksyttäminen etukäteen.
- Suunnitelman toteuttaminen.
- Suorituskuittauksilla palautettu liikuntasuunnitelma / harjoituspäiväkirja.
- Palautettu pohdinta opintojaksosta.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: LI7 Itsenäisesti treenaten

Opintojakson tyyppi: Koulukohtainen valinnainen

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Oman harjoitteluohjelman suunnittelu ja toteuttaminen.

Tavoitteena on säännöllisen vapaa-ajan liikunnan toteuttaminen.

Työskentely: Itsenäisesti suoritettava opintojakso.

Arviointi: Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Edeltävät opinnot: -

Muualla suoritettu opintojakso, 2 op (LI20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettun opintojakson mukaan

7.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyä hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestäväan kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista sekä hyvinvointiosaamista.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa

opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistetaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksimia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelevaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelevaan väitettä.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
---------------------------	---------------------------

MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.13.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa prosenttilaskennan periaatteet
- osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa
- syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan
- kertaa potenssin laskusäännöt
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset

- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikan merkitys jatko-opintojen ja elämän kannalta.

7.13.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomien tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisissa mallintamisissa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä

-
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen

•

- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita

•

ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä

- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt binomijakauma

-
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan tilastoja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastellaan tilastoja, jotka liittyvät globaaleihin ilmiöihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan tilastoja, jotka liittyvät globaaleihin ilmiöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

•

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan rahankäyttöä ja oman talouden hallintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa
- oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla
- vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä
- tutustuu kahden muuttujan funktioon
- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan avaruudellista hahmotuskykyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja
- oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja
- perehtyy logiikan käsitteisiin
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta
- käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ja arkielämän logiikan erot. Esimerkiksi sanan "tai" ero matemaattisessa ja arkikielessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Abikertaus, 1 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistautuu ylioppilaskokeeseen
- Kehittää itselleen strategian kokeeseen vastaamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeisimmät pitkän matematiikan oppisisällöt
- Tutustutaan ylioppilaskokeen rakenteeseen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkinnällä.

Sähköiset apuvälineet luonnontieteissä, perusteet, 1 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa kokonaiskäsityksen ohjelmistoista
- Opiskelija osaa käyttää vähintään yhtä ohjelmistoa matematiikan kokeen molemmissa osissa
- Opiskelija osaa käyttää kaavaeditoria

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan luonnontieteiden opiskelussa käytettäviin ohjelmistoihin
- Tutustutaan erilaisiin sähköisiin vastausmenetelmiin ja kaavaeditoriin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Sähköiset apuvälineet luonnontieteissä, jatko, 1 op (MAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjaantuu sähköisten apuvälineiden käytössä
- Opiskelija hahmottaa ohjelmistojen eroja ja osaa valita sopivan ohjelmiston tarpeen mukaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Syvennyttään luonnontieteiden opiskelussa käytettäviin ohjelmistoihin
- Syvennyttään erilaisiin sähköisiin vastausmenetelmiin ja kaavaeditoriin

Johdatus yliopistomatematiikkaan, 2 op (MAA16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu yliopistomatematiikan perusteisiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ryhmän osaamistasolle sopivia aiheita yliopistomatematiikan perusasioista, kuten esimerkiksi lineaarisen yhtälöryhmän ratkaiseminen Gaussin-Jordanin eliminointimenetelmällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Esitetövaatimus on opintojaksot MAY1, MAA2-MAA7 sekä MAA10-MAA11.

Muualla suoritettu opintojakso, 2 op (MAA20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettujen opintojaksosten mukaan.

7.13.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostamaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomi yhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta
- osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhätälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen
- ennusteet ja mallin hyvyys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaisten tilastojen tulkinta kehittää monilukutaitoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan tilastoja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastellaan tilastoja, jotka liittyvät globaaleihin ilmiöihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan tilastoja, jotka liittyvät globaaleihin ilmiöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoa laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Keskustellaan rahankäytöstä ja oman talouden hallinnasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta

- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Abikertaus, 1 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistautua ylioppilaskokeeseen
- Kehittää itselleen strategian kokeeseen vastaamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeisimmät lyhyen matematiikan oppisisällöt

- Tutustutaan ylioppilaskokeen rakenteeseen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkinnällä.

Sähköiset apuvälineet luonnontieteissä, perusteet, 1 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa kokonaiskäsitteen ohjelmistoista
- Opiskelija osaa käyttää vähintään yhtä ohjelmistoa matematiikan kokeen molemmissa osissa
- Opiskelija osaa käyttää kaavaeditoria

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan luonnontieteiden opiskelussa käytettäviin ohjelmistoihin
- Tutustutaan erilaisiin sähköisiin vastausmenetelmiin ja kaavaeditoriin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Sähköiset apuvälineet matematiikassa, jatko, 1 op (MAB12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjaantuu sähköisten apuvälineiden käytössä
- Opiskelija hahmottaa ohjelmistojen eroja ja osaa valita sopivan ohjelmiston tarpeen mukaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjaantuu sähköisten apuvälineiden käytössä
- Opiskelija hahmottaa ohjelmistojen eroja ja osaa valita sopivan ohjelmiston tarpeen mukaan

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (MAB20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

7.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuisia ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävästi elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan

musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksiinsa ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöstä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisiä ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana kehitämme hyvinvointiosaamista hahmottamalla ja sanallistamalla musiikin merkityksiä ja sen vaikutuksia ihmiseen ja hyvinvointiin. Turvallisessa ympäristössä saatavat positiiviset kokemukset musiikillisessa toiminnassa ja mahdollisuus itseilmaisuun lisäävät opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Toimiessamme vuorovaikutuksessa osana ryhmää opimme havainnoimaan toimintaa ympärillämme ja osallistumaan siihen kokonaisuutta tukien.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen ja ympäristöosaaminen näkyvät muun muassa tutustuessamme musiikkiin aineettomana hyödykkeenä ja toimiessamme turvallisen ääniympäristön puolesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikkiteknologian tarkoituksenmukainen käyttö tuo monitieteellisyyttä opiskeluun. Luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät kehittävät luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: Intro – kaikki soimaan

Opintojakson tyyppi: pakollinen

Opintojaksoon kuuluvat moduulit ja niiden laajuudet: MU1 2op

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Musiikin tekeminen soittaen, laulaen, keksien ja kuunnellen. Löytää itselleen sopivat tavat toimia musiikin parissa. Syventää ymmärrystä musiikista ja sen monimuotoisuudesta. Saada positiivisia kokemuksia musiikillisesta toiminnasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: Ymmärtää musiikin hyvinvointivaikutuksia. Kehittyä toimimaan ryhmässä. Havahtua musiikin monitieteellisyyteen. Nähdä musiikki ekologisena hyödykkeenä.

Työskentely: Musiikin tekeminen soittaen, laulaen, keksien ja kuunnellen

Arviointi: arvosana

Edeltävät opinnot: -

Kuvaus: Pakollinen musiikin opintojakso, jossa tutustutaan musiikkiin tekemällä ja syvennetään omaa musiikkisuhdetta.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa
- kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan
- analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä • heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto
- suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit
- luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteismusisointi kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista monipuolisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sisältöjen luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät kehittävät monitieteellistä ja luovaa osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Esimerkiksi tekijänoikeuksia tutkimalla ja niistä keskustelemalla perehdyimme musiikkialan eettisiin kysymyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisiin ja opiskelijoiden omiin musiikkikulttuureihin tutustumalla kehitämme globaalia ja kulttuuriosaamistamme.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisuus ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: Syke – soiva ilmaisu

Opintojakson tyyppi: pakollinen

Opintojaksoon kuuluvat moduulit ja niiden laajuudet: MU2 2op

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Musiikin tekeminen soittaen, laulaen, keksien ja kuunnellen. Syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa. Saada positiivisia kokemuksia yhteismusisoinnista ja musiikista. Perehtyminen suomalaisiin ja opiskelijoiden omiin musiikkikulttuureihin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: Kehittää vuorovaikutustaitoja yhteismusisoinnin kautta. Kehittyä monitieteellisessä ja luovassa osaamisessa monipuolisten sisältöjen kautta. Tutustua musiikin eettisiin kysymyksiin. Globaalia- ja kulttuuriosaamista opitaan musiikkikulttuureihin perehdyttäessä.

Työskentely: Musiikin tekeminen soittaen, laulaen, keksien ja kuunnellen. Musiikkikulttuureihin tutustuminen erilaisin työskentelytavoin.

Arviointi: arvosana

Edeltävät opinnot: -

Kuvaus: Pakollinen musiikin opintojakso, jossa syvennetään omaa musiikkisuhdetta musiikillisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä
- suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin
- hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa
- tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan käydään paikallisissa konserteissa, joiden ohjelma vastaa kurssin sisältöä.

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset
- musiikkikulttuurit kulttuurin osana
- monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisuus ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: Genre – globaali uteliaisuus

Opintojakson tyyppi: valinnainen

Opintojaksoon kuuluvat moduulit ja niiden laajuudet: MU3, 2 op

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Perehtyä kokemuksellisesti musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin. Hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa. Monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: Tutustutaan musiikkiin osana yhteiskunnallista maailmaa. Avartaa ymmärrystä monikulttuurillisesta maailmasta. Tutustua musiikin eettisiin kysymyksiin ohjelmiston kautta.

Työskentely: Opiskelijoiden kanssa yhteisesti sovittuihin musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin tutustuminen monipuolisin työskentelytavoin.

Arviointi: arvosana

Edeltävät opinnot: pakollinen musiikin opintojakso

Kuvaus: Valinnainen musiikin opintojakso, jolla tutustutaan musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa
- ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta

- syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista •hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijälähtöinen suunnittelu
- musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan
- musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisuus ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: Demo – luovasti yhdessä

Opintojakson tyyppi: valinnainen

Opintojaksoon kuuluvat moduulit ja niiden laajuudet: MU4, 2 op

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Kehittää luovaa osaamista musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa. Otaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: Tutustutaan musiikkiin osana yhteiskunnallista maailmaa. Avartaa ymmärrystä monikulttuurillisesta maailmasta. Tutustua musiikin eettisiin kysymyksiin ohjelmiston kautta.

Työskentely: Opintojakson työskentelytavat suunnitellaan opiskelijälähtöisesti.

Arviointi: arvosana

Edeltävät opinnot: pakollinen musiikin opintojakso

Kuvaus: Valinnainen musiikin opintojakso, jolla tutustutaan erilaisiin musiikkikulttuureihin ja tyyliin.

Paikallinen valinnainen opintojakso : Projekti, 2 op (MU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää, soveltaa ja kehittää musiikillista ajatteluaan sekä musiikillisia taitojaan ja tietoaan yhteismusisoinnin avulla.
- Opiskelija rohkaistuu itsensä ilmaisussa ja oppii kokemuksellisesti erilaisia musiikkityylejä ja –kulttuureja.

- Opiskelija harjaantuu toimimaan ryhmän jäsenenä, arvioimaan ryhmänsä työskentelyä ja antamaan palautetta sekä kehittämään omaa työskentelyään saamansa palautteen avulla.
- Opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso koostuu projektin ideoinnista, suunnittelusta ja toteutuksesta yksin tai yhdessä ryhmän jäsenenä.
- Projektin voi olla monella tavalla musiikkialaan liittyvä, esimerkiksi konsertti, tieteellinen tutkimus, äänite, monitaiteellinen työ tai tuotannollinen projekti.
- Mahdollinen vierailu paikallisissa musiikki- tai kulttuuritapahtumissa tai pieni musiikillisen tervehdyksen vieminen paikalliseen hoivalaitokseen, liikekeskukseen tms.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kehittyvät projektinhallintataidot parantavat opiskelijan itseohjautuvuutta

Vuorovaikutusosaaminen

Projektin suunnittelussa ja toteutuksessa tarvittavat vuorovaikutustaidot kehittyvät.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opittavat tulevaisuuden taidot kasvattavat opiskelijaa yhteiskunnallisena toimijana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Projektia toteuttaessaan opiskelija pohtii valintojensa eettisiä merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintopistemäärä kuvastaa opintojaksoon käytettyä työmäärää. Opintojakson aikana palautetta annetaan suhteessa opiskelijan asettamiin tavoitteisiin. Opiskelija arvioi omaa ja muiden ryhmäläisten musiikillista suoritusta ja tavoitteiden saavuttamista.

Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovimme yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson nimi: Projekti

Opintojakson tyyppi: valinnainen

Opintojaksoon kuuluvat moduulit ja niiden laajuudet: -

Keskeinen sisältö ja tavoitteet: Kehittyä projektin suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä saada laajan kokonaisuuden hallitsemiseen vaadittavia taitoja

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: Itseohjautuvuuden paraneminen, vuorovaikutustaitojen lisääntyminen, tulevaisuuden taitojen kehittyminen, eettisten ja ympäristövaikutusten pohtiminen

Työskentely: Projektin ideointi, suunnittelu ja toteutus yksin tai yhdessä ryhmän jäsenenä

Arviointi: suoritusmerkintä

Edeltävät opinnot: pakollinen musiikin opintojakso

Kuvaus: Valinnaisen projektin suunnittelu ja toteutus.

Muualla suoritettu opintojakso, 2 op (MU20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoon on mahdollista hyväksilukea muualla suoritettuja opintoja, kursseja tai vastaavia. Laajuus määräytyy suoritettujen opintojaksosien mukaan.

7.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolittoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutus- ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista** ja **vuorovaikutusosaamistaan**.

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sennikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää

eettisen ja ympäristöosaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat

- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen osallistuminen opintojakson ohjelmaan. Yksilötehtävät ja mahdolliset ryhmätehtävät. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija osallistuu ensimmäisenä opiskeluvuonna järjestettävään OP1:n metodiopintojen kokonaisuuteen, jossa opiskelija tutustuu lukio-opintoihin ja lukiomme käytänteisiin. Opintojakson suorittamiseen sisältyy myös osallistuminen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, yo-tutkinnon ja jatko-opintojen suunnitteluun sekä työelämän ja lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat. Osa kurssista toteutetaan luokkaohjauksena ja osa yksilöohjauksena.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen osallistuminen opintojakson ohjelmaan. Yksilötehtävät ja mahdolliset ryhmätehtävät mm. yo-suunnitelma ja jatko-opintosuunnitelma. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan opiskelijan toisena ja kolmantena opiskeluvuonna hajautetusti. Opintojaksoon sisältyy työelämään tutustumispäivä, koulutusesittelyjä sekä tutustumiskäyntejä oppilaitoksiin.

Työelämään tutustumispäivän tarkoitus on tutustua ensisijaisesti työtehtäviin, jotka edellyttävät korkeakouluopintoja. Opintojaksoon sisältyy luokkaohjausta ja yksilöohjausta, mutta mahdollisuuksien mukaan myös pienryhmäohjausta.

Minä ja työelämä, 2 op (OP3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hankkii kokemusta työelämästä
- Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu työelämän pelisääntöihin, omiin vahvuuksiinsa ja kehittämistarpeisiinsa työntekijänä
- Opiskelija tutustuu mahdollisesti itseään kiinnostavaan alaan työelämän näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hankkii työkokemusta vähintään 35 tuntia ja laatii itsearviointiraportin ohjaavien kysymysten avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson suorituksesta sovitaan opinto-ohjaajan kanssa etukäteen ennen kurssin aloitusta. Opinto-ohjaajalle tulee toimittaa kirjallinen työtodistus työjaksosta.

Kurkistus jatko-opintoihin, 2 op (OP4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu korkeakouluopintoihin osallistumalla korkeakoulun opintojaksolle

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisältö määräytyy korkeakoulun opintotarjonnan mukaan

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskelija tekee korkeakouluopintoja esimerkiksi osallistumalla korkeakouluteemaviikolle.

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (OPO20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Sovitaan opinto-ohjaajan ja rehtorin kanssa tapauskohtaisesti.

7.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämäntutkimustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä

hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden

saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja

- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa socialisaatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyyssuskomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- tietää perusasioita psykologisen tiedon merkityksestä työelämässä
- oivaltaa kuinka tietoa ihmisen toiminnasta voi hyödyntää elämän eri aloilla

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää sosiaalisen vuorovaikutuksen merkityksen yksilön toiminnassa
 - ymmärtää socialisaation käsitteen ja merkityksen ihmisen toiminnan taustalla
- ### **Hyvinvointiosaaminen**

-
-
-

Opiskelija

- ymmärtää ihmisen biologisten, psyykkisten ja sosiaalisten toimintojen yhdessä vaikuttavan koettuun hyvinvointiin

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää ihmisen toimintojen olevan toisaalta yksilöllisiä ja toisaalta kulttuurisidonnaisia

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- opettelee soveltamaan psykologista tietoa käytäntöön
- harjoittelee tulkitsemaan erilaisilla tavoilla esitettyä psykologista tietoa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää erilaisuuden ja yksilöllisyyden arvokkuuden ja oppii arvostamaan niitä
- osaa perusasioita psykologisen tutkimuksen eettisyyden vaatimuksista

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson suorittaminen on edellytys muiden psykologian opintojaksojen suorittamiselle. Opintojakson aikana perehdytään psykologiaan ihmisen toimintaa tutkivana ja selittävänä tieteenalana.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta
- osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun
- osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa

osaa antaa esimerkkejä sosialisointin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta

perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä

- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyykskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- kieli ja ajattelu
- toiminnanohjaus

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- henkilökohtainen identiteetti
- sosiaalinen identiteetti
- kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
- sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys

Psykologinen tutkimus

- kaksos- ja adoptiotutkimus
- pitkittäis- ja poikittaistutkimus
- esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

-
-
-
- hahmottaa kehityspsykologisen tiedon merkityksellisyyden työelämässä ja yleisesti ihmisten kohtaamisessa

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omien vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- ymmärtää empatian ja mielen teorian kaltaisten ilmiöiden merkityksen vuorovaikutustaitojen kannalta

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- saa valmiuksia tarkastella oman identiteetin muotoutumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- hahmottaa hyvinvoinnin kannalta keskeisiä kehitykseen vaikuttavia tekijöitä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- oppii arvostamaan yksilöllisyyttä ymmärtäessään kehityksen yleisiä lainalaisuuksia
- oppii arvostamaan jokaista kehitysvaihetta ainutlaatuisena mahdollisuutena

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- hallitsee kehityspsykologista teoria- ja tutkimustietoa ja osaa soveltaa sitä käytäntöön

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan ihmisen kehitystä elämänsäkaarinäkökulmasta huomioiden kehityksen yleiset lainalaisuudet sekä yksilöllinen kehitys.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn
- ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle
ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä
ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana
- osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa
- osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktiiivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen päarakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus

-
-
-
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- hallitsee tieteenalan käsitteitä niin, että se mahdollistaa vuoropuhelun aiheen käsitteitä käyttäen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- kehittää omaa itsetuntemustaan kognitiivisten toimintojen ja hermoston toiminnan osalta
- osaa ottaa huomioon omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä hyödyntäen opintojaksossa käsiteltyjä aiheita

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää ihmisen aseman älykkäänä tiedonkäsittelijänä
- ymmärtää ihmisen vastuun eettisenä toimijana

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- vahvistaa metakognitiivisia taitojaan
- oppii soveltamaan teoreettista tietoa ihmisen kognitiivisista toiminnoista ja aivotoiminnasta arkipäivän elämään
- osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen sekä eritellä sen mahdollisia vahvuuksia ja heikkouksia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitellään aivotoiminnan perusteita ja ihmisen toimintaa tiedonkäsittelyn näkökulmasta.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta

•

ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä

- osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen
- tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä
- osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia
- osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa
- syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää psyykkisen hyvinvoinnin määrittelyn olevan kulttuurisidonnaista
- osaa eritellä mikä tunteissa on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista **Vuorovaikutusosaaminen**

Opiskelija

- ymmärtää tunteiden merkityksellisyyden osana sosiaalista vuorovaikutusta

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää tunteiden ja tunnetaitojen merkityksen psyykkiselle hyvinvoinnille
- osaa soveltaa tietoa hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä käytäntöön
- tunnistaa keskeisimpiä psyykkisiä häiriötiloja, ja saa sitä kautta varmuutta hakea tarvittaessa apua
- osaa arvioida omaa hyvinvointiaan ja siihen vaikuttavia tekijöitä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää ihmisarvon riippumattomuuden mielenterveydestä
- huomioi asenteiden vaikutuksen erilaisuuden hyväksymiseen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan hyvinvointia psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta näkökulmasta sekä tunteisiin ja aggressioon liittyvää tutkimustietoa.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- hahmottaa erilaisia tapoja ymmärtää ihmisen toimintaa, kun lähtökohtana on persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista
- huomioi tutkimusmenetelmien luotettavuuden ja pätevyyden vaatimukset

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää vuorovaikutuksen taustalla vaikuttavia yksilön persoonallisuuteen ja sosiaaliseen vuorovaikutustilanteeseen liittyviä tekijöitä
- oppii tunnistamaan omaan toimintaansa vaikuttavia ryhmäilmiöitä

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää kehittyvän itsetuntemuksen edistävän omien tavoitteiden määrittelemistä
- ymmärtää ympäristön vaikuttavan yksilön persoonallisuuden kehitykseen ja itsensä toteuttamiseen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää yksilöiden välisen erilaisuuden taustatekijöitä ja osaa arvostaa yksilöllisyyttä
- osaa arvioida kriittisesti ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön kehitykseen ja toimintaan

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnallisten päätösten voivan vaikuttaa yksilöllisen persoonallisuuden ilmentämiseen
- huomioi yhteiskunnallisten arvostuksien vaikuttavan arvottavasti yksilöllisten ominaisuuksien arvostamiseen
- suuntautuu tulevaisuuteen ja pohtii kuinka hyödyntää psykologian tietoja

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan yksilöllisyyttä persoonallisuuden sekä siihen liittyvien älykkyyden ja lahjakkuuden näkökulmista. Opintojaksossa esitellään myös yksilön ja ryhmän toimintaan vaikuttavia sosiaalipsykologisia ilmiöitä.

Tutkimuskurssi, 2 op (PS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan psykologisen tutkimuksen periaatteet

- tutustutaan käytännössä psykologisen tutkimuksen luotettavuuteen, pätevyYTEEN ja eettisyyteen vaikuttaviin tekijöihin
- harjoitellaan psykologisen tutkimuksen tekemistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- psykologisen tutkimuksen tutkimusotteet ja tiedonkeruutavat
- psykologisen tutkimuksen luotettavuus, pätevyys ja eettisyys
- tutkimussuunnitelman laatiminen ja tutkimusraportin kirjoittaminen
- oman tutkimuksen toteuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- hahmottaa miten tieteellinen tutkimus voi vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- harjoittelee vuorovaikutustaitoja koehenkilöiden kohtaamisessa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- oppii arvioimaan omaa toimintaansa tutkimusta tehdessään
- harjoittelee ratkaisemaan tutkimuksen tekemiseen liittyviä haasteita
- oppii arvioimaan erilaisia tiedon lähteitä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- oppii arvioimaan tutkimuksen eettisyyteen vaikuttavia tekijöitä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi. Opintojakson aikana kerrataan psykologisen tutkimuksen perusperiaatteet, suunnitellaan tutkimus ja toteutetaan se.

Rohkeasti omana itsenä ryhmässä toimien, 2 op (PS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- saadaan tukea itsetuntemukselle ja välineitä toisten toiminnan ymmärtämiseen
- pohditaan ja opitaan tunnistamaan elämänkulkuun liittyviä haasteita ja haastavia elämäntilanteita
- saadaan välineitä oman psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin lisäämiseen
- hyödynnetään muilla psykologian kursseilla saatuja tietoja pyrkien soveltamaan niitä käytäntöön

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- minäkäsitys, identiteetti persoonallisuus
- ihmisen elämäнкаari ja siihen liittyviä haasteita ja kehitystehtäviä
- tunteiden tunnistaminen ja tunteiden säätely
- sosiaaliset taidot ja psyykkisen itsesäätelyn hallintakeinot psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä
- ryhmässä toimiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- kehittää omaa itsetuntemustaan
- rohkaistuu sosiaaliseen vuorovaikutukseen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- harjoittelee vuorovaikutustaitoja
- soveltaa opittua käytäntöön
- tarkastelee ryhmän muotoutumista ja kehittymistä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suositellaan suoritettavaksi 1. vuosikurssin jälkeen, eikä sitä voi suorittaa itsenäisesti. Opintojakso koostuu erilaisista käytännön harjoituksista ja teoriaosioista, joiden tarkoituksena on vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja rohkaista vuorovaikutukseen muiden ryhmän jäsenten kanssa.

Abikertaus, 1 op (PS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijalle muodostuu kokonaisnäkemys opintojaksoissa käsitellyistä teemoista ja asioista
- opiskelija valmistautuu vastaamaan erityyppisiin tehtäviin
- opiskelija vahvistaa aiemmissa opintokokonaisuuksissa oppimiensa asiasisältöjen osaamista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- aiemmin opiskeltujen opintojaksojen keskeisten sisältöjen kertaaminen
- erilaisiin tehtävätyyppeihin tutustuminen
- reaalikokeen rakenteeseen ja vastaamisen periaatteisiin tutustuminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikurssilla kerrataan opintojaksojen keskeisiä asiasisältöjä ja tutustutaan psykologian reaalikokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (PS20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

7.17. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykyinä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykenä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden

ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti

- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävä kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluita. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveysvoimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveysvoimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveysvoimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveystottumusten ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Paikallinen lisäys • Tavoitteet määräytyvät voimassa olevan opetus suunnitelman perusteiden mukaan (ks. alla).

- Opiskelija pystyy kuvailemaan ja jäsentämään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- Opiskelija osaa selittää erilaisten terveystekijöiden ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- Opiskelija tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveystekijämalli, muutosvaihemalli
- terveystekijöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyden sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta
- seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet
- mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan
- opiskeluhuvinvointi

Paikallinen lisäys

- Sisällöt määräytyvät voimassa olevan opetus suunnitelman perusteiden mukaan (ks. alla). •
Terveyden kokonaisvaltaisuus: 1) Terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit, 2) Terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit, 3) Terveystekijöitä
- Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet: 1) Terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta, 2) Seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet, 3) Mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan, 4) Opiskeluhuvinvointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvionnin perusteet määräytyvät voimassa olevan opetus suunnitelman oppiainetta koskevien arviointiperusteiden mukaan.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveystietämiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveystietämisen muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveystietämisen merkitystä ihmisten terveystietämiseen ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisuudelle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Paikallinen lisäys • Tavoitteet määräytyvät voimassa olevan opetus suunnitelman perusteiden mukaan

(ks. alla)

- Opiskelija tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveystietämiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- Opiskelija osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- Opiskelija osaa kuvata terveystietämisen muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveystietämisen merkitystä ihmisten terveystietämiseen ja terveydelle
- Opiskelija osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisuudelle
- Opiskelija osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveystietämisen muotoja ja vaikutuskeinoja, terveystietämisen merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Paikallinen lisäys

- Sisällöt määräytyvät voimassa olevan opetussuunnitelman perusteiden mukaan (ks. alla) •
Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta: 1) Tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi, 2) Terveystieteen merkityksen ja luotettavuuden arviointi
- Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus: 1) Rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen, 2) Kestävä kehitys ja terveys, 3) Ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy, 4) Työhyvinvointi
- Mielihyvä ja riippuvuus: 1) Riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit, 2) Keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvionnin perusteet määräytyvät voimassa olevan opetussuunnitelman oppiainetta koskevien arviointiperusteiden mukaan.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveystalouden ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautiin riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautiin näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Paikallinen lisäys • Tavoitteet määräytyvät voimassa olevan opetussuunnitelman perusteiden mukaan (ks. alla)

- Opiskelija osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveystalouden ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- Opiskelija pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautiin riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautiin näkökulmasta
- Opiskelija osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- Opiskelija osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveystietoa ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveystaiteita ja mahdollisuuksia

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi

- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

- Sisällöt määräytyvät voimassa olevan opetussuunnitelman perusteiden keskeisten sisältöjen mukaan (ks. alla)
- Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina: 1) Terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja, 2) Keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä, 3) Tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia
- Sairaudet ja hoito: 1) Epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit, 2) Sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen, 3) itsehoito ja omahoito
- Eettiset kysymykset: 1) Eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit, 2) Keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geenitekniikka, eutanasia, 3) Terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi, 4) Terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvionnin perusteet määräytyvät voimassa olevan opetussuunnitelman oppiainetta koskevien arviointiperusteiden mukaan.

Abikertaus, 1 op (TE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan aikaisempien opintojaksojen sisältöä opiskelijoiden toiveet huomioiden
- Käydään läpi ylioppilaskokeen rakennetta, tehtävätyyppejä sekä hyvän vastauksen piirteitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksojen TE1, TE2 ja TE3 asiasisältö opiskelijoiden toiveet huomioiden
- Ylioppilaskokeen rakenne

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä.

Muulla suoritettu opintontjakso, 2 op (TE20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi tapahtuu suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksosta on sovittava opettajan ja rehtorin kanssa pääsääntöisesti etukäteen. Opintojakson laajuus voi vaihdella tapauskohtaisesti.

7.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kielyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitkelyyn, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksikysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa. Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen

mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myönteellisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestävämmät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä • osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Ruotsin kieli arjessani ja opiskelutaidot, 4 op (Rub11-12)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Ruotsin kieli arjessani

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija on opintojaksolla aktiivinen toimija erilaisissa yksilö-, pari- ja ryhmäharjoituksissa ja harjoittelee oman osaamisensa arviointia kielitaidon eri osa-alueilla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija laatii opintojaksolla oman kieliprofiilinsa, johon hän kirjaa vahvuuksiaan ja joka siten vahvistaa hänen identiteettiään ruotsin kielen opiskelijana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoa ei suositella tehtäväksi itsenäisesti.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia. Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija tutustuu omaan kieli-identiteettiinsä ja omiin vahvuuksiinsa ruotsin kielen opiskelijana. Opintojaksolla opiskelija laatii kieliprofiilin, joka päivittyy lukion ruotsin kielen opintojen edetessä.

Opiskelija käyttää ruotsin kieltä aktiivisesti vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden kanssa. Teemoina opintojaksolla on oma itse, ihmissuhteet ja lähiympäristö sekä yksilön ja yhteisön hyvinvointi.

Pohjoismainen kulttuuri ja mediat, 2 op (Rub13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä
- tuntee ruotsinkielisiä medioita
- osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa
- pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
- ruotsinkieliset mediat
- opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija on opintojaksolla aktiivinen toimija erilaisissa yksilö-, pari- ja ryhmäharjoituksissa ja harjoittelee oman osaamisensa arviointia kielitaidon eri osa-alueilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu suomenruotsalaisiin, ruotsalaisiin ja pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin eri medioita ja lähteitä käyttäen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää eri lähteitä kriittisesti ja kehittää omia oppimistaitojaan ruotsin kielisten lähteiden käytössä ja uutisten ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä. Opintojaksolla tutustutaan ajankohtaisiin ilmiöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia. Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija tutustuu suomenruotsalaisiin, ruotsalaisiin ja pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin. Opintojaksolla opiskelija seuraa ajankohtaisia asioita ruotsin kielisistä medioista, katsoo uutisia ja pystyy tiivistämään uutislähetysten pääkohdat. Opiskelija käyttää ruotsin kielisiä lähteitä lähdekriittisesti ja monipuolisesti opintojakson aikana.

Ympäristömme, 2 op (Rub14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia
- harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu
- pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- kulttuurinen moninaisuus
- erilaiset elinympäristöt
- ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija on opintojaksolla aktiivinen toimija erilaisissa yksilö-, pari- ja ryhmäharjoituksissa ja harjoittelee oman osaamisensa arviointia kielitaidon eri osa-alueilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija tarkastelee kulttuurien moninaisuutta sekä erilaisia elin ympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia. Opintojaksolla opiskelija harjoittelee mielipiteen ilmaisemista sekä tutustuu erilaisiin ajankohtaisiin aiheisiin nuoren näkökulmasta.

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan kulttuurien moninaisuutta sekä erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia kestävän kehityksen näkökulmasta sekä oman toiminnan vaikutusta ympäröivään yhteiskuntaan ja koko maailmaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia. Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsittelemme erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia kestävän kehityksen näkökulmasta. opintojaksolla harjoittelemme erilaisten tekstien tuottamista sekä mielipiteen ilmaisua.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (Rub15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen
- pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
- tulevaisuuden suunnitelmat
- vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään
- itsenäistyvän nuoren elämänhallinta
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- erilaisten hakemusten laatiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija on opintojaksolla aktiivinen toimija erilaisissa yksilö-, pari- ja ryhmäharjoituksissa ja harjoittelee oman osaamisensa arviointia kielitaidon eri osa-alueilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu opiskeluun, ammatteihin ja työelämään omasta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Opiskelija ymmärtää oman osaamisensa käyttämisen mahdollisuudet omaksi ja yhteiskunnan hyväksi.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija näkee omat vahvuutensa ja mahdollisuutensa suhteessa opiskeluun, ammatteihin ja työelämään. Opiskelija pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen. Opiskelija vahvistaa myös omaa identiteettiään näistä näkökulmista ruotsin kielessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia. Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla aiheina ovat opiskelu, ammatit ja työelämä. Opiskelija pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset vuorovaikutustilanteet ja tekstit näihin aiheisiin liittyen ovat opintojaksolla keskiössä. Opiskelija päivittää ja täydentää kieliprofiliaan tulevaisuuden tarpeita varten.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (Rub16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vankentaa puhumisen sujuvuutta
- tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen
- tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- puhumisen eri piirteet
- aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija on opintojaksolla aktiivinen toimija erilaisissa yksilö-, pari- ja ryhmäharjoituksissa ja harjoittelee oman osaamisensa arviointia kielitaidon eri osa-alueilla. Opiskelija tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta. Opiskelija vahvistaa kieli-identiteettiään ruotsin kielen puhujana.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vankentaa puhumisen sujuvuutta ja tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen sekä ymmärtää näiden taitojen vaikutuksen omaksi ja yhteiskunnan hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojaksolla on suullisen kielitaidon koe, josta opiskelija saa erillisen todistuksen.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija käyttää ruotsin kieltä monissa erilaissa suullisen viestinnän tilanteissa ja harjoittelee erilaisten puhumisen piirteiden tunnistamista. Opiskelija harjoittelee valmistelua vaativan suullisen esityksen tekemistä. Opintojaksolla opiskelija päivittää kieliprofiliaan suullisen kielitaitonsa osalta. Opintojaksolla opiskelija tekee suullisen kielitaidon kokeen.

Kestävä elämäntapa, 2 op (Rub17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä
- tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta
- eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija on opintojaksolla aktiivinen toimija erilaisissa yksilö-, pari- ja ryhmäharjoituksissa ja harjoittelee oman osaamisensa arviointia kielitaidon eri osa-alueilla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu kestävään kehitykseen ja elämäntapaan erityisesti opiskelijan näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä ja tutustuu sanavapauteen sekä eettisyyteen ja vastuullisuuteen sosiaalisen median käytössä .

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia. Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille ja laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä. Aihepiirejä opintojaksolla ovat mm. kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta sekä eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus.

Abikertaus, 1 op (Rub18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan kielioppirakenteita mahdollisimman laajasti
- harjoitellaan kuullun- ja luetunymmärtämistä sekä erilaisten tekstien tuottamista
- saada hyvät valmiudet ruotsin yo-kokeesta selviytymiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kielioppi
- erilaisia tekstejä eri aihepiireistä
- kuunteluita ruotsin kielen eri varianteilla
- eri tekstilajit ja niiden tuottaminen kirjallisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa ruotsin kielen taitojaan ja siten omaa kieli-identiteettiään. Opiskelijalla on mahdollisuus päivittää ja täydentää kieliprofiiliaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan ruotsin kieltä mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti erilaisilla eri aihepiirejä käsittelevillä tehtävillä tähdäten yo-kirjoituksiin.

Muualla suoritettu opintojakso, 2 op (Rub120)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson laajuus määräytyy suoritettun opintojakson mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijalle voidaan hyväksilukea opintoihin hänen muualla suorittamansa ruotsin kieleen ja kulttuuriin liittyvä opintojakso, kuitenkin opettajan ja rehtorin harkinnan ja suoritettun kurssin sisältöjen perusteella.

7.19. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

Hyvinvointi 1, 2 op (TOHY1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu siihen, mitä hyvinvointi on ja sen merkitykseen hänelle henkilökohtaisesti ja yhteisön jäsenenä
- opiskelija oppii tunnistamaan itselleen parhaat opiskelutaidot ja käyttämään niitä
- opiskelija ymmärtää ajan hallinnan merkityksen ja haasteet omassa opiskelussaan
- opiskelija oppii tunnistamaan niitä stressitekijöitä, jotka kuormittavat hänen hyvinvointiaan sekä niitä tekijöitä, jotka tukevat hänen jaksamistaan
- opiskelija osaa soveltaa erilaisia rentoutusharjoitteita arjessa ja toteuttaa itselleen sopivia liikuntamuotoja
- opiskelija oppii hyödyntämään terveellisiä ja helppoja välipalaohjeita oman hyvinvointinsa tueksi

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Mitä hyvinvointi on?
- opiskelutaidot
- ajan hallinta: totuttelu lukioyrytmiin
- yhteisöllisyys
- oma jaksaminen: hygge, fredagsmys

- stressi: stressiteoria, stressin oireita ja niiden tunnistaminen, kysely
- rentoutus/liikunta: mindfulness-harjoitteita, rentoutusharjoitus, liikuntatuokio
- ruokavalion vaikutus hyvinvointiin: tausta + valmistus (smoothiet)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija

- ymmärtää oman toiminnan merkityksen omalle ja muiden hyvinvoinnille
- huomioi hyvinvointialan olevan myös mahdollinen tuleva ammattiala

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- tulee nähdyksi ja kuulluksi omana itsenään
- ymmärtää hyvinvoinnin merkityksen sosiaalisissa suhteissa ja yhteisön jäsenenä

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää hyvinvoinnin koostuvan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista
- oppii vahvistamaan ja tukemaan omaa hyvinvointiosaamistaan
- tunnistaa omaa hyvinvointiaan haastavia asioita
- ymmärtää oman toiminnan merkityksen oman hyvinvoinnin ylläpitämisessä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- opiskelija osaa hahmottaa oman hyvinvointi-identiteettinsä muuttuvassa maailmassa
- opiskelija näkee erilaisten hyvinvointiin vaikuttavien valintojen taustalla olevan erilaisia kulttuurisia tekijöitä ja osaa arvostaa niitä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija

- osaa arvioida omien hyvinvointivalintojensa merkitystä ympäristön kannalta ja tarpeen vaatiessa muuttaa niitä kestävämpään suuntaan

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- oppii arvioimaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta
- ymmärtää mahdollisuutensa toteuttaa hyvinvointiosaamistaan erilaisin tavoin
- ymmärtää yksilön valintojen vaikuttavan yhteisön hyvinvointiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvinvoinnin opintokokonaisuus koostuu kolmesta erillisestä opintokokonaisuudesta. Suosittelemme opintojaksojen suorittamista lukion aikana siten, että jokaisella vuosikurssilla suoritetaan yksi opintojakso.

HY 1 -opintojakso: hyvinvointi kostuu fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. Opiskelija ymmärtää hyvinvoinnin merkityksen elämässään ja oppii keinoja vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa.

Hyvinvointi 2, 2 op (TOHY2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii suunnittelemaan ajankäyttöään
- opiskelija oppii huomioimaan oppimiseen vaikuttavia yksilöllisiä tekijöitä
- opiskelija tarkkailee omaa nukkumistaan ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- opiskelija oppii toteuttamaan käytännössä terveellisen ruokavalion periaatteita
- opiskelija mittaa eri tavoin stressitasoaan
- opiskelija osaa soveltaa erilaisia rentoutusharjoitteita arjessa ja toteuttaa itselleen sopivia liikuntamuotoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ajanhallinta (kirjoitukset, opiskelu ja työssäkäynti)
- temperamentti ja oppiminen
- nukkumisen vaikutus hyvinvointiin
- ruokavalion vaikutus hyvinvointiin
- stressi: stressin mittaaminen
- rentoutus/liikunta, mindfulness-harjoitteita, rentoutusharjoituksia, liikuntatuokio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuuden ja yksilöllisyyden
- vahvistaa hyvinvointiosaamistaan
- harjoittelee soveltamaan hyvinvointiosaamista

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- harjoittelee hyvinvoinnin tutkimista

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää hyvinvoinnin osatekijöiden merkityksellisyyden sekä omalle että laajemmin koko yhteisön hyvinvoinnille
- ymmärtää hyvinvoinnin kulttuurisidonnaisuuden

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

HY 2 -opintojakso: opiskelijat tutustuvat hyvinvoinnin mittaamisen tapoihin ja harjoittelevat soveltamaan hyvinvointiosaamistaan omassa arjessaan.

Hyvinvointi 3, 2 op (TOHY3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija ymmärtää ylioppilaskirjoitusten merkityksen jatko-opinnoille sekä osaa kiinnittää huomiota hyvinvointiin vaikuttaviin tekijöihin haasteellisissa elämäntilanteissa
- opiskelija ymmärtää mistä resilienssissä on kyse ja osaa soveltaa tietoa psyykkisestä vahvuudesta omassa elämässään
- opiskelija oppii arvioimaan tutkimusmenetelmien luotettavuutta
- toteutetaan hyvinvointitutkimus tai suunnitellaan ja toteutetaan hyvinvointitapahtuma
- opiskelija osaa soveltaa erilaisia rentoutusharjoitteita arjessa ja toteuttaa itselleen sopivia liikuntamuotoja
- opiskelija oppii toteuttamaan käytännössä terveellisen ruokavalion periaatteita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokonaisuuksien hallinta (ylioppilaskirjoitukset, jatko-opinnot)
- resilienssi ja opiskelijan psyykkiset vahvuudet
- hyvinvointimittareiden luotettavuus
- stressin mittaaminen, kvantitatiivinen lähestymistapa TAI
- hyvinvointitapahtuman suunnittelu ja toteutus
- terveellisen ruoan valmistaminen
- rentoutus/liikunta: mindfulness-harjoitteita, rentoutusharjoituksia, liikuntatuokio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- oppii arvioimaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta
- harjoittelee soveltamaan tietojaan hyvinvoinnista käytännössä

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija

- toimii yhteistyössä suunnitellessaan ja toteuttaessaan opintojakson tehtäviä

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- vahvistaa ja soveltaa hyvinvointiosaamistaan
- voi kokea tulevansa nähdyksi ja kuulluksi omana itsenään

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- ymmärtää yksilön valintojen vaikuttavan yhteisön hyvinvointiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintokokonaisuus arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

HY 3 -opintojakso: opiskelija pääsee syventämään oppimaansa käytännössä. Opintojaksolla opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat joko hyvinvointitutkimuksen tai -tapahtuman.

European Green Deal, 2 op (TOEG4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kuvaukset tehdään myöhemmin. Opintokokonaisuus on työstettävänä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvaukset tehdään myöhemmin. Opintokokonaisuus on työstettävänä.
- Tutustutaan erilaisiin ratkaisuihin joilla torjutaan ilmastonmuutosta ja ympäristön pilaantumista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan eurooppalaiseen kehitysohjelmaan ja pyritään luomaan yhteyksiä eurooppalaisiin toisen asteen opiskelijoihin aihepiirin ympärillä.

Ilmastonmuutos ja ympäristön pilaantuminen ovat perustavanlaatuisen uhka Euroopalle ja koko maailmalle. EU tarvitsee uuden kasvustrategian, jonka avulla siitä tulee moderni, resurssitehokas ja kilpailukykyinen talous, jossa

- vuoteen 2050 mennessä ei enää aiheuteta kasvihuonekaasujen nettopäästöjä
- talouskasvu on erotettu resurssien käytöstä
- ei jätetä ketään ihmistä eikä mitään aluetta jälkeen muista.

[Euroopan vihreän kehityksen ohjelma](#) vie **EU:ta kohti kestävästä taloutta**. Tähän päästään, kun ilmasto- ja ympäristöhaasteet käännetään kaikissa toimintapolitiikoissa mahdollisuuksiksi ja pidetään huolta siitä, että muutos toteutetaan kaikkien kannalta oikeudenmukaisesti eikä kukaan syrjäydy.

Eurooppalainen kulttuuri, 2 op (TOEK5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kuvaukset tehdään myöhemmin. Opintokokonaisuus on työstettävänä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvaukset tehdään myöhemmin. Opintokokonaisuus on työstettävänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvaukset tehdään myöhemmin. Opintokokonaisuus on työstettävänä.

Euroscola, 2 op (TOES6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kuvaukset tehdään myöhemmin. Opintokokonaisuus on työstettävänä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvaukset tehdään myöhemmin. Opintokokonaisuus on työstettävänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvaukset tehdään myöhemmin. Opintokokonaisuus on työstettävänä.

7.20. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkimisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltäviä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraisissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukioopiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät

opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen.

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1(A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkiksi äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraisissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvien osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasosteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.20.1. Espanjan alkeet (ESP)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Opintojakso on vielä työstettävänä. Täydennys toimitetaan myöhemmin.

Opintojaksot

Espanjan ensiaskleet, 2 op (ESP1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa.
- opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.
- opiskelija tutustuu espanjan kielen perusteisiin sekä kohdekieleen liittyviin eri kulttuureihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan espanjan kielen perusteisiin
- luodaan katsaus espanjankielisiin maihin ja niiden kulttuureihin
- harjoitellaan tavallisimpia kohteliaisuuksia ja tervehdyksiä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Koulukohtaisena opintojaksona arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Espanjan ensiaskleet kurssilla aloitetaan opiskelu kielen perusteista ja edetään ryhmälle sopivaa tahtia. Tutustumme kielen opiskelun ohessa myös espanjankielisten maiden kulttuureihin erilaisten toiminnallisten harjoitteiden sekä miniprojektien avulla. Tässä on kieli, jota puhuu 463 miljoonaa ihmistä maailmassa ja jonka kulttuurillinen arku on ehtymätön. Lähdetään yhdessä avaamaan sitä. ¡Vamos juntos!

Opiskelija voi halutessaan suorittaa tästä oppiaineesta koko B3 oppimäärän esim. verkkokursseina toisessa oppilaitoksessa. Saarijärven lukiossa tarjotaan espanjan ensiaskleet ja espanjan jatkoaskleet, jotka vastaavat laajuudeltaan espanjan B3-oppimäärän kahta ensimmäistä opintojaksoa.

TEKSTI TYÖN ALLA!

Espanjan jatkoaskleet, 2 op (ESP2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.
- laajennetaan kulttuurista ja espanjan kielisiin maihin liittyvää ymmärrystä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua espanjaksi
- espanjan kielen käyttö sosiaalisissa arjen tilanteissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Koulukohtaisena opintojaksona arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Espanjan jatkoaskeleet kurssilla jatketaan espanjan kielen opiskelua siitä, mihin ensiaskeleet opintojaksolla jäätin. Tutustumme lisäksi myös espanjankielisten maiden kulttuureihin mm. erilaisten miniprojektien avulla. Luvassa on siis ryhmän toiveiden ja mahdollisuuksien mukaan leipomista, vierailijoita, toiminnallisia harjoituksia sekä kaikkea muuta inspiroivaa espanjan kielen opiskeluun liittyen. Uno, dos - ¡Viva el español!

Opiskelija voi halutessaan suorittaa tästä oppiaineesta koko B3 oppimäärän esim. verkkokursseina toisessa oppilaitoksessa. Saarijärven lukiossa tarjotaan espanjan ensiaskeleet ja espanjan jatkoaskeleet, jotka vastaavat laajuudeltaan espanjan B3-oppimäärän kahta ensimmäistä opintojaksoa.

TEKSTI TYÖN ALLA!

7.20.2. Vieraat kielet, englantia, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Englanti globaalina kielenä ja kielitaitoni, 4 op (Ena1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen

Englanti globaalina kielenä

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänneiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyyli erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Englannin kieli ja kulttuuri, 2 op (Ena3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä
- vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (Ena4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus

- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (Ena5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (Ena6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (Ena7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Suullisen kielitaidon arvioitavat tehtävät vaihtelevat opintojaksoittain. Suullisen kielitaidon arviointi voidaan toteuttaa opettajan arviointina ja/tai itse- ja vertaisarviointina.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (Ena8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä

- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- puhumisen eri piirteet
- englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin • dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi kurssista. Erillinen numeroarviointi kurssikokeesta.
- Kurssista saa todistuksen suullisesta kielitaidosta.
- Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Englannin abikurssi, 1 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan mahdollisimman monipuolisesti englannin yo-kirjoituksiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan englannin tärkeimmät kielioppirakenteet
- Harjoitellaan kirjoitelmien kirjoittamista
- Laajennetaan sanavarastoa mm. tekstinymmärtämisen avulla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on suoritus (S) tai hylätty (H) merkinnällä.

Kansainvälinen projekti, 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan S-merkinnällä suoritetuksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

Muulla suoritettut opinnot, 2 op (ENA20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan S-merkinnällä suoritetuksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

7.20.3. Ranska (RAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 1, 2 op (RAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 2, 2 op (RAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 3, 2 op (RAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet

- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 4, 2 op (RAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 5, 2 op (RAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Muulla suoritettut opinnot, 2 op (RAB220)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arivoidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettun opintojakson mukaan.

7.20.4. Ranska (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen

näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Muulla suoritettut opinnot, 2 op (RAB320)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettujen opintojakson mukaan.

7.20.5. Saksa (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Kerrataan jo opittua ja vahvistetaan perussanastoa ja -rakenteita. Myös oma osaamisesta saksan kielessä ja kulttuurissa vahvistuu ja syvenee.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä on peruskoulussa yläasteella kaksi vuotta opiskellun vieraan kielen ensimmäinen kurssi lukiossa. Kurssin aikana kerrataan jo opiskellut perusrakenteet ja perussanastoa, joita myös laajennetaan.

Perustaso 1, 2 op (SAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Tässä kurssissa on tavoitteena vahvistaa viestintää saksan kielellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit

- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Paikallinen lisäys

- Opitaan kertomaan Suomesta saksaksi ja perehdytään enemmän saksan kielen asemaan maailmanlaajuisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opit lisää saksan kielen ja kulttuurin merkityksestä maailmassa ja sen levinneisyydestä. Harjoittelet myös kertomaan suomalaisesta kulttuurista saksaksi ulkomaalaiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opit kertomaan omasta kulttuuristasi saksaksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoittelet viestimään sekä verbaalisesti, että nonverbaalisesti tilanteeseen sopivalla tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä on ns. kulttuuriviestintäkurssi, jolla puhutaan paljon, harjoitellaan viestintää suullisesti ja kirjallisesti. Kieliopin rakenteet lisääntyvät ja jo opittuja vahvistetaan erilaisten harjoitteiden avulla.

Perustaso 2, 2 op (SAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opimme mm. uusia verbirakenteita ja pystymme niiden avulla ilmaisemaan asioita tarkemmin ja laajemmin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys

- eri elämänvaiheet

Paikallinen lisäys

- Aiheina elintavat ja ihmisen elämänkaari, erilaiset arvot ja asenteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 3, 2 op (SAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Kurssin jälkeen opiskelija tietää enemmän saksan kielisestä kulttuurista ja myös tutustunut siihen omakohtaisesti jollain tapaa.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Paikallinen lisäys

- Tutustumme monipuolisesti saksan kieliseen kulttuuriin erilaisin oppimismetodein.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 4, 2 op (SAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Paikallinen lisäys

- Tutustumme mahdollisuuksiin opiskella saksan kielisissä maissa ja työpaikkahakemuksiin ja niiden tekemiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 5, 2 op (SAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Paikallinen lisäys

- Käsittelemme laajemmin koko maailmaa koskevia asioita ja ajankohtaisia uutisia ja eri medioita saksaksi. Harjoittelemmme myös ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Saksan abikertaus, 1 op (SAB27)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys • Kerrataan saksan kielen keskeisiä rakenteita ja laajennetaan sanastollista kompetenssia. Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään erityyppisiä kuullun- ja luetunymmärtämistä ja kielioppia harjoitettavia tehtäviä, sekä tutustutaan aiempiin ylioppilaskokeisiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä.

Valinnainen kieliharjoittelu saksan kielisessä maassa., 1 op (SAB28)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu paikan päällä saksalaiseen kulttuuriin ja pääsee käyttämään kielitaitoaan monipuolisesti. Hänen käsityksensä kielestä ja sanastosta laajenee ja syvenee.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin suorittamisesta sovitaan etukäteen opettajan kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokainen kurssin suorittava opiskelija sopii tarkemmin opettajan kanssa vaadittavista dokumentoinneista ja tehtävistä.

Muulla suoritettu opintojakso, 1 op (SAB220)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijalle voidaan hyväksilukea opintoihin hänen muualla suorittamansa saksan kieleen ja kulttuuriin liittyvä opintojakso, kuitenkin opettajan ja rehtorin harkinnan perusteella.

7.20.6. Saksa (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Olet tehnyt erinomaisen valinnan! Pian pystyt kommunikoimaan yli 100 miljoonan saksaa äidinkielenään puhuvan ihmisen kanssa! Uuden kielen opettelu laajentaa aina maailmankuvaa ja tulet tutustumaan moniin uusiin asioihin saksan kurssien aikana.

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Olet päässyt jo hyvään vauhtiin uuden kielen opiskelussa! Tässä kurssissa sanavarastosi karttuu ja opit keskustelemaan jo paremmin tutuista arkipäivään liittyvistä asioista. Nyt kannattaa panostaa hyviin opiskelutapoihin ja miettiä omia vahvuuksia, miten oppii parhaiten!

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Kerrataan jo opittua ja vahvistetaan perussanastoa ja -rakenteita. Myös oma osaamisesti saksan kielessä ja kulttuurissa vahvistuu ja syvenee.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä kurssissa kerrataan jo opiskellut perusrakenteet ja harjoitetaan perussanastoa. Osaamisesi syvenee ja pääset harjoittelemaan myös uusia asioita!

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Tässä kurssissa on tavoitteena vahvistaa viestintää saksan kielellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta

Paikallinen lisäys

-
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua
Opitaan kertomaan Suomesta saksaksi ja perehdytään enemmän saksan kielen asemaan maailmanlaajuisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opit lisää saksan kielen ja kulttuurin merkityksestä maailmassa ja sen levinneisyydestä. Harjoittelet myös kertomaan suomalaisesta kulttuurista saksaksi ulkomaalaiselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoittelet viestimään sekä verbaalisesti, että nonverbaalisesti tilanteeseen sopivalla tavalla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opit kertomaan omasta kulttuuristasi saksaksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä on ns. kulttuuriviestintäkurssi, jolla puhutaan paljon, harjoitellaan viestintää suullisesti ja kirjallisesti. Kieliopin rakenteet lisääntyvät ja jo opittuja vahvistetaan erilaisten harjoitteiden avulla.

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opimme mm. uusia verbirakenteita ja pystymme niiden avulla ilmaisemaan asioita tarkemmin ja laajemmin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

Paikallinen lisäys

- - hyvinvointi ja terveys
 - eri elämänvaiheet
- Aiheina elintavat ja ihmisen elämäntapa, erilaiset arvot ja asenteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Kurssin jälkeen opiskelija tietää enemmän saksan kielisestä kulttuurista ja myös tutustunut siihen omakohtaisesti jollain tapaa.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Paikallinen lisäys

- Tutustumme monipuolisesti saksan kieliseen kulttuuriin erilaisin oppimismetodein.

Paikallinen lisäys

•

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Paikallinen lisäys

- Tutustumme mahdollisuuksiin opiskella saksan kielisissä maissa ja työpaikkahakemuksiin ja niiden tekemiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Paikallinen lisäys

- Käsittelemme laajemmin koko maailmaa koskevia asioita ja ajankohtaisia uutisia ja eri medioita saksaksi. Harjoittelemmme myös ylioppilaskokeen tehtävyytyyppejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Saksan abikertaus, 1 op (SAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys • Kerrataan saksan kielen keskeisiä rakenteita ja laajennetaan sanastollista kompetenssia. Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään erityyppisiä kuullun- ja luetunymmärtämistä ja kielioppia harjoittavia tehtäviä, sekä tutustutaan aiempiin ylioppilaskokeisiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Valinnainen kieliharjoittelu saksan kielisessä maassa, 1 op (SAB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu paikan päällä saksalaiseen kulttuuriin ja pääsee käyttämään kielitaitoaan monipuolisesti. Hänen käsityksensä kielestä ja sanastosta laajenee ja syvenee.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokainen kurssin suorittava opiskelija sopii tarkemmin opettajan kanssa vaadittavista dokumentoinneista ja tehtävistä.

Muulla suoritettu opintojakso, 1 op (SAB320)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijalle voidaan hyväksilukea opintoihin hänen muualla suorittamansa saksan kieleen ja kulttuuriin liittyvä opintojakso, kuitenkin opettajan ja rehtorin harkinnan perusteella.

7.20.7. Venäjä (VEB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustaso 1, 2 op (VEB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Tässä kurssissa on tavoitteena vahvistaa viestintää venäjän kielellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Paikallinen lisäys

- Opitaan kertomaan Suomesta ja perehdytään enemmän venäjän kieliseen kulttuuriin ja arjen tapoihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 2, 2 op (VEB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Kerrataan jo opittua ja vahvistetaan perussanastoa ja -rakenteita. Myös oma osaamisesta venäjän kielessä ja kulttuurissa vahvistuu ja syvenee.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä on peruskoulussa yläasteella kaksi vuotta opiskellun vieraan kielen ensimmäinen kurssi lukiossa. Kurssin aikana kerrataan jo opiskellut perusrakenteet ja perussanastoa, joita myös laajennetaan.

Perustaso 3, 2 op (VEB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 4, 2 op (VEB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Perustaso 5, 2 op (VEB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys Numeroarviointi.

Abikertaus, 1 op (VEB27)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys • Kerrataan venäjän kielen keskeisiä rakenteita ja laajennetaan sanastollista kompetenssia. Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään erityyppisiä kuullun- ja luetunymmärtämistä ja kielioppia harjoittavia tehtäviä, sekä tutustutaan aiempiin ylioppilaskokeisiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valinnainen kieliharjoittelu venäjän kielisessä maassa., 1 op (VEB28)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu paikan päällä venäläiseen kulttuuriin ja pääsee käyttämään kielitaitoaan monipuolisesti. Hänen käsityksensä kielestä ja sanastosta laajenee ja syvenee.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin suorittamisesta sovitaan etukäteen opettajan kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokainen kurssin suorittava opiskelija sopii tarkemmin opettajan kanssa vaadittavista dokumentoinneista ja tehtävistä.

Muulla suoritettu opintojakso, 1 op (VEB220)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijalle voidaan hyväksilukea opintoihin hänen muulla suorittamansa venäjän kieleen ja kulttuuriin liittyvä opintojakso, kuitenkin opettajan ja rehtorin harkinnan perusteella.

7.20.8. Venäjä (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiinomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Perustaso 1, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Perustaso 2, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Perustaso 3, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Perustaso 4, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Perustaso 5, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Abikertaus, 1 op (VEB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys • Kerrataan venäjän kielen keskeisiä rakenteita ja laajennetaan sanastollista kompetenssia. Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään erityyppisiä kuullun- ja luetunymmärtämistä ja kielioppia harjoittavia tehtäviä, sekä tutustutaan aiempiin ylioppilaskokeisiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Valinnainen kieliharjoittelu venäjän kielisessä maassa., 1 op (VEB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu paikan päällä venäläiseen kulttuuriin ja pääsee käyttämään kielitaitoaan monipuolisesti. Hänen käsityksensä kielestä ja sanastosta laajenee ja syvenee.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin suorittamisesta sovitaan etukäteen opettajan kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokainen kurssin suorittava opiskelija sopii tarkemmin opettajan kanssa vaadittavista dokumentoinneista ja tehtävistä.

Muulla suoritettu opintojakso, 1 op (VEB320)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijalle voidaan hyväksilukea opintoihin hänen muualla suorittamansa venäjän kieleen ja kulttuuriin liittyvä opintojakso, kuitenkin opettajan ja rehtorin harkinnan perusteella.

7.21. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasaarvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakoulu yhteistyötä.

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväns tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestäväns kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsenyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta

- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimisyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskuntaopin opetuksessa painotetaan monipuolisia tiedontuottamis- ja julkaisemistapoja sekä harjoitellaan asiaperusteista argumentointia. Ensimmäisellä opintojaksolla yksi painotusalueista on yhteiskunnallisen argumentaation ja keskusteluntaitojen kehittäminen monipuolisten tuotosten kuten mielipidekirjoitusten, verkkokeskusteluiden ja esseevastausten avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee oman identiteetin rakentamista ja tekee näkyväksi identiteettien moninaisuuden suomalaisessa yhteiskunnassa. Lisäksi oppiaine ohjaa pohtimaan yksilön ja yhteiskunnan vastuuta sekä roolia hyvän elämän kannalta sekä tarkastelemaan yhteiskunnan järjestämisen ja yksilön hyvinvoinnin välistä yhteyttä. Opintojaksossa nämä aihepiirit nousevat esille esim. käsiteltäessä suomalaisen yhteiskunnan moninaisuutta, hyvinvointiyhteiskunnan toimintaa, yhteisvastuuta, erilaisia hyvinvointivaltiomalleja sekä erilaisia vaikuttamisen muotoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskuntaopin opetuksen lähtökohtana on tutkitun tiedon arvostaminen ja ymmärtäminen, minkä pohjalta pystyy muodostamaan perusteltuja tulkintoja ja päätelmiä. Yhteiskuntaopin ensimmäisellä opintojaksolla keskitytään monipuolisten tieteenalalle tyypillisten tekstitaitojen harjoitteluun.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Läpileikkaava teema oppiaineessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa hahmottamaan erilaisia vaikuttamisen keinoja kestävän yhteiskunnan rakentamiseksi sekä ymmärtämään omaa rooliaan vaikuttajana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla globalisaation vaikutuksia yhteiskunnalle käsitellään niin kansallisella kuin myös globaalilla tasolla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset

- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouselämä

- kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouselämän toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla yhtenä keskeisenä aihepiirinä käsitellään oman talouden ymmärtämisen kannalta keskeisiä asioita, kuten säästämistä, sijoittamista ja verotusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla on keskeistä ymmärtää taloustieteellistä käsitteistöä ja kieltä, tämä auttaa opiskelijaa osallistumaan sekä tulkitsemaan yhteiskunnallista keskustelua myös taloustieteen näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen Lämpöenergia

teema oppiaineessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Talouskasvun käsittelyn yhteydessä opintojaksolla nostetaan esille myös talouskasvun mahdollisuuksia ja rajoja, talouden ympäristövaikutuksia, kiertotaloutta sekä esimerkiksi degrowth-ajattelua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla taloudellisen globalisaation tarkastelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan globaaleja keskinäisriippuvaisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä
- ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista
- tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet
- osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa

- tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin
- osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet
- oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö
- oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä
- oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- sopimus- ja vahingonkorvausoikeus
- perhe- ja jäämistöoikeus
- varallisuus oikeus
- tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus
- työoikeus
- asumiseen liittyvä sopimusoikeus
- hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa
- prosessi- ja rikosoikeus
- ympäristöoikeus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Abikertaus, 1 op (YH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijalle muodostuu kokonaiskuva opintojaksojen keskeisistä asiasisällöistä yhteiskuntaopin ylioppilaskoetta varten
- opiskelija ymmärtää yhteiskuntaopin tekstitaitojen merkityksen ylioppilaskokeessa ja harjaantuu niiden käytössä
- opiskelija laatii itselleen lukusuunnitelman ylioppilaskokeeseen valmistautumista varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yhteiskuntaopin opintojaksojen keskeisten sisältöjen kertaaminen
- ylioppilaskokeen tehtävätyyppisiin tutustumisen
- reaalikokeen vastaamistekniikan harjoittelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan aiempien opintojaksojen keskeisiä sisältöjä sekä tutustutaan yhteiskuntaopin ylioppilaskokeeseen.

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (YH20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoon on mahdollista hyväksilukea muualla suoritettuja opintoja, kursseja tai vastaavia. Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

7.22. Tietotekniikka (TVT)

Oppiaineen tehtävä

Tietotekniikan opetus syventää opiskelijan käsitystä tietoyhteiskunnasta ja niistä keskeisistä tietoteknisistä valmiuksista mitä tietoyhteiskunnassa toimiminen edellyttää, niin opinnoissa, työelämässä kuin myös arjessa.

Tietotekniikan opetuksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus tutustua laajemmin tietotekniikan perustaitoihin ja valmentaa heitä kohti sähköisiä ylioppilaskirjoituksia sekä opiskeluun korkeakouluissa.

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää yleisimpiä oppimista tukevia ohjelmia
- hallitsee sähköisen ylioppilaskoejärjestelmän ohjelmistojen käytön
- osaa toimia koulun sähköisissä ympäristöissä
- ymmärtää tietotekniikan merkityksen oman arjen sekä yhteiskunnan osalta

Osaamisen arviointi

Opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Tietotekniikan opintojaksoilla opiskelija ymmärtää tietotekniikan merkityksen omassa arjessaan ja antaa keinoja tehostaa esim. omaa opiskeluaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksojen aikana opiskelijat tutustuvat myös erityyppisiin sähköisiin viestimiin ja saavat lisää kokemusta niiden käytöstä työskentelyn välineenä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tietotekniikan opintojaksojen myötä opiskelijalle syntyy käsitys siitä, millaisia tietoteknisiä taitoja eri oppiaineissa ja tieteenaloilla tarvitaan. Lisäksi ohjelmoinnin opiskelu haastaa opiskelijaa luovaan ajatteluun.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tietoyhteiskunnassa tietotekniset taidot ovat välttämättömyys lähes kaikilla elämän osa-alueilla. Kehittämällä opiskelijan taitoja, tietotekniikan oppiaine valmistaa heitä myös kohti aktiivista yhteiskunnallista toimijuutta.

Opintojaksot

Tietotekniikan perustyökalut lukiolaiselle, 2 op (TVT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää opittuja taitoja ja kehittää valmiuksia entistä tehokkaampaan tietotekniikan hyödyntämiseen osana oppimista.
- kehittää valmiuksia sähköisen ylioppilaskoejärjestelmän ohjelmistojen käyttöön
- tutustua tietotekniikan hyödyntämiseen ilmaisun apuvälineenä
- ymmärtää tietotekniikan tehokkaan käytön merkitys kuormitusta vähentävänä tekijänä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tietokoneen tehokäyttö
- työväline- ja opetusohjelmiin tutustuminen
- abitti-järjestelmän sovellukset
- tietoliikenne ja tietoturva
- tietokone ilmaisun apuvälineenä: kuvan, äänen ja videon käsittely

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskitytään tietoteknisten perustaitojen kehittämiseen, keskeisenä tavoitteena on pyrkiä tehostamaan tietotekniikan työskentelytaitoja ja näin vähentämään sähköisten tehtävien tuottamaa kuormitusta opiskelijalle. Lisäksi kurssilla keskitytään harjoittamaan sähköisissä ylioppilaskirjoituksissa vaadittavia taitoja.

Ohjelmoinnin perusteet, 2 op (TVT2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehtyä ohjelmoinnin perusteisiin käyttäen jotain yleisistä ohjelmointikieliä (esim. C#, Java tai Javascript)
- ymmärtää ohjelmoinnin keskeiset periaatteet, kuten tulostaminen, muuttujat, ehtolausekkeet, toistorakenteet sekä tietorakenteet.
- tutustua peliohjelmointiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valitun ohjelmointikielen rakenteet
- Pienimuotoisten ohjelmoinnin luominen
- Dokumentoinnin periaatteet
- Peliohjelmointiin tutustuminen esim. Unity-pelimoottoria hyödyntäen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ohjelmoinnin perusteisiin sekä myös peliohjelmointiin.

7.23. E-urheilu (E-U)

Oppiaineen tehtävä

Opintojaksojen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden e-urheilulajien harjoittelua.

Tavoitteet

Opintojaksojen tavoitteena on mahdollistaa tavoitteellisen harjoittelun ja opiskelun yhdistäminen. Opintojaksoilla käsitellään lajitaitoharjoittelun lisäksi myös mm. fysiikkaharjoittelua e-urheilun näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

E-urheilu 1, 2 op (EU1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys • Opintojakson tavoitteet määräytyvät kunkin opintojakson osallistujien mukaan. Tarkentuvat opintojakson alussa.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

E-urheilu on suosittu harrastus ja yhä useammalla harrastus on edennyt niin pitkälle, että siitä on tullut ammatti. E-urheiluopintojaksojen pääpaino on lajiharjoittelulla, mutta lajiharjoittelun tueksi opintojaksoilla käsitellään e-urheilua esimerkiksi fyysisen ja psyykkisen valmennuksen näkökulmista. Pidetään lajiharjoittelu mielekkäänä ja tehdään siitä tavoitteellista.

E-urheilu 2, 2 op (EU2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys • Opintojakson tavoitteet määräytyvät kunkin opintojakson osallistujien mukaan. Tarkentuvat opintojakson alussa.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

E-urheilu on suosittu harrastus ja yhä useammalla harrastus on edennyt niin pitkälle, että siitä on tullut ammatti. E-urheiluopintojaksojen pääpaino on lajiharjoittelulla, mutta lajiharjoittelun tueksi opintojaksoilla käsitellään e-urheilua esimerkiksi fyysisen ja psyykkisen valmennuksen näkökulmista. Pidetään lajiharjoittelu mielekkäänä ja tehdään siitä tavoitteellista.

E-urheilu 3, 2 op (EU3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys • Opintojakson tavoitteet määräytyvät kunkin opintojakson osallistujien mukaan. Tarkentuvat opintojakson alussa.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

E-urheilu on suosittu harrastus ja yhä useammalla harrastus on edennyt niin pitkälle, että siitä on tullut ammatti. E-urheiluopintojaksojen pääpaino on lajiharjoittelulla, mutta lajiharjoittelun tueksi opintojaksoilla käsitellään e-urheilua esimerkiksi fyysisen ja psyykkisen valmennuksen näkökulmista. Pidetään lajiharjoittelu mielekkäänä ja tehdään siitä tavoitteellista.

E-urheilu 4, 2 op (EU4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys • Opintojakson tavoitteet määräytyvät kunkin opintojakson osallistujien mukaan. Tarkentuvat opintojakson alussa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

E-urheilu on suosittu harrastus ja yhä useammalla harrastus on edennyt niin pitkälle, että siitä on tullut ammatti. E-urheiluopintojaksojen pääpaino on lajiharjoittelulla, mutta lajiharjoittelun tueksi opintojaksoilla käsitellään e-urheilua esimerkiksi fyysisen ja psyykkisen valmennuksen näkökulmista. Pidetään lajiharjoittelu mielekkäänä ja tehdään siitä tavoitteellista.

7.24. Liikuntalinja (LIL)

Oppiaineen tehtävä

Liikuntalinjalla kilpa- tai näytösurheilua tavoitteellisesti harjoitteleva opiskelija voi itsenäisesti suorittaa oman lajinsa fyysisiä ja lajikohtaisia harjoituksia oman valmentajansa kirjallisen harjoitussuunnitelman mukaan. Lukio tarjoaa mahdollisuuksien mukaan puitteet: suorituspaikat, testien ym. suoritteiden vastaanoton ja mahdolliset muut tukitoimenpiteet. Harjoittelu tapahtuu valmentajan suunnitteleman ohjelman mukaisesti opiskelijan vapaa-ajalla. Opintojakso on itsenäisesti suoritettava.

Liikuntalinjalle haetaan erillisellä hakukaavakkeella. Haku tapahtuu lukion opiskelijaksi hyväksymisen jälkeen.

Tavoitteet

Liikuntalinjan tavoitteena on mahdollistaa opiskelijan ja tavoitteellisen harjoittelun yhdistäminen. Opiskelija voi suorittaa yhden opintojakson lukukaudessa, lukio-opintojen aikana yhteensä enintään kuusi (6) opintojaksoa.

Osaamisen arviointi

Valmentajan suunnitteleman harjoitusohjelman toimittaminen opettajalle, harjoitusohjelman mukaisten harjoitusten toteuttaminen, harjoittelupäiväkirjan pitäminen ja palauttaminen sekä lukukausittain tehtävä pohdinta harjoituskaudesta. Harjoittelun on oltava säännöllistä ja tavoitteellista.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksot

Liikuntalinja 1, 2 op (LIL1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentajan laatiman harjoitusohjelman toteuttaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoituskauden mukainen sisältö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Liikuntalinja 2, 2 op (LIL2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentajan laatiman harjoitusohjelman toteuttaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoituskauden mukainen sisältö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Liikuntalinja 3, 2 op (LIL3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentajan laatiman harjoitusohjelman toteuttaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoituskauden mukainen sisältö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Liikuntalinja 4, 2 op (LIL4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentajan laatiman harjoitusohjelman toteuttaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoituskauden mukainen sisältö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Liikuntalinja 5, 2 op (LIL5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentajan laatiman harjoitusohjelman toteuttaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoituskauden mukainen sisältö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Liikuntalinja 6, 2 op (LIL6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentajan laatiman harjoitusohjelman toteuttaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoituskauden mukainen sisältö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.25. Kotitalous (KOL)

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opiskelussa keskeistä on arjen hallintataidot. Opetuksessa ruuanvalmistuksen ohessa opetellaan kuluttamista, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä kodin puhtaanapitoon liittyviä asioita. Opinnot valmistavat opiskelijoita itsenäiseen asumiseen ja omien arjen hallintaan liittyvien taitojen vahvistamiseen.

Lukio-opetuksessa kotitalous on jatkumoa perusopetuksessa tapahtuneeseen opiskeluun. Opiskelu on luonteeltaan erilaista mitä ammattilinoilla tapahtuva opetus, sillä lukion kotitalousopetuksessa tähdätään opiskelijoiden henkilökohtaisten taitojen kehittämiseen niin, että opituista taidoista olisi apua opiskelijan jokapäiväisessä elämässä.

Tavoitteet

Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan tietoja ja taitoja käytännön tekemisen ohella. Taito- ja taideaineena kotitalous mahdollistaa oppimisen ja kokeilun, teorian soveltamisen käytäntöön.

Osaamisen arviointi

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksot

Makumatka maailman ympäri, ruokaa meillä ja muualla., 2 op

(KOL1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kurssin aikana opiskelija tutustuu laajasti eri maiden ruokakulttuureihin ajankohtaisia ruokatrendejä unohtamatta.
- kurssilla perehdytään paikallisiin raaka-aineisiin ja tuottajiin soveltaen raaka-aineita "Saarijärveltä maailmalle".
- opitaan ymmärtämään ruokatrendien vaikutus kuluttamiseen ja ostokäyttäytymiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kurssin aikana opitaan valmistamaan ruokaa eri menetelmin, maustamaan, kattamaan sekä tekemään yhteistyötä muiden opiskelijoiden kanssa.
- kurssin aikana opitaan hankkimaan tietoa ja soveltamaan sitä käytäntöön.
- opitaan tekemään eri maiden ruokaa.
- opitaan ymmärtämään raaka-aineiden ja mausteiden alkuperää ja matkaa muualta meille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

Opintojakson tavoitteena on tutustua eri maiden ruokakulttuureihin. Opintojaksolla kerrataan ruuanvalmistuksen perusasioita soveltaen niitä kansainväliseen keittiöön. Perehdymme myös saarijärveläisiin tuottajiin ja pyrimme hyödyntämään raaka-aineita lähituottajilta. Jakson aikana otetaan huomioon opiskelijoiden toiveita ja kiinnostuksen kohteita. Kurssin aikana katetaan kauniisti, suunnitellaan aterioita, valmistetaan eri maiden ruokia ja leivonnaisia sekä pohditaan ruuan eettisyyttä, ruuan alkuperää ja ilmastovaikutuksia. Pohdimme myös eri ruokatrendejä ja sitä, kuinka paljon trendit ohjaavat meidän syömistä. Mikä valta ruualla on maailmassa?

Opiskelijan elämää, 2 op (KOL2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opintojakson tavoitteena on kartuttaa oppilaan osaamista liittyen itsenäiseen pärjäämiseen asunnon hankinnasta hyvään ja monipuoliseen opiskelijaruokaan.
- tavoitteena on oppia tekemään monipuolista ja ravitsevaa ruokaa opiskelijabudjettia unohtamatta.
- opintojaksolla tehdään yhteistyötä muiden kanssa ja pohditaan asumiseen liittyviä asioita kodinhoidon näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- asunnon hankinta, kodin ylläpito, rahankäyttö, säästäminen ja monipuolinen opiskelijaruoka.
- yhteistyö, asuminen kommuunissa, yksin tai kaverin kanssa.
- kuluttaminen, valmisruoka/itse tehty.

•

ravitsemus, ruuan merkitys hyvinvoinnille ja jaksamiselle.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

Opiskelijan elämää opintojaksolla perehdytään kokonaisvaltaisesti opiskelijan elämään. Tarkoituksena on saada mahdollisimman hyvä käsitys siitä, mitä itsenäinen asuminen ja omillaan pärjääminen vaatii. Kurssin aikana opiskelija perehtyy asunnon hankintaan, talouden ylläpitoon, kodin puhtaanapitoon ja pyykinhuoltoon sekä hyvään ateriasuunnitteluun. Joka opintokerralla toteutamme ja suunnittelemme edullisia, monipuolisia ja ravitsevia ruokia ja välipaloja. Opettelemme maustamaan ja tekemään ruuat alusta alkaen itse. Kurssin kruunaa leikkimielinen kokkisota/mysteriboksi tyylinen kisailu, jossa testataan oppilaiden kykyä saada tietyistä raaka-aineista aikaan jotain tuttua tai luomaan ehkä jotain uuttakin.

Muulla suoritettu opintojakso, 2 op (KOL20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän määrittelemät tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän määrittelemät sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajuus määräytyy suoritettuna opintojakson mukaan.

7.26. Aktiivinen lukiolainen (ALU)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelija voi osoittaa aktiivisuutensa erilaisissa koulun ulkopuolisissa ja sisäisissä toiminnoissa.

Tavoitteet

Aktiivinen lukiolainen opintokokonaisuuden tavoitteita ovat

- aktiivisen elämäntavan omaksuminen
- vapaaehtoistoimintaan kannustaminen
- yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen kannustaminen

Osaamisen arviointi

Hyväksiluettavasta toiminnasta pitää opiskelijan esittää kirjallinen selvitys, josta käy selville toiminnan sisältö ja kesto. Arviointi suorituserkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Aktiivinen vaikuttaja, 2 op (ALUAV)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osallistuu aktiivisesti yhteisön toimintaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pyrkii vaikuttamaan johonkin yhteisön ongelmaan.
- Opiskelija pyrkii lisäämään toiminnallaan yhteisöllisyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suorituserkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aktiivinen vaikuttaja -opintokokonaisuudessa opiskelija voi saada opintopisteitä monenlaisesta yhteiskunnallisesta toiminnasta kuten esimerkiksi nuorisovaltuustossa tai Suomen lukiolaisten liitossa toimimisesta. Myös muunlainen yhteisöllinen toiminta voi täyttää opintojakson vaatimukset. Rehtori päättää opintosuorituksen hyväksymisestä esitettyjen todistusten perusteella.

Ensiapukurssi 1, 1 op (ALUEA1)

Tavoitteet

-

Paikallinen lisäys

Koulutuksen järjestäjän asettamat tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän määrittelemät sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Ensiapukurssi 2, 1 op (ALUEA2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän asettamat tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän määrittelemät sisällöt

Harrastusryhmien ohjaaminen, 2 op (ALUHO)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän asettamat tavoitteet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän määrittelemät sisällöt.
- Opintokokonaisuus koostuu sekä ohjaajaksi kouluttautumisesta että ryhmän ohjaamisesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Harrastusryhmänohjaaja -opintokokonaisuudessa opiskelija voi saada opintopisteitä monenlaisien ryhmien ohjaajaksi kouluttautumisesta ja toiminnan ohjaamisesta kuten esimerkiksi liikunta- tai teatteriryhmien ohjaajana toimimisesta. Rehtori päättää opintosuorituksen hyväksymisestä esitettyjen todistusten perusteella.

Hygieniapassi, 1 op (ALUHY)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän asettamat tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän määrittelemät sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Aktiivinen opiskelijakuntalainen, 2 op (ALUOP)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Aktiivinen opiskelijakuntalainen opintokokonaisuudessa opiskelija osallistuu aktiivisesti lukion tutorointiin tai lukion opiskelijakunnan hallituksen toimintaan.
- Opiskelija oppii kuinka yhteisössä toimitaan, vaikutetaan päätöksen tekoon ja parannetaan yhteisön toimintaa.
- Opiskelija harjoittelee mahdollisuuksien mukaan erilaisten tapahtumien ja tempausten järjestämistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osallistuu aktiivisesti lukion ja opiskelijakunnan toimintaan

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Osallistumalla aktiivisesti tutoreiden ja/tai opiskelijakunnan hallituksen toimintaan saat arvokasta kokemusta yhteisten asioiden hoitamisesta ja toimimisesta osana yhteisöä.

Palokuntatoiminta, 2 op (ALUPA)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Koulutuksen järjestäjän asettamat tavoitteet

Keskeiset sisällöt

•
Paikallinen lisäys

Koulutuksen järjestäjän asettamat sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Palokuntatoiminnan opintokokonaisuudessa opiskelija voi saada opintopisteitä vapaapalokuntatoiminnasta. Rehtori päättää opintosuorituksen hyväksymisestä esitettyjen todistusten perusteella.

Muu aktiivinen toiminta, 2 op (ALU20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osoittaa toiminnassa tavoitteellista aktiivisuutta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt määräytyvät tapauskohtaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opinnoista on sovittava rehtorin kanssa erikseen.

7.27. Yrittäjyyskasvatus (YRKA)

Oppiaineen tehtävä

Yrittäjyyskasvatus tarjoaa opiskelijalle katsauksen yrittäjyyteen ja yrittäjämäiseen asenteeseen ja tekemiseen. Yrittäjyys on sosiaalista vuorovaikutusta koulussa sekä muissa verkostoissa, jonka keskiössä opiskelija on omine erityispiirteineen. Hän rakentaa omaa unelmatulevaisuuttaan ja hankkii yrittäjämäisesti osaamista sen toteuttamiseen.

Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on kasvaa hyvään ja eettisesti vastuulliseen elämään sekä edistää kestävästä kehityksestä luomista niin yksilön, yhteisön kuin yhteiskunnankin näkökulmista katsottuna. Yrittäjyyskasvatus antaa opiskelijalle perustan yrittäjämäisille valmiuksille, elinikäiselle oppimiselle ja työelämävalmiuksille. Yrittäjyyskasvatuksen opintojaksoilla opiskelija osallistuu oman osaamisensa markkinointiin, projektiosaamiseen ja aitoihin yrittäjyyskokeiluihin.

Globaali kansalaisuus on sopeutumisen taitoa jatkuvaan muutokseen, jota työelämässä ja yrittäjyydessä ilmenee. Globaalikansalaiseksi kasvava opiskelija oppii löytämään paikkansa ja tehtävänsä maailmassa.

Yrittäjyyskasvatuksen opintojaksoja YRKA01 ja YRKA03 ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on hyvän ja merkityksellisen elämän edistäminen yhteiskunnassa. Sen myötä ihmisten hyvinvointi ja yhteiskunnan elinvoimaisuus kasvavat.

Yrittäjyyskasvatuksella pyritään yrittäjyyteen liittyvien myönteisten asenteiden lisäämiseen, yrittäjämäisen toiminnan vahvistamiseen, yrittäjyyteen liittyvien tietojen, taitojen ja valmiuksien kehittämiseen sekä oman osaamisen tunnistamiseen sekä uuden yrittäjyyden aikaansaamiseen.

Osaamisen arviointi

Yrittäjyyskasvatuksen opintojaksoilla opiskelijat saavat omasta edistymisestään palautetta vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden, opettajan sekä mahdollisten muiden yhteistyökumppaneiden kautta. Osaamista arvioidaan kurssikohtaisilla kriteereillä.

Opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija löytää omia vahvuuksiaan sekä omaksuu yrittäjämäisen asenteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee toimimaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja muiden tahojen edustajien kanssa sekä verkostoituu mahdollisuuksien mukaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii näkemään yrittäjyyden laaja-alaisena eri aloja halkovana toimintana.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija näkee yrittäjyyden ja sen merkityksen paikallisena ja valtakunnallisena asiana. Opiskelija ymmärtää yrittäjyyden edistävän hyvää ja merkityksellistä elämää yhteiskunnassa. Yrittäjyyskasvatuksella vahvistetaan myös alueen elinvoimaisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää kestävästä kehityksen mukaisten valintojen merkityksen yrittäjyyskasvatuksessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Työelämä, yrittäjyys ja muuttuva maailma, 2 op (YRKA1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- - Opiskelija tutustuu työelämään ja yrittäjyyteen sekä niissä vaadittaviin tietoihin ja taitoihin ja harjoittelee niitä erilaisissa tehtävissä ja projekteissa
 - Opiskelija tunnistaa omia taitojaan ja vahvuuksiaan sekä ymmärtää niiden merkityksen työelämän ja yrittäjyyden kannalta
- Opiskelija ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden yhteiskunnallisen ja globaalin merkityksen
- Opiskelija näkee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen paikkakunnan elinvoimaisuuden kannalta
 - Opiskelija näkee mahdollisuuksia työnteolle ja yrittäjyydelle myös paikkariippumattomasti
 - Opiskelija tutustuu joihinkin markkinoinnin tapoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ja laatii työnhakuun liittyviä asiakirjoja (työhakemus ja ansioluettelo)
- Opiskelija pääsee mahdollisuuksien mukaan tutustumaan työelämän edustajiin ja yrittäjiin • Opiskelija laatii suunnitelman yrittäjäystoiminnalle
- Opiskelija tutustuu työelämään ja yrittäjyyteen sekä niissä vaadittaviin tietoihin ja taitoihin ja harjoittelee niitä erilaisissa tehtävissä ja projekteissa • Opiskelija tutustuu joihinkin markkinoinnin tapoihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen paikallisella tasolla, koko yhteiskunnassa ja myös globaalisti.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija toimii yhteistyössä toisten opiskelijoiden sekä mahdollisesti työelämän edustajien kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija lisää omaa hyvinvointiaan ja vahvistaa itsetuntoaan kartuttamalla vahvuuksiaan ja taitojaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää luovuuttaan ongelmanratkaisussa sekä erilaisissa työelämään ja yrittäjyyteen liittyvissä tehtävissä, jotka ylittävät oppiainerajat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija tutustuu työelämässä ja yrittäjyydessä tarvittaviin tietoihin ja taitoihin ja tunnistaa näitä taitoja ja ominaisuuksia itsessään. Opintojaksolla tutustutaan työelämässä tarvittaviin asiakirjoihin,

markkinointiin, elinkeinopalvelujen tarjoajiin sekä mahdollisuuksien mukaan tehdään yritysvierailuja tai saadaan koululle yritysvierailija/-vierailijoita.

Ideasta toteutukseen, 2 op (YRKA2)

Tavoitteet

- Paikallinen lisäys • Opiskelija saa toteuttaa oman yrityssuunnitelmansa ja tutustuu yritystoimintaan käytännössä.
- Opiskelija toimii yhteistyössä paikallisten elinkeinopalveluiden kanssa.
 - Opiskelija näkee markkinoinnin merkityksen oman yritysideohensa kannalta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija laatii suunnitelman yritystoiminnalle ja toteuttaa suunnitelmansa käytännössä.
- Opiskelija tutustuu paikallisiin elinkeinopalveluihin ja asioi niissä
- Opiskelija tutustuu markkinoinnin eri tapoihin ja käyttää niitä omassa yritystoiminnassaan tarpeidensa mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija laatii omalle yritysideohelleen liiketoimintasuunnitelman ja toteuttaa sen käytännössä eli tällä opintojaksolla opiskelija toimii yrittäjänä.

Kirjapiste Oy, 2 op (YRKA3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee yritystoimintaa ja näkee kuinka yritys toimii ja kuinka sitä hallinnoidaan käytännössä
- Opiskelija tutustuu yritystoimintaan laajemminkin erilaisten vierailijoiden ja vierailujen kautta
- Opiskelija tunnistaa itsessään niitä ominaisuuksia, jotka toimivat hänellä vahvuuksina työelämässä ja yritystoiminnassa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

-
- Opiskelija on Kirjapiste oy:n toiminnassa mukana
Kirjapiste oy:n toiminnassa opiskelija tutustuu mm. yritystalouteen, markkinointiin ja osakeyhtiön hallintaan
- Myös erilaiset opintokäynnit kuuluvat opintojakson sisältöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija toimii Kirjapiste oy:ssä muiden opiskelijoiden ja toimijoiden kanssa yhteistyössä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan työelämässä ja yritystoiminnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää yritystoiminnan paikallisen ja yhteiskunnallisen merkityksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija toimii Kirjapiste oy:ssä ja tutustuu osakeyhtiön toimintaan. Opintojaksolla järjestetään mahdollisuuksien mukaan tutustumiskäyntejä eri yrityksissä ja tutustutaan sitä kautta yritystoimintaan.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutu erilaisissa tilanteissa	Viestintästrat käyttö	gioiden viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppan tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija ta saa joskus sta.arvailla tai äätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuude ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestel tai hyvin missä rajallisen määrän kirjoitusmerkke	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja kioilmaisuja. män opiskelija ääntää itakin harjoiteltuja nauksia ä.ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Kielitaidon alkeiden hallinta					
A1.2	Opiskelija selviytyy	Opiskelija tukeutuu	Opiskelija osaa käyttää	Opiskelija ymmärtää	Opiskelija pystyy kertomaan

Kehittyvä alkeiskielitaito	satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumpp	viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuudella ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3			Opiskelija	Opiskelija	

<p>Toimiva alkeiskielitaito</p>	<p>Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppan</p>	<p>Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.</p>	<p>osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.</p>	<p>ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.</p>	<p>Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>
<p>A2.1</p>	<p>Opiskelija pystyy</p>	<p>Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisiin.</p>	<p>Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja.</p>	<p>Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.</p>	<p>Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.</p>
<p>Peruskielitaidon alkuvaihe</p>	<p>Opiskelija vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilanne</p>	<p>Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppan ilmaisuja</p>	<p>Opiskelija esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.</p>	<p>Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien ja ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua</p>	<p>Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja keskeisimpiä rakenteita.</p>

		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsä tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Kehittyvä peruskielitaito					
B1.1					Opiskelija

Toimiva peruskielitaito	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilantei	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani joitakin tärkeimpiä viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuus Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuks huomioon ni joitakin tärkeimpiä kulttuuriin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin ännöt. ksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempo essaan yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen	osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen sestä elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko
--------------------------------	--	---	---	---	---

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumat	laajaa sanastoa rakennevalikoita sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin tilanteissa, ta. kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2			Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija

<p>Sujuva peruskielitaito</p>	<p>Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilantei kuten viestittäessä ajankohtaisest tapahtumasta.</p>	<p>Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutusti käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärry melko luontevasti ja neuvottelemaa myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.</p>	<p>osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian anteessa tuttavallista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussia ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuk s huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.</p>	<p>ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran äänöpäätelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja :ssaan tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollise keskustelusta.</p>	<p>osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija sta äyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin</p>
--------------------------------------	--	--	---	---	--

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1		Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija	

<p>Itsenäisen kielitaidon perustaso</p>	<p>Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.</p>	<p>pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään ssvakiöfraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistä ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.</p>	<p>pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset. n</p>	<p>ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti i kompleksista puhetta tai ania kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.</p>	<p>Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspääpiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.</p>
<p>B2.2 Toimiva itsenäinen kielitaito</p>	<p>Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa joissa tarvitaan</p>	<p>Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ohtopäätöksiä. Opiskelija pystyy</p>	<p>Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että</p>	<p>Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsenettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja</p>	<p>Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista</p>

	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavotteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukana.	sa ymmärtää jonkin verran myös vieraita ankielmuita. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1		Opiskelija ottaa		Opiskelija	Opiskelija

Taitavan kielitaidon perustaso	Opiskelija pystyy vuorovaikutuks monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilantei	een luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija sa.osaa nuotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoivaa tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaaliin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyytt	ymmärtää yksityiskohtais myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtais monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisist teksteistä.	osaa ilmaista sti itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsenneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsenneityä tekstejä sti monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvaramo on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
---------------------------------------	--	--	--	--	---

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsejana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajausta sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnessa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisien tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

- saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituseriä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa

- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietoaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄII Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi

- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitelmä

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, lauluryiikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä

- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄ18 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään

opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja

käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus

- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.

Keskeiset sisällöt

- äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa

- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjärjestyksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

•
Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.